

Handläggare
Stefano Prestinoni
Telefon: 08-508 240 30

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2017 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner bokslut och verksamhetsberättelse, inklusive bilagor, för 2017 och överlämnar den till kommunstyrelsen
2. Resultatenheternas fonderade medel ökas med 2,7 mnkr till 2018
3. Omedelbar justering

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Stefano Prestinoni
Administrativ chef

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	6
1. Ett Stockholm som håller samman	6
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	9
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	17
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	25
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	32
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	36
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	41
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	43
2. Ett klimatsmart Stockholm	52
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	53
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	54
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	56
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	57
2.5 Stockholms miljö är giftfri	59
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	61
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	62
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	62
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	64
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	65
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	70
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	70
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	72
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	75
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	76
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	85
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	89
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	91
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	94

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	103
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	110
Uppföljning av ekonomi.....	111
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	111
Resultatenheter	117
Investeringar.....	118
Försäljningar av anläggningstillgångar	118
Stora projekt som inte är investeringar.....	118
Ombudgeteringar.....	118
Medel för lokaländamål.....	118
Analys av balansräkning	118
Övrigt	119
Synpunkter och klagomål.....	119
Övrigt.....	121

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1. ub031a Skärholmens stadsdelsförvaltning 2017

Bilaga 2: Bilaga 2. Sdn24

Bilaga 3: Bilaga 3. Fryshusets Verksamhetsberättelse 2017

Bilaga 4: Bilaga 4. Inkomna synpunkter och klagomål 2017

Bilaga 5: Bilaga 5. Inkomna medborgarförslag 2017

Bilaga 6: Bilaga 6. Uppföljningsrapport för internkontrollplanen 2017

Bilaga 7: Bilaga 7. Kvalitetsredovisning Förskola 2017

Sammanfattande analys

Skärholmens stadsdelsförvaltning bedömer att nämnden bidragit till att uppfylla samtliga fyra kommunfullmäktiges inriktningsmål och att arbetet i stort har gått i enlighet med verksamhetsplan.

Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet "Ett Stockholm som håller samman" uppfylls helt. Måluppfyllelsen grundar sig på att 6 av 7 sju verksamhetsområdesmål uppfylls. Även år 2016 uppfylldes inriktningsmålet helt och grundades på att fyra av sju verksamhetsområdesmål bedömdes som uppfyllda.

Målet "Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor" uppfylls.

Förvaltningens arbete har resulterat i att andelen förskollärare och inskrivna barn i förskolan i stadsdelsnämndsområdet har ökat och årsmålen uppnås. Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska och årsmålet nås. Resultatet för "andel nöjda föräldrar inom förskolan" har ökat och årsmålet uppnås delvis. En introduktionsförskola har öppnats i Vårberg, den har integrerats med den öppna förskolan i området. Marknadsföringen av förskolans betydelse har ökat vilket bedöms ha medfört ökad inskrivningsgrad. Även en OB- förskola har öppnats under hösten.

Målet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" uppfylls. Flertalet av årsmålen för indikatorerna uppnås vilket understryker att förvaltningen har hittat ändamålsenliga arbetssätt. Förvaltningen bedömer också att de indikatorerna där årsmålet uppnåtts har en stor påverkan på måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet. Årsmålen för indikatorerna "andel insatser avslutade enligt plan för vuxna med missbruk" samt "andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats" uppnås.

Målet "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar" uppfylls delvis. I slutet av året genomförde förvaltningen en egen telefonintervjuundersökning med 800 invånare från alla stadsdelar i området bland annat för att söka svar på frågan varför Skärholmen upplevs som otrött. Det som lyftes upp mest av de svarande var ungdomar/ungdomsgång, kriminalitet/skottlossning/inbrott/bråk, alkohol/droger/narkotika. Förvaltningen har arbetat bland annat genom platssamverkan, i både Vårberg och Sättra. Platssamverkan är avgränsande kring centrummiljöer och flera aktörer på platsen är involverade (bostadsbolag, centrumägare, polis, kommun, SL, MTR, skolor mm) och bildar gemensamma problembilder, samt tar fram och genomför aktiviteter som följs upp vid varje möte. I syfte att öka andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor har förvaltningen, inom ramen för samverkansöverenskommelsen med polisen, arbetat för att stärka samarbetet mellan respektive myndighet kring trygghetsskapande åtgärder där sociala insatsgrupper också varit en del.

Målet "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid" uppfylls. Förvaltningen har fortsatt arbeta för att öka andelen ungdomar som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter och årsmålet för indikatorn nås. Aktiviteter för att öka tjejers deltagande i fritidsaktiviteter har prioriterats vilket också lett till ökat deltagande.

Målet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" uppfylls.

Förvaltningen bedömer att de indikatorerna där årsmålet uppnåtts har en större påverkan på måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet. Målet för indikatorn ”Andelen trygga omsorgstagare i äldreomsorgen” nås vilket är ett resultat av förvaltningens trygghetsskapande arbete som prioriterats under året där störst effekt uppnåtts inom hemtjänsten. Även indikatorn ”Andel nöjda omsorgstagare” nås inom hemtjänsten och vård- och omsorgsboende i egen regi. Flertalet av årsmålen för indikatorerna för hemtjänst och vård och omsorgsboenden i egen regi har uppnåtts. Förvaltningens hemtjänst i egen regi har under flera år genomfört ett gediget utvecklingsarbete som nu visar på flera goda resultat i årets brukarundersökning. Förvaltningen har under året fortsatt arbetet med bland annat att förbättra bemötandet, öka tryggheten samt öka brukarens inflytande över insatserna och bedömer att detta ligger till grund för resultaten.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet ”Ett klimatsmart Stockholm” uppfylls. Måluppfyllelsen grundar sig på att 4 av 6 verksamhetsområdesmål uppfylls. Även år 2016 uppfylldes inriktningsmålet helt och grundades på att fem av sex verksamhetsområdesmål bedömdes som uppfyllda.

Målet ”Nämndens transporter är miljöanpassade” uppfylls. Insatser har genomförts för att förbättra framkomligheten för cyklister och förvaltningen använder sig av drivmedel och färdssätt som ger lägre luftföroreningar och följer stadens resepolicy.

Målet ”Stockholms kretslopp är resurseffektiva” uppfylls. Förvaltningen har uppnått årsmålen satta för att minska uppkomsten av avfall, sortering av förpackningar samt sortering av matavfall för biologisk behandling inom förskolorna.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet ”Ett ekonomiskt hållbart Stockholm” uppfylls. Måluppfyllelsen grundar sig på att samtliga verksamhetsområdesmål uppfylls. Även för år 2016 uppfylldes inriktningsmålet helt och samtliga mål bedömdes uppfyllda.

Målet ”Stockholm är en företagsvänlig stad” uppfylls. Informationsinsatser har genomförts för att främja företagsetablering och statistik visar att flertal företag etablerats och ett flertal har flyttat in i stadsdelsnämndsområdet.

Målet ”Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva” uppfylls. Resultat visar att förvaltningen har lyckats minska antalet bidragsberoende och även antalet långtidsberoende.

Målet ”Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar” uppfylls. Förvaltningen redovisar ett resultat om 16,6 mnkr. Överskottet beror dels på att förvaltningen tagit fram och genomfört åtgärder för att nå en budget i balans och dels för att ett antal mycket svårbedömda faktorer som förvaltningen inte har rådighet över har inträffat vilket fått stora konsekvenser för ekonomin.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet ”Ett demokratiskt hållbart Stockholm” uppfylls. Måluppfyllelsen grundar sig på att 6 av 8 verksamhetsområdesmål uppfylls. Även år 2016 uppfylldes inriktningsmålet helt och grundades på att fem av åtta verksamhetsområdesmål bedömdes som uppfyllda.

Målet "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika" uppfylls. Andelen enheter som gör jämställdhetsanalyser utifrån resultaten från de egna, stadens och Socialstyrelsens brukarundersökningar i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm uppnås. Sjuans analysmetod används för jämställdhetsanalyserna som ger ökad kunskap och bra grund för kommande verksamhetsstyrning. Kompetensutvecklingsinsatser kring kost och måltider ur ett normkritiskt perspektiv har påbörjats inom hemtjänsten.

Målet "Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" uppfylls. Målvärdet för aktivt medskapandeindex är uppnått. Samtliga övriga mål som förvaltningen satt och som är kopplade till resultaten i medarbetarundersökningen har också uppnåtts. Sjukfrånvaron har minskat vilket bedöms vara delvis resultatet av förvaltningens systematiska hälsofrämjande arbete. En kompetensförsörjningsplan har tagits fram och arbetet med dess implementering påbörjas 2018. Årsmålet för andelen medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden har uppnåtts vilket är ett direkt resultat av det prioriterade arbetet med att skapa delaktighet kring verksamhetsplan, mål och arbetssätt.

Målet "Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering" uppfylls delvis. Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem uppnår årsmålet. Däremot nås inte målet om andel brukare i dagverksamhet som inte upplever diskriminering. Arbetet med bemötande-, demokrati- och jämställdhetsfrågor har varit prioriterat under året och kommer fortsatt vara så under 2018.

Målet "Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld" uppfylls. Merparten av de personer som haft stöd från relationsvårdsteamet uppger att våldet har upphört. Omfattande kompetensutvecklingsinsatser för personalen har genomförts vilket bedöms ha bidragit till måluppfyllelse.

Målet "Stockholm är en tillgänglig stad för alla" uppfylls delvis. Flertalet av årsmålen för indikatorerna uppnås delvis. En analys utav resultaten har genomförts och åtgärdsplaner har tagits fram. Arbetet är prioriterat 2018. Under året har aktiviteter i syfte att öka brukarnas delaktighet i insatsernas utformning genomförts. Arbetet med bemötande frågor och tillgänglighetsfrågor i utemiljön har prioriterats.

Målet "Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande" uppfylls. Målet för "andelen vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten" uppnås. Utöver detta har, inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet och Fokus Skärholmen, en fördjupningsstudie i stadsdelsområdet genomförts där invånarna har fått komma till tals på ett annat sätt än tidigare. I stadens varumärkesmätning har Skärholmen gått från att ligga i botten till att ligga i toppen i den senaste undersökningen. Förvaltningen bedömer att det är de dialoginsatser som genomförts i samband med Fokus Skärholmen som påverkat resultaten.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att 6 utav 7 verksamhetsområdesmål uppfylls helt och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 6 utav 8 nämndmål. Totalt har 56 av totalt 62

aktiviteter genomförts enligt plan och årsmålet för 38 av 57 indikatorer uppnås.

Målet "Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor" uppfylls. Förvaltningen gör bedömningen utifrån att samtliga 16 aktiviteter har utförts enligt plan och 9 av 14 årsmål för indikatorer uppnåtts. Förvaltningen bedömer också att de indikatorerna där årsmålet uppnåtts har en stor påverkan på måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet.

Andelen förskollärare har ökat och når årsmålet. En betydande framgångsfaktor är att studenter som har genomfört sin verksamhetsförlagda utbildning i stadsdelen väljer, efter avslutad utbildning, att ta en anställning inom stadsdelen. Även andelen inskrivna barn i förskolan uppnår årsmålet till följd av att samarbetet mellan de öppna förskolorna, BVC och medborgarvårdarna har systematiserats. Under hösten 2017 öppnade en introduktionsförskola i Vårberg som har integrerats med den öppna förskolan i området. Lokalerna inryms i en av stadsdelens förskolor vilket underlättar samarbetet mellan introduktionsförskolan/öppna förskolan och den ordinarie förskoleverksamheten. Marknadsföringen av förskolans betydelse har ökat vilket har medfört ökad inskrivningsgrad. Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska och årsmålet uppnås. Andelen nöjda föräldrar har ökat jämfört mot föregående år och årsmålet för indikatorn nås delvis. Förvaltningen har utvecklat arbetssättet för förmedling av innehållet i verksamheterna till vårdnadshavarna. En viktig del i det utvecklingsarbetet har varit att involvera vårdnadshavarna om hur det kan göras på ett bättre sätt.

Målet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" uppfylls. Förvaltningen har fler uppfyllda årsmål bland indikatorerna vilket pekar på att förvaltningen hittat ändamålsenliga arbetssätt. Förvaltningen bedömer också att de indikatorerna där årsmålet uppnåtts har en stor påverkan på måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet. Årsmålet för andel insatser avslutade enligt plan för vuxna med missbruk samt andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats uppnås. Förvaltningen bedömer att det är ett resultat av relevanta insatser ges till barn och unga och ett gott samarbete mellan förvaltning, skola och andra aktörer där riktade insatser undanröjer riskfaktorer och stärker befintliga skyddsfaktorer. Förvaltningen medverkar i det sociala investeringsprojektet "Nya Vägar" och "Stärkt tidigt stöd i samverkan" där samverkan mellan socialtjänst och förskola stärks.

Målet "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar" uppfylls delvis. Totalt har 47 % av medborgarna angett att de tycker att den stadsdelen där man bor i är trygg. Stadens trygghetsmätning som ger en mer tillförlitlig bild utav medborgarnas känsla av trygghet visar på att 85 % känner sig ganska trygga, trygga eller mycket trygga. Bakgrunden till att trygghetsmätningen ger en mer tillförlitlig bild är att fler har svarat på trygghetsmätningen.

Förvaltningen arbetar bland annat genom platssamverkan, i både Vårberg och Sättra. Platssamverkan är avgränsande kring centrummiljöer och flera aktörer på platsen är involverade (bostadsbolag, centrumägare, polis, kommun, SL, MTR, skolor mm) och bildar gemensamma problembilder, samt tar fram och genomför aktiviteter som följs upp vid varje möte. Även i samverkansöverenskommelsen med polisen är otrygga centrummiljöer och boendemiljöer prioriterade områden. Polisen involveras i arbetet med platssamverkan. Därtill arbetar förvaltningen tillsammans med polisen för att stärka och utveckla grannsamverkan.

I syfte att öka andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor har förvaltningen, inom ramen för samverkansöverenskommelsen med polisen, träffat andra aktörer utifrån

bekymmer och oroligheter i området. Arbetet har bidragit till ett närmare samarbete mellan respektive myndighet och bättre samordning. I det trygghetsskapande arbetet inom lokala utvecklingsprogrammet (LUP) träffas berörda aktörer för att prata om främst Vårbergs centrum och vad man kan göra gemensamt. Utifrån samtalen har en åtgärdslista tagits fram. Även i Sättra centrum har trygghetsskapande åtgärder satts in.

Målet "Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo" uppfylls. Förvaltningen har varit drivande i projektet Fokus Skärholmen. Olika typer av dialoger med medborgarna har genomförts i syfte att skapa ett underlag för social hållbarhet dels för förvaltningen, dels andra lokala aktörer och dels för byggaktörer aktuella i projektet Fokus Skärholmen. Planering för Vårbergstoppen och Bredängs spontanidrottsplats pågår och fortsätter under 2018.

Förvaltningen har under året genomfört en stadsrumsanalys. Med den som grund har kvaliteteter och brister uppmärksammats i det pågående planarbetet. Med hjälp av analysen har även en rekommenderad strukturplan tagits fram för att vägleda hur området kan utvecklas till en mer sammanhängande grön och blandad stad fram till 2040.

Målet "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid" uppfylls. Målet för andelen ungdomar som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter uppnås.

En bidragande faktor till måluppfyllelsen bedöms vara arrangerandet av 127 festivalen. Fryshuset har också startat ett samarbete med Egalia som är en fritidsgård för homo, bi, trans och queer-ungdomar i åldrarna 13-19 år. Tjejers fritid har under året varit ett fokusområde inom stadsdelens fritidsverksamhet. Bland annat har ledare utbildats i United Sister's metoder och förhållningssätt, ett läger för tjejer har anordnats på Gålö samt att verksamheten erbjudit tjejkvällar och tjejträffar. Andelen tjejer som besöker parklekarna har ökat. Framgångsfaktorer i arbetet med att få fler tjejer till fritidsverksamheterna är att erbjuda kurser, workshops inom bland annat dans, musik och sport.

Målet "Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande" uppfylls. Målen för "andel ungdomar som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter" och "vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud" uppnås. Förvaltningen fortsatt utveckla det lokala utbudet av kulturaktiviteter men också lyckats informera vårdnadshavarna om vad som erbjuds barnen.

Målet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" uppfylls. Förvaltningen gör bedömningen utifrån att samtliga aktiviteter har utförts enligt plan och 8 av 14 årsmål för indikatorer har uppnåtts. Förvaltningen bedömer också att de indikatorerna där årsmålet uppnåtts har en stor påverkan på måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet. Årsmålet för indikatorerna för hemtjänst och vård och omsorgsboenden i egen regi har uppnåtts.

Målet för indikatorn "Andelen trygga omsorgstagare i äldreomsorgen" nås vilket är ett direkt resultat utav förvaltningens trygghetsskapande arbete som prioriterats under året. Även målen för "andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänsten i egen regi" samt "andelen nöjda omsorgstagare på Sättra vård och omsorgsboende" uppnås. Verksamheten har under året arbetat med en ökad flexibilitet i verkställandet av beslut genom att effektivisera planeringen och uppföljningen av insatserna vilket bedöms ha påverkat nöjdheten samt också prioriterat arbetet med information på Sättra vård- och omsorgsboende vilket bedöms också ha påverkat resultatet.

Förvaltningens hemtjänst i egen regi har under flera år genomfört ett gediget utvecklingsarbete som nu visar på flera goda resultat i årets brukarundersökning.

Resultaten för indikatorerna ”Andelen som upplever det tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten”, ”andelen som upplever att personalen har tillräckligt med tid för att utföra arbetet” samt ”andelen som upplever att personalen bemöter dem på ett bra sätt” har ökat kraftigt.

Förvaltningen har under året fortsatt arbetet med bland annat att förbättra bemötandet, öka tryggheten samt öka brukarens inflytande över insatserna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen når årsmålet andel inskrivna barn i förskolan. Samarbetet mellan öppna förskolor, BVC, medborgarvärdarna och stadsdelsmammor har förbättrats. Hösten 2017 öppnade en introduktionsförskola i Vårberg som har integrerats med den öppna förskolan i området. Lokalerna inryms i en av stadsdelens förskolor vilket underlättar samarbetet mellan introduktionsförskolan/öppna förskolan och den ordinarie förskoleverksamheten. Marknadsföringen av förskolans betydelse har ökat vilket har medfört ökad inskrivningsgrad. Under året har också en OB-förskola startats i stadsdelsnämndsområdet.

Förvaltningen når årsmålet andelen förskollärare av totalt antal anställda. En betydande framgångsfaktor är att studenter som har genomfört sin verksamhetsförlagda utbildning i stadsdelen väljer, efter avslutad utbildning, att ta en anställning inom stadsdelen. Förskollärare som valt att avsluta sin anställning inom stadsdelen återanställs. Våra nuvarande medarbetare rekommenderar sin arbetsplats till tidigare kollegor och studiekamrater. En annan framgångsfaktor är att barnskötare, inom ramen för sin anställning, vidareutbildar sig till förskollärare.

Årsmålet andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd nås och dessutom förbättrats sedan föregående år. Förvaltningen arbetar aktivt med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning genom antingen arbete, studier eller annan ersättning. När det gäller särskilt riktade insatser, som exempelvis att erbjuda Stockholmsjobb, väljer förvaltningen att fokusera på de sökande som har barn vilket ökar möjligheten att de ska bli självförsörjande. I vissa fall godkänner förvaltningen, med barnens bästa i åtanke, att en av föräldrarna i en barnfamilj kan studera med bibehållet ekonomiskt bistånd om detta anses vara den snabbaste och mest hållbara lösningen för att familjen ska bli självförsörjande. Förvaltningen bedömer arbetssättet som framgångsrikt och avser fortsätta arbeta på detta sätt 2018.

Förvaltningen når inte årsmålet andelen nöjda föräldrar, däremot har en ökning skett från föregående år. Medarbetarnas förmåga att på ett tydligare sätt presentera verksamheten på föräldramöten, öppet hus samt i det dagliga mötet har ökat. Förvaltningens kommer att fortsätta undersöka vilka förväntningar som finns hos vårdnadshavarna samt utveckla dialogen kring verksamhetens innehåll och syfte.

Årsmålet att förskolorna uppnår minst nivå 3,5 inom området barns språkliga och kommunikativa utveckling i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget) uppnås inte. Under året har enheterna arbetat med att tydliggöra uppdraget att styra lärprocesser i riktning mot läroplansmålen. Faktorer som drar ner snittvärdet är brister i användandet av digitala verktyg i arbetet med barnen, vårdnadshavarnas delaktighet samt att medarbetare, i och med ökad pedagogisk kunskap, har blivit mer självkritiska. Under hösten 2017 har 50 förskollärare påbörjat en statlig kompetensutvecklingsinsats för förskollärare, *Läslyftet*, som bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare och som ger förskollärarna möjlighet att utveckla kunskaperna kring barns språk-, läs- och skrivutveckling samt hur barns intresse för texter, bilder och skriftspråk bäst tas tillvara.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	4,8 %			5,7 %	5,9 %	3,1 %	VB 2017
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	39,3 %	1 %	39 %	32,2 %	39 %	41 %	VB 2017
  Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	16,2 %	1 %	15,2 %	1 %	15 %	Öka	2017
  Andel nöjda föräldrar	84 %			81 %	87 %	87 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Antal barn per grupp	15 barn/avd.			15,6 barn/avd.	16	16	VB 2017
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9 st			4,8 st	4,9	4,9	VB 2017
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	91,4 %			86 %	91 %	90 %	2017
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,34			3,36	3,8	3,8	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Svarsfrekvens på förskoleundersökningen	71 %			77 %	80 %	80 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.			
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen har inte blivit inbjuden till att utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index.			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Alla flickor och pojkar har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor och pojkar:

- Lever i familjer som har en egen försörjning och vårdnadshavare har en stark föräldraroll och kan trygga barns uppväxtmiljö. Tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid underlättar möjligheten till full sysselsättning för vårdnadshavare.
- Har behov av utveckling och lärande som främjas utifrån individuella förutsättningar och kulturella erfarenheter genom en väl genomtänkt pedagogisk ute- och inomhusmiljö där naturvetenskap, matematik och språkutveckling är prioriterade områden.
- Ges i förskolan goda förutsättningar att möta dagens och framtidens samhälle genom att barnen får en grundläggande digital kompetens. All användning av digitala verktyg utgår från ett pedagogiskt syfte och utjämnar skillnader mellan barn från olika samhällsstrukturer. Det är förskolans uppgift att bidra till att överbrygga denna skillnad och säkerställa att flickor och pojkar har samma tillgång till digitaliseringens möjligheter.
- Oavsett funktionalitet, har en inne- och utemiljö i förskolan som är utformad så att alla kan vistas och delta i aktiviteterna. Med lekvärdesfaktorer som utgångspunkt vid utveckling av förskolegårdar och inomhusmiljöer involveras vårdnadshavare och barn redan i planeringsstadiet.
- Har vårdnadshavare som har en ökad kännedom om vad förskolan gör för att stödja barns utveckling och hur de görs delaktiga i planering av verksamheten. Förskolorna använder fler

dialogformer med vårdnadshavare, för att utveckla verksamheten utifrån de områden som barn och vårdnadshavare ser som prioriterade. Resultatet från brukarundersökningen är en viktig utgångspunkt.

- Erbjuds en likvärdig förskola med jämn och hög kvalitet, vilket utjämnar socioekonomiska skillnader. Arbetet med att rekrytera och behålla förskollärare och därmed höja förskollärartätheten, samt att stärka förskollärarens roll som ledare och fördela resurserna jämnare över förskolorna, är prioriterat för att säkra kompetensen i verksamheten.
- Med stödinsatser i förskolan får möjlighet att få tidigare insatser i skolan genom att informationsöverföringen mellan förskola och skola förenklas.
- Som inte går på förskolan har möjlighet att med sina vårdnadshavare delta på öppna förskolor. Öppna förskolan är uppskattad och viktig som mötesplats för både barn och vuxna. Vårdnadshavare och dagbarnvårdare erbjuds aktiviteter och gemenskap för barn som inte är inskrivna i förskolan. Öppna förskolan samverkar med socialtjänst, barnavårdscentral och förskolor för att ge familjer stöd och viktig och relevant samhällsinformation.
- Går på en förskola som är jämställd. På förskolan har flickor och pojkar bland annat tillgång till litteratur och annat material utifrån ett genus- och normkritiskt perspektiv för att motverka stereotypa föreställningar om människor. Flickor och pojkar får jämställt fördelade resurser och analyser av resursfördelningen görs utifrån könsuppdelad statistik.
- Känner sig trygga och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbetet med likabehandlingsplanerna och arbetet enligt barnkonventionen stärks genom ökad delaktighet och dialog som fördelas lika mellan flickor och pojkar. Likabehandlingsplanerna grundar sig på en kartläggning av verksamheterna som utmynnar i främjande och förebyggande arbetsätt.
- Möts av kompetent personal som har kunskap om hur våld kan upptäckas i nära relationer och vilka åtgärder som kan vidtas.

Övrigt:

- Den könsuppdelade statistiken visar en skillnad mellan vårdnadshavarnas nöjdhet med förskolans samverkan med hemmet. Pojkarnas vårdnadshavare är mer nöjda än flickornas. Arbetet fortsätter med en djupare analys av orsakerna till resultatet, utifrån det tas åtgärder fram för att utjämna skillnaderna.

Förväntat resultat

Minst 87 % av föräldrarna är nöjda

Minst 91 % av andelen barn 1-5 år i Skärholmens stadsdelsnämndsområde är inskrivna i förskolan

Förskolorna uppnår minst nivå 3,5 inom området barns språkliga och kommunikativa

utveckling i Kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)
Max 5,9 % barn lever i familjer som har ekonomiskt bistånd

Analys

Uppnådda resultat

Andel inskrivna barn i förskolan i Skärholmens stadsdelsnämndsområde är 91,4%. Vi når därmed årsmålet på 91%.

Samarbetet mellan öppna förskolor, BVC, medborgarvårdarna och stadsdelsmammorna har förbättrats. Hösten 2017 öppnade en introduktionsförskola i Vårberg som har integrerats med den öppna förskolan i området. Lokalerna inryms i en av stadsdelens förskolor vilket underlättar samarbetet mellan introduktionsförskolan/öppna förskolan och den ordinarie förskoleverksamheten. Marknadsföringen av förskolans betydelse har ökat vilket har medfört ökad inskrivningsgrad.

Andelen förskollärare av totalt antal anställd är 39,3 % vilket innebär att förvaltningen når årsmålet på 39%.

En betydande framgångsfaktor är att studenter som har genomfört sin verksamhetsförlagda utbildning i stadsdelen väljer, efter avslutad utbildning, att ta en anställning inom stadsdelen. Förskollärare som valt att avsluta sin anställning inom stadsdelen återanställs. Våra nuvarande medarbetare rekommenderar sin arbetsplats till tidigare kollegor och studiekamrater. En annan framgångsfaktor är att barnskötare, inom ramen för sin anställning, vidareutbildar sig till förskollärare.

Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd är 4,8 %. Årsmålet på maximalt 5,9 % uppnås därmed.

Förvaltningen arbetar aktivt med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning genom antingen arbete, studier eller annan ersättning. När det gäller särskilt riktade insatser, som exempelvis att erbjuda Stockholmsjobb, väljer förvaltningen ofta att fokusera dessa just på de sökande som har barn för att möjliggöra att dessa familjer ska bli självförsörjande. I vissa fall godkänner förvaltningen, med barnens bästa i åtanke, att en av föräldrarna i en barnfamilj kan studera med bibehållet ekonomiskt bistånd om detta anses vara den snabbaste och mest hållbara lösningen för att familjen ska bli självförsörjande. Medarbetare från ekonomiskt bistånd ingår i Stockholms Stads arbetsgrupp med fokus att förbättra arbetet med barnperspektivet. Barnperspektivambassadörer har utsetts på enheten vars uppgift är att rikta fokus på barnet eller barnen i familjer där beslut tas vad gäller ekonomiskt bistånd. Att etablera ambassadörer har givit önskat resultat i det att fokus, i högre grad, riktas på barnet. Förvaltningen bedömer arbetssättet som framgångsrikt och avser fortsätta arbeta på detta sätt.

Årsmålet uppnås gällande andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas. Årsmålet är 86 % och utfallet 87 %. Resultatet visar att 87 % av flickornas vårdnadshavare är nöjda samt 86 % av pojkarnas.

Den könsuppdelade statistiken inom förvaltningens förskoleverksamhet kommer från förskoleundersökningen. Den visar att skillnaden gällande vårdnadshavares nöjdhet är mellan en till fyra procentenheter beroende på område samt pendlar från år till år. Resultat som ena året visar att flickornas vårdnadshavare är mer nöjda visar nästföljande år tvärtom att pojkarnas vårdnadshavare är mer nöjda. Medarbetarna arbetar normkritiskt och utifrån att

verksamheterna ska vara jämställda. Kompetensen ökar kontinuerligt genom bland annat utbildningar, workshops och nätverk.

Ej uppnådda resultat

Årsmålet med att minst 87 % av vårdnadshavarna är nöjda uppnås inte. Förvaltningens resultat är 84%. Totalt har förvaltningen höjt resultatet med 3%-enheter från förra årets 81%.

Medarbetarnas förmåga att på ett tydligare sätt presentera verksamheten på föräldramöten, öppet hus samt i det dagliga mötet har ökat. Ledningsgrupper och medarbetare för dialog kring bemötandefrågor, barnsyn, läroplansuppdraget på till exempel arbetsplatsträffar och nätverk vilket främjar ett kollegialt lärande. Förvaltningens åtgärdsplan är att fortsätta undersöka vilka förväntningar som finns hos vårdnadshavarna samt utveckla dialogen kring verksamhetens innehåll och syfte.

Årsmålet med att nå nivå 3,8 på Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget uppnås inte. Utfallet är 3.34.

Under året har enheterna arbetat med att tydliggöra uppdraget att styra lärprocesser i riktning mot läroplansmålen. Faktorer som drar ner snittvärdet är brister i användandet av digitala verktyg i arbetet med barnen, vårdnadshavarnas delaktighet samt att medarbetare, i och med ökad pedagogisk kunskap, har blivit mer självkritiska.

Förvaltningens åtgärdsplan är att fortsätta arbetet med gemensamma satsningar för att höja kvaliteten och öka likvärdigheten, eftersom det har visat goda resultat. Exempel på satsningar är implementering av den framtagna digitaliseringsstrategin, prioriterade fokusområden (pedagogisk miljö, språk och jämställdhet), kollegialt lärande samt vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande. Arbetet med att höja medarbetarnas användning av digitala verktyg i det pedagogiska arbetet behöver fortsätta.

Årsmålet att förskolorna uppnår minst nivå 3,5 inom området barns språkliga och kommunikativa utveckling i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget) uppnås inte. Resultatet på förskolorna når nivå 3,34.

Vårdnadshavarnas nöjdhet i förskoleundersökningen har ökat på de flesta områden medan medarbetarnas självvärdering har sjunkit. En slutsats är att medarbetarna, i och med ökad pedagogisk kompetens, blivit bättre på att förmedla verksamhetens innehåll till vårdnadshavarna samtidigt som medarbetarna blivit mer självkritiska till sitt egna arbete. En inventering av verksamheternas arbete med språkutveckling har genomförts, där modersmålsarbetet är en del. Resultatet visar på en ojämn kvalitet där vissa förskolor har kommit betydligt längre än andra.

Förvaltningens åtgärdsplan är att ansvaret för undervisning i riktning mot läroplansmålen behöver tydliggöras för samtliga arbetslag. Under hösten 2017 har 50 förskollärare påbörjat en statlig kompetensutvecklingsinsats för förskollärare, *Läslyftet*, som bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare och som ger förskollärarna möjlighet att utveckla kunskaperna kring barns språk-, läs- och skrivutveckling samt hur barns intresse för texter, bilder och skriftspråk bäst tas tillvara.

Förvaltningen når inte årsmålet med 80 % svarsfrekvens på förskoleundersökningen. Utfallet

är 71 %.

Svarsfrekvensen har sjunkit från 77 % (2016) till årets 71 %, en trend som följer staden i övrigt. En förskoleenhet inom stadsdelen, som har ett tydligt arbetssätt kring förskoleundersökningen, har lyckats få en svarsfrekvens på 80 %. Detta arbete behöver andra förskoleenheter ta lärdom av. Förvaltningens åtgärdsplan är att aktualisera förskoleundersökningen under hela året.

Årsmålet att 0 % andel förskolor har med mindre än 25 procent förskollärare uppnås inte. Årets utfall är 12 %.

Inom stadsdelsnämndsområdet är det 3 av 25 förskolor som inte når uppsatt mål. Förvaltningens åtgärdsplan är att se över hur befintlig kompetens ska fördelas. Ett långsiktigt rekryteringsarbete pågår i och med de satsningar som förvaltningen har med förskolestudenter och högskolor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	12 %				0 %		VB 2017
Analys Se analys under nämndmål							
 ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	87 %	86 %	87 %	85 %	86 %		2017
 Språklig och kommunikativ utveckling i Kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)	3,34			3,42	3,5		2017
Analys Se analys under nämndmål							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbetet fortsätter med att introducera digitala verktyg i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskolorna ska utveckla och driva det normkritiska jämställdhetsarbetet vidare i stadsdelens förskolor	2016-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen använder lekvärdesfaktorer som utgångspunkt vid utvecklingen av förskolegårdarna	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen ska, i samråd med arbetsmarknadsnämnden, göra det möjligt för förskolestudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) att få feriejobb i stadsdelens förskolor.	2016-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att tillagningskök beställs i samband med renovering/ombyggnad och nybyggnation av förskolor	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen söker medel från kompetensutvecklingssatsningen för kompetenshöjning inom pedagogisk dokumentation för personal i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen söker medel från kompetensutvecklingsstatsningen för utveckling av förskollära roll som ledare	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen utreder möjligheterna att erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid i förskolans lokaler	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen utvärderar vad vikariepoolen för förskolepersonal har inneburit för verksamheten	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar i Vårberg är inskrivna i förskolan (LUP)

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor och pojkar:

- I åldern 1-5 år i Vårberg är inskrivna i förskolan.
- Har vårdnadshavare som har rätt information om förskolans verksamhet och hur förskoleverksamheten gynnar barnens utveckling och lärande.
- Har vårdnadshavare som har kunskap om vilka förskolor som finns i stadsdelsnämndsområdet och hur ansökningsförfarandet går till.

Övrigt:

- Förvaltningen undersöker möjligheten att öppna en introduktionsförskola i Vårberg där vårdnadshavare kan delta i syfte att öka kunskapen om förskolan och att få fler vårdnadshavare att låta sina barn i yngre ålder börja i förskolan.

Förväntat resultat

Minst 70 % av barnen i Vårberg är inskrivna i förskolan

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet på 82 % andel inskrivna barn i Vårberg uppnås. Utfallet är 82,01 %.

Under året har öppna förskolan i Vårberg integrerats med en introduktionsförskola och inryms i en befintlig förskola. I och med att verksamheterna finns i samma lokaler har samverkan blivit en naturlig del och vårdnadshavarna från öppna förskolan och introduktionsförskolan har gjort studiebesök på förskolan. Det har medfört en ökad kunskap om vad svensk förskola är och vad den verksamheten erbjuder alla barn.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn i Vårberg som är inskrivna i förskolan	82,01 %			80,12 %	82 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
(LUP)							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen samarbetar med utbildningsförvaltningen i arbetet med att säkerställa att flickor och pojkar i Vårberg fullföljer grundskolan med godkända betyg (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen undersöker möjligheterna till att öppna en introduktionsförskola i Vårberg där vårdnadshavare kan delta i syfte att öka kunskapen om förskolan och få fler vårdnadshavare att låta sina barn i yngre åldrar börja i förskolan. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen strävar efter att de insatser som erbjuds barn och unga samt vuxna är väl anpassade efter de stödbehov som finns hos individen. Förvaltningen kan konstatera att detta arbete faller väl ut då målen kring att avsluta insatser enligt plan vad gäller vuxna missbrukare samt att barn och unga inte återaktualiserar inom 12 månader efter avslutad insats uppnås.

Årsmålet andel insatser avslutade enligt plan för vuxna med missbruk nås. För kvinnor är utfallet högre än för män. Förvaltningens bedömning är att fler kvinnor fullföljer sin behandling vad gäller öppen vård medan männen fullföljer sin behandling vid dygnet runt insatser. Förvaltningen behöver fortsätta följa den påtagliga skillnaden mellan män och kvinnor som avslutar sin insats enligt plan eftersom det kan finnas andra parametrar än kön som påverkar utfallet och det är av stort värde att försöka fastställa vilka dessa är. Under 2018 kommer förvaltningen att analysera resultatet utifrån "sjuan" som är en metod för att göra jämställdhetsanalyser

Årsmålet avseende andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats uppnås. Detta är ett tydligt mått på att adekvata insatser ges till barn och unga. Förvaltningen arbetar på flera olika sätt med att involvera och delaktiggöra barnen och deras vårdnadshavare Detta sker bland annat genom det pågående projektet "Västernorrlandsmodellen" som ger kunskap kring delaktighet i kontakten med barn och unga och hur detta kan utvecklas.

De föräldrastödjande insatser som förvaltningen erbjudit, som bland annat ABC och KOMET, hittills har ännu inte attraherat tillräckligt många av vårdnadshavarna inom stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen är med i det sociala investeringsprojektet "Stärkt tidigt stöd i samverkan" där man ser över och försöker hitta nya metoder/arbetssätt för att nå fler föräldrar. Under hösten har flera åtgärder vidtagits för att öka deltaganden vilket förvaltningen lyckats med. Dessa satsningar kommer att fortlöpa under 2018.

Förvaltningen medverkar även i det sociala investeringsprojektet "Nya Vägar" där samverkan mellan socialtjänst och förskola stärks. Projektet bedrivs tillsammans med Ersta Vändpunkten

och syftar till att tidigt upptäcka och känna igen signaler hos barn som lever i familjer där risk- eller missbruk finns hos vårdnadshavare och på så sätt kan tidiga åtgärder sättas in.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	86,4 %	86,3 %	86,5 %	85,7 %	83 %	84 %	VB 2017
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	81,63 %	93,85 %	71,95 %	79 %	75 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	21,59	22,62 %	20,65 %		28 %	Fastställs av nämnden	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	42,4 %	37,5 %	63,6 %	35,9 %	30 %	35 %	VB 2017
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	83 %	79 %	88 %	80 %	82 %	80 %	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	72 %	75 %	68 %		71 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	93 %	92 %	93 %		93 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	93 %	92 %	93 %		92 %	tas fram av nämnden	2017
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	23 %	100 %	0 %	42 %	25 %	25 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Antal hemlösa	193 st	64 st	44 st	108 st	100 st	tas fram av nämnden	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Se analys under nämndmål							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys			
Förvaltningen har arbetat med aktiviteten under 2017 men arbetet kommer fortsätta att utvecklas vidare under 2018.			
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män har jämlika livschanser

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har möjlighet till ett fullgott liv. Färre barn, unga och vuxna utvecklar ett destruktivt beteende. Missbruk, kriminell livsstil och destruktiva beteenden förhindras genom förebyggande och tidiga insatser. De som har insatser på grund av sitt missbruk får det stöd de är i behov av och insatser avslutas enligt plan.
- Som är unga vuxna och är i riskzon upptäcks tidigt och får adekvata insatser för att leva ett självständigt och fullgott liv.
- Vars anhöriga missbrukar stärks för att inte bli medberoende. Barn till invånare med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa upptäcks tidigt, uppmärksammas och erbjuds stödgrupper.
- Upplever att de möts av kompetent personal som har kunskap om hur våld kan upptäckas i nära relationer och vilka åtgärder som kan vidtas.
- Har ett tryggt och självständigt boende. Insatserna mot hemlöshet förstärks och utvecklas. Barnfamiljer är en prioriterad målgrupp.
- Bemöts med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

- Är delaktiga i myndighetsutövningen och har inflytande över insatsernas utformning och påverkar sina liv och sin vardag. De är väl informerade om hur de kan ha inflytande över sin livssituation. Analyser av resursfördelningen görs utifrån könsuppdelad statistik.
- Får resurser fördelade jämställt och analyser av resursfördelningen görs utifrån könsuppdelad statistik.

Flickor och pojkar:

- Som är föremål för en insats har, genom förvaltningens samarbete med skola och externa samverkanspartners, jämlika förutsättningar för god utveckling och uppväxt. Insatser till familjer är beprövade och evidensbaserade. Insatser undanröjer riskfaktorer och stärker de skyddsfaktorer som finns.
- Har jämlika förutsättningar för en god uppväxt genom de föräldrastödsprogram som erbjuds. Insatserna anpassas utifrån familjers olika förutsättningar och levnadsvillkor.
- Som är placerade eller lever i familjer med våld, missbruk eller psykisk ohälsa uppmärksammas särskilt. Flickor och pojkar skyddas, har en trygg uppväxt och påverkar sin vardag. Skolgången säkras genom bland annat arbetet med SkolFam samtidigt som familjehemsvården fortsätter att utvecklas.
- Görs hörda vid beslut och bedömningar. Deras livssituation och villkor tas tillvara vid myndighetsutövningen. Barnrättsperspektivet är förstärkt och genomsyrar alla verksamheter.
- Möts av fältassistenter på de platser där ungdomarna vistas. Fältverksamheten utvecklas under året. Projektet med PPSS (pilotprojektet skola socialtjänst) fortsätter i samarbete med socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Övrigt:

- Unga vuxnas organisering stärks med särskilt fokus på jämställdhetsfrågor, antirasism och normkritik.
- Unga som deltar i grupper som utövar våldsbejakande extremism och deras anhöriga uppmärksammas och får rätt stöd och hjälp.
- Arbetet med etableringen av Familjecentral fortsätter. Förvaltningen genomför hembesöksprogram tillsammans med landstinget. (LUP)
- Socialtjänsten besöker alla förskolor i stadsdelsnämndsområdet för att informera personalen om anmälningsskyldigheten och hur handläggningen efter att en anmälan inkommit till socialtjänsten går till.
- Den könsuppdelade statistiken synliggör en tydlig skillnad mellan kvinnor och män vad gäller andel avslutade insatser enligt plan inom missbruk. Kvinnorna avbryter sina insatser i förtid i mycket större utsträckning medan männen avslutar dem enligt plan. Orsakerna till

detta kommer att analyseras i syfte att hitta arbetssätt och/eller åtgärder som säkerställer att kvinnor och män ges samma möjligheter till de insatser som erbjuds.

Förväntat resultat

Minst 28 % av insatserna för vuxna med missbruksproblematik avslutas enligt plan
Minst 35 deltagare har genomfört föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC)

Analys

Uppnådda resultat

Andel insatser avslutade enligt plan för vuxna med missbruk är 42,4 %, vilket innebär att förvaltningen når årsmålet på minst 30 %. För kvinnor är utfallet 63,6 % och för män 37,5%.

Förvaltningen utreder och följer upp män och kvinnors behov av stöd för att minska sitt missbruk med ASI/ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis). ADAD är en bedömningsmetod i intervjuform för unga missbrukare och unga med social problematik. För att kvinnorna och männen i så hög grad som möjligt ska avsluta sina insatser enligt plan använder förvaltningen MI (Motiverande Samtal) i samtal med kvinnorna och männen. Vid val av behandlingsinsatser används förhållningssättet EBP (evidensbaserad praktik) där den enskildes erfarenheter och önskemål, den professionelles expertis och forskning vägs samman.

Förvaltningen har avslutat fler kvinnor enligt plan inom vuxna med missbruksproblem än män. Förvaltningens bedömning är att fler kvinnor fullföljer sin behandling vad gäller öppen vård medan männen fullföljer sin behandling vid dygnet runt insatser. Förvaltningen kommer fortsätta utveckla sitt analysarbete och då använda sig av resultaten i ASI-uppföljningar (Addiction Severity Index).

Förvaltningen behöver fortsätta följa den påtagliga skillnaden mellan män och kvinnor som avslutar sin insats enligt plan eftersom det kan finnas andra parametrar än kön som påverkar utfallet och det är av stort värde att försöka fastställa vilka dessa är.

Förvaltningen når målet på 86,4 % avseende andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats. Utfallet avseende pojkar är 86,3 % och avseende flickor 86,5 %.

Detta är ett tydligt mått på att adekvata insatser ges till barn och unga. Förvaltningen arbetar på flera olika sätt med att involvera och delaktiggöra barnen och deras föräldrar. Detta sker bland annat genom det pågående projektet med Västernorrlandsmodellen som ger kunskap kring att utveckla delaktighet i kontakten med barn och unga. Även den nära samverkan mellan beställare och utförare genom förvaltningens egen resursenhet bidrar till en helhetssyn kring barnen och deras familjer. Under 2017 infördes några organisationsförändringar inom barn- och ungdomsenheten. Mottagningen av barn och unga handläggs nu inom enheten och syskon handläggs tillsammans för att minska antalet kontaktytor för familjerna och bidra till en helhetssyn.

Förvaltningen når målet att minst 75 % av enskilda ska ha fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri. Utfallet för 2017 är 81,63 % fördelat på 71,95 % kvinnor och 93,85% män.

Förvaltningens erfarenhet är att kvinnor i högre utsträckning än män beviljas insatser i form

av hemtjänst och boendestöd. Vidare erfar förvaltningen att kvinnor i högre utsträckning än män tackar nej till sin insats om inte ordinarie boendestödjare eller hemtjänstpersonal har möjlighet att utföra insatsen. Detta kan påverka hur den enskilde upplever att stödet har utförts i enlighet med beslutet och förklara skillnaden mellan utfallet för män respektive kvinnor.

Förvaltningen når målet att minst 82 % av enskilda är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd inom socialpsykiatrin genomfördes. Utfallet för 2017 är 83 % fördelat på 88 % av kvinnorna och 79 % av männen.

Förvaltningen arbetar utgående från evidensbaserad praktik (EBP) där den enskildes önskemål och uppfattning vägs samman med professionens erfarenhet och expertis samt forskning. För att säkerställa att förvaltningen tar tillvara den enskildes önskemål läggs stor vikt vid att utredningen kommuniceras till den enskilde på det sätt som krävs för att den enskilde ska kunna tillgodogöra sig innehållet.

Förvaltningen når de uppsatta målen avseende andelen ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol, narkotika eller tobak. Målet gällande alkohol är 71 %, utfallet är 72 %. Utfallet avseende flickor är 68 % och utfallet för pojkar är 72 %. Målet gällande narkotika är 93 % och utfallet är 93 %. Utfallet för flickor är 93 % och för pojkar 92 %. Målet avseende tobak är 92 % och utfallet är 93 %. Utfallet för flickor är 93 % och utfallet för pojkar är 92 %.

Stockholmsenkäten genomfördes senast 2016. Förvaltningens preventionsarbete avseende alkohol-, tobak- och narkotikaanvändning bland ungdomar är välutvecklat och mångfacetterat. Arbetet sker i flera fall i gott samarbete med andra så som skola, polis och Fryshuset som driver förvaltningens fritidsverksamhet. Exempel på detta är att förvaltningen flera gånger per år gör ANDT-utskick (Alkohol, Narkotika, Droger, Tobak) till såväl elever som föräldrar via skolorna. Stadsdelsnämndsområdets grundskolor har därtill en gemensam handlingsplan/drogpolicy där användningen av tobak är särskilt prioriterat. I samverkan med polisen sker en löpande tillsyn av folköl- och tobaksförsäljning. Ett annat område där förvaltningen arbetar i nära samverkan med polisen är insatser mot narkotikahandeln i stadsdelsnämndsområdet.

För perioden når förvaltningen målet om att inga barnfamiljer med förstahandskontrakt blivit vräkta.

Förvaltningen har en bosamverkansgrupp med representanter från alla enheter inom socialtjänsten. Gruppens uppdrag är att gå igenom de ärenden som inkommit till förvaltningen och som riskerar avhysning och därigenom ta tillvarata förvaltningens samlade kompetens och insatser. Olika teman relaterade till uppdraget behandlas såsom vräkningsprocessen och budget- och skuldrådgivning. För att stärka hyresrådgivningen har förvaltningen erhållit lokala utvecklingsmedel genom Socialförvaltningen för år 2017 för ytterligare en halvtidstjänst till som hyresrådgivare. Förvaltningen driver även ett boende för bostadslösa barnfamiljer.

Förvaltningen når målet att minst 92 % av mammor och pappor, i familjer, där det funnits misstanke om att de använt hot om våld och/eller våld gentemot barnen, vid avslutad insats kan beskriva hur de hanterar svåra situationer med barnen på ett konstruktivt sätt, utan hot och våld.

Sammanlagt rör det sig om 75 föräldrar till 77 barn, 42 pojkar och 35 flickor. 37 av 40 mammor och 32 av 35 pappor beskriver ett konstruktivt sätt. De metoder som används med bl.a. 5-samtal och Tryggare barn bedöms framgångsrika och kommer att fortsätta användas. Förvaltningens erfarenhet är att om insatsen följer ett förutbestämt program underlättar det för familjerna.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningens mål kring deltagare i ABC på 35 deltagare har inte nåtts. Utfallet för 2017 är 32 deltagare fördelat på 22 kvinnor och 10 män.

Förvaltningens mål kring deltagare i KOMET på 12 deltagare inte nåtts. Utfallet för 2017 är 11 deltagare, fördelat på 9 kvinnor och 2 män.

Sedan tertialrapport 2 så har förvaltningens verksamheter arbetat intensivt med att öka antalet föräldrar som genomgått föräldrastödsprogram. Ett flertal åtgärder har vidtagits. Värt att nämna kan vara en intensifierad och samstämmig marknadsföring, en tydlig struktur för genomförandet samt fortbildning av fler medarbetare för att utbilda gruppleddare. ett utvecklingsarbete har genomförts under hösten för att ABC ska startas på öppna förskolan vilket sannolikt kommer bidra till en ökad tillströmning av föräldrar. Förvaltningen har också planerat för att under 2018 utveckla utbudet av föräldrastödsprogram genom bland annat "Älskade förbannade tonåring" och ambitionen är att även kunna erbjuda "Föräldraskap i Sverige" som är ett program riktat mot nyanlända. Vad gäller den ojämna könsfördelningen kommer förvaltningen fortsätta följa utvecklingen. Underlaget för att göra en jämställdhetsanalys i dagsläget är dessvärre för litet.

Förvaltningen når inte målet på att minst 28 % uppger att de klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin. Utfallet för 2017 är 21,59 % fördelat på 20,65 % av kvinnorna och 22,62 % av männen.

Förvaltningen kommer att säkerställa att alla enskilda inom socialpsykiatrin kommer att få besvara denna fråga vid uppföljning av insats. Implementeringsarbetet av dem nya frågorna i DUR (Dokumentation, Utvärdering, Resultat) har inte lyckats fullt ut, ett intensifierat implementeringsarbete under första delen av 2018 förväntas ge en positiv utveckling av resultatet 2018.

Förvaltningen når inte målet på att minst 25 % av försökslägenheter övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter. Utfallet för 2017 är 23 %, fördelat på 0 % kvinnliga kontraktsinnehavare och 43% manliga kontraktsinnehavare.

Under 2017 är det 3 män som övertagit kontrakt. Det låga antalet gör att det inte är konstruktivt att göra en analys över den ojämna könsfördelningen. Skillnaden bedöms vara slumpmässig.

En utmaning vad gäller denna indikator är att antalet försökslägenheter inom stadsdelsnämndsområdet ökat kraftigt under 2017 och att ett av kriterierna för att överta kontraktet är att brukaren bott i lägenheten minst ett år. Sannolikt kommer förvaltningen kunna redovisa en positiv trend under 2018. Under året som gått har förvaltningen arbetat aktivt med de behov som finns hos de enskilda för att stärka och förbereda dem för att kunna överta kontrakt under 2018.

Förvaltningen nådde inte målet på maximalt 100 hemlösa i stadsdelsnämndsområdet.

Vid den senaste räkningen som Stockholm stad genomförde hösten 2016 uppstod ett flertal felfaktorer bland annat att rapporteringen från handläggarna inte skedde på ett strukturerat sätt. Detta medförde en underrapportering på samtliga enheter samt att de olika enheterna inte följt upp antal kvinnor respektive män.

Förvaltningens uppskattning är att antalet hemlösa är minst 161 personer. I stadens hemlöshetsräkning framkommer att Skärholmen har störst ökning av antalen inrapporterade personer, från 68 personer år 2014 till 108 personer år 2016. Förvaltningen rapporterade in till Stockholm stad att inga av de inrapporterade hemlösa sov utomhus.

Förvaltningens åtgärdsplan är att samtliga berörda enheter nu infört rutiner kring hur hemlöshetsciffror ska rapporteras i syfte att motverka felrapportering fortsättningsvis. Förvaltningen ser också över möjligheten till att samordna ansvaret kring hemlöshetsfrågan.

Förvaltningens årsmål om att ingen av eleverna som varit aktuella i BIR (Barn i riskzon) ska bli anmälda till socialtjänsten uppnås inte.

Under 2017 har sju pojkar varit aktuella inom BIR. Gällande en av pojkarna har en orosanmälan inkommit till socialtjänsten. Inga flickor har varit aktuella i BIR under 2017.

BIR innebär att flera olika aktörer samverkar kring ett barns situation efter att samtycke har lämnats av vårdnadshavarna. Syftet med modellen är att få samverkanssynergier och att barnen ska fångas upp innan deras situation blir så bekymmersam att det blir aktuellt med en orosanmälan.

Resultatet kan tolkas på olika sätt. Att socialtjänsten får kännedom om en person vars situation kan vara riskfylld är inte att ses som negativt utan medför att den enskilde får stöd och hjälp på ett tidigt stadium. Å andra sidan är det positivt om en persons situation inte blir så allvarlig att den föranleder en orosanmälan till socialtjänsten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel barn som varit aktuella i BIR (barn i riskzon) och som inte anmäls till socialtjänsten.	85,71 %	85,71 %	100 %	100 %	100 %		2017
Analys Se analys under nämndmål							
 ♀ Antal deltagare som genomfört föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC)	32 deltagare	10 deltagare	22 deltagare	26 deltagare	35		2017
Analys Se analys under nämndmål							
 ♀ Antal deltagare som genomfört föräldrautbildningen KOMET	11 deltagare	2 deltagare	9 deltagare	13 deltagare	12		2017
Analys Se analys under nämndmål							
 Vräkta hushåll med barn	0			0	0		2017

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Barn till vårdnadshavare med missbruksproblematik som är aktuella på socialtjänsten erbjuds stödgrupper.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Fältverksamheten utvecklas och fältassistenter besöker de platser ungdomar vistas på.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Socialtjänsten besöker alla förskolor i stadsdelsnämndens område för att informera personalen om anmälningsskyldigheten och hur handläggningen efter att en anmälan inkommit till socialtjänsten går till.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Socialtjänsten ska öka kunskaperna hos medarbetarna om hemlöshet.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Ungas organisering stärks kring kunskaper om mänskliga rättigheter, antirasism, genus, normkritik och feminism bland flickor och pojkar samt anställda i fritidsverksamheten.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

◆ Uppfylls delvis

Analys

Generellt har upplevelsen av otrygghet ökat i hela staden. Skärholmens stadsdelsnämndsområde ligger högt men på ungefär samma nivå sett över åren. I Skillnadernas Stockholm beskrivs hur den sociala sammanhållningen och samhörigheten med samhället stärks genom att fler görs delaktiga i samhällsutvecklingen och att det i sin tur innebär att människors behov av trygghet säkerställs. Därför är arbetet med delaktighet och deltagande i stadsdelens processer prioriterat.

I medborgarundersökningen för 2017 angav 47% att de tycker att det är tryggt i den stadsdel man bor. Förra årets utfall var 51%. Ungefär samtidigt som medborgarundersökningen genomfördes så genomfördes även stadens egna trygghetsmätning som besvarades av dubbelt så många. Eftersom underlaget för trygghetsmätningen är större ger den en mer tillförlitlig bild över den upplevda tryggheten. I trygghetsmätningen ser förvaltningen en mindre minskning i upplevelsen av trygghet i bostadsområdet, från 87% till 85%. I trygghetsmätningen ser förvaltningen att upplevelsen av otrygghet i bostadsområdet har gått upp mest i Bredäng, högst är den upplevda otryggheten i Vårberg och lägst i Sätra.

Förvaltningen arbetar bland annat genom platssamverkan, i både Vårberg och Sätra. Platssamverkan är avgränsande kring centrummiljöer och flera aktörer på platsen är involverade (bostadsbolag, centrumägare, polis, kommun, SL, MTR, skolor mm) och bildar gemensamma problembilder, samt tar fram och genomför aktiviteter som följs upp vid varje möte. Även i samverkansöverenskommelsen med polisen är otrygga centrummiljöer och boendemiljöer prioriterade områden. Polisen involveras i arbetet med platssamverkan. Därtill arbetar förvaltningen tillsammans med polisen för att stärka och utveckla grannsamverkan.

Orsakerna till den upplevda otryggheten, så väl som lösningar, behöver diskuteras på såväl kort som lång sikt. Kortsiktiga förklaringar är bland annat de öppna drogsценerna i området, det har varit två dödsjutningar och andra skjutningar i stadsdelsnämndsområdet. I de fallen är det männen som har utsatts för brott, vilket skulle kunna vara en av orsakerna till en högre upplevelse av otrygghet bland män. I slutet av året genomförde förvaltningen en egen

telefonintervjuundersökning med 800 invånare från alla stadsdelar i området bland annat för att söka svar på frågan varför Skärholmen upplevs som otryggt. Det som lyftes upp mest av de svarande var ungdomar/ungdomsgång, kriminalitet/skottlossning/inbrott/bråk, alkohol/droger/narkotika, dålig belysning samt utemiljön/klotter/skräpigt. Förvaltningen ställde även frågan om vad som skulle få invånaren att känna sig tryggare i området, där angav flest svaren fler poliser/vakter, mer/bättre belysning och att få bort gäng/kriminaliteten/drogerna.

I årets medborgarundersökning ser förvaltningen en minskning av nöjdheten med skötsel av park och grönområden i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Förvaltningen har genomfört extrainsatser under hösten, bland annat omfattande slyröjning i hela området samt extra skräpplockning genom extern leverantör. I hela stadens syns en markant minskning av nöjdheten. Förvaltningen har genomfört trygghetsvandringar i samband med medborgarmöten och med tjänstepersoner i området, där avvikelser i skötseln har noterats och åtgärdats av berörda tjänstepersoner. Andelen som upplever att nedskräpning och skadegörelse stör ordningen i området där dem bor har minskat i alla stadsdelar enligt trygghetsmätningen.

Medborgardialog, medborgarbudget och/eller genusbudgetering genomfördes i tre parkprojekt under 2017. Det gäller planeringsskedet för Vårbergstoppen och Bredängs bollplan samt genomförandeskedet för Flygplansparken i Bredäng. Förvaltningen har en pågående dialog med boende i Vårberg kring den nya stadsparken på Vårbergstoppen. Under hösten har förvaltningen använt Torsdagsklubben som ett forum för att ha workshops och medborgardialog gällande projekt som pågår i Vårberg. Genom att använda ett etablerat forum har förvaltningens möjligheter att träffa invånare och etablera kontakt förbättrats. Förvaltningen avser att fortsätta utveckla Torsdagsklubben till ett forum för dialog kring utvecklingen i området. Dialog kring spontanidrottsplatsen vid Bredängs bollplan pågår med särskilt fokus på att engagera unga flickor.

Förvaltningen har omprioriterat resurserna under året till förmån för dialoger kring parkprojekt och samråd för Fokus Skärholmen och projektet med att låta föreningar adoptera städområden skjutits fram till 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2017
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 	47 %	45 %	49 %	51 %	52 %	75 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat 	48 %	43 %	53 %	58 %	60 %	69 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och	52 %	44 %	61 %	61 %	63 %	69 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ grönområden							
Analys							
Se analys under nämndmål							

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män är trygga och områdets offentliga rum är levande, välskötta och av hög kvalitet

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Upplever att stadsdelsnämndsområdet är välskött och tryggt. Föreningar och skolor som vill engagera sig i en ren och vacker utemiljö erbjuds att adoptera ett område. (LUP)
- Har inflytande över hur deras närmiljö utvecklas och vet hur de kan påverka. Inom områden som lämpar sig för deltagandeprocesser sker medborgardialoger och möjligheten till medborgarbudget och genusbudgetering prövas.
- Har tillgång till offentliga rum och centrummiljöer som är välkomnande, levande och av hög kvalitet samt parker och grönområden som är inspirerande, inbjudande, tillgängliga, har god belysning och ett brett och jämställt utbud. Utbudet av platser för stadsodling ökar, fler fruktträd och bärbuskar planteras som ett trevligt inslag i parkerna ökar.
- Känner till det samhällsvägläddande och uppsökande arbete som görs för att minska klyftorna i samhället. De bemöts med respekt och det förekommer inte diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Upplever på sikt att tryggheten ökar när investering i den fysiska miljön genomförts och nya bostäder byggs med särskilt fokus på Vårberg. Satsningen på medborgarvårdar i Vårberg fortsätter. Jämlika deltagandeprocesser främjas genom uppsökande verksamhet så att staden kan ta tillvara den kraft som finns i lokalsamhället och arbeta tillsammans med civilsamhället. (LUP)

Övrigt:

- Det brottsförebyggande arbetet sker i samverkan med föreningar, polisen, fastighetsägare och andra lokala aktörer. Ett samverkansavtal ingås med polisen. Förebyggande åtgärder mot gatuvåld, sexuella trakasserier och organiserad brottslighet vidtas särskilt. Feriearbetande ungdomar får under sin arbetsperiod föreläsning och samtal kring diskriminering, genus, normkritik och antirasism.

- En jämställd resursfördelning ligger till grund för utvecklingen av motions- och friluftaktiviteter i parker och grönområden. Den barnkonsekvensanalys som gjorts inom ramen för Fokus Skärholmen och som gäller hela området, visar skillnader i flickors och pojkars upplevelse av trygghet i offentlig miljö samt skillnader i hur parker används och lockar barnen till aktivitet. Arbetet fortsätter med en djupare analys av orsakerna och möjliga åtgärder redovisas under 2017.

Förväntat resultat

100 % av åtgärderna inom ramen för risk-och sårbarhetsanalys (RSA) är genomförda
52 % upplever trygghet i den stadsdel där man bor
60 % är nöjda med renhållning och städning
63 % är nöjda med skötsel av park- och grönområden
Fyra föreningar har adopterat ett städområde
Tre parkprojekt genomförs genom medborgardialog, medborgarbudget och/eller genusbudgetering

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når målet om att 100% av åtgärderna ska vara genomförda inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys.

Åtgärderna berörde frågor om bland annat otrygghet i stadsdelsnämndsområdet, där har förvaltningen medverkat på utsättningsmöten och uppdatering av krisberedskapen inför social oro. Kunskap kring handlingsplanen mot våldsbejakande extremism har spridits, berörda tjänstepersoner har utbildats och en styrgrupp har tillsatts. Förvaltningen ser att RSA och syftet med det arbetet måste göras mer känd inom organisationen för att stärka organisationen i krisberedskap samt för att fler i organisationen ska involveras när riskbedömningar görs.

Förvaltningen når målet om att medborgardialog, medborgarbudget och/eller genusbudgetering genomfördes i tre parkprojekt under 2017.

Det gäller planeringsskedet för Vårbergstoppen och Bredängs bollplan samt genomförandeskedet för Flygplansparken i Bredäng.

Förvaltningen har en pågående dialog med boende i Vårberg kring den nya stadsparken på Vårbergstoppen. Fyra workshops med invånare har genomförts, däribland två i samband med Torsdagsklubben och en på en förskola i Vårberg. 145 invånare från 3 år och uppåt har deltagit, förvaltningen har fått över femtio förslag kring hur Vårbergstoppen ska utvecklas. Bland förslagen fanns anordning av en sagostig, möjlighörandet för stjärnskådning och fler skräpkorgar. Under en workshop skapade deltagarna en trädkrona som nu finns utplacerad på Vårbergstoppen och lyser under de mörka timmarna.

Arbetsfördelningen på parkernas dag och efterföljande dialoger kring Vårbergstoppen, där förvaltningen möjliggjorde forumet medan landskapsarkitekter ansvarade för själva dialogen samt inhämtningen och sammanställningen av synpunkter, ses som ett framgångsrikt sätt att arbeta framöver. Metoden utvecklades i samband med medborgarbudgetprojektet Flygplansparken i Bredäng, för vilken återkoppling kring parkens ombyggnation kommunicerats i närområdet under året.

Under hösten har förvaltningen använt Torsdagsklubben som ett forum för att ha workshops och medborgardialog gällande projekt som pågår i Vårberg. I det arbetet har förvaltningen delvis kunnat nå nya målgrupper - yngre barn och mammor. Genom att använda ett etablerat forum har förvaltningens möjligheter att träffa invånare och etablera kontakt förbättrats. Förvaltningen avser fortsätta utveckla Torsdagsklubben som ett forum för dialog kring utvecklingen i Vårberg.

Dialog kring spontanidrottsplatsen vid Bredängs spontanidrottsplats pågår. I det arbetet är det särskilt fokus på att engagera unga flickor. Förvaltningen arbetar med en fokusgrupp bestående av tolv 14-åriga flickor från Bredäng. Flickorna är utvalda att vara med i fokusgruppen eftersom de är från området, inte med i någon sportförening men är intresserade av att vara med och påverka sitt område. Syftet är att öka flickors och kvinnors tillgång till platsen och komplettera fotbollsplanen med aktiviteter som efterfrågas av flickor.

Förvaltningen ser ett stort värde av att ha fokusgruppen med flickor för att få en bättre inblick i hur flickor i deras ålder upplever området kring bollplanen och hur de önskar att platsen utvecklas. Flickor och kvinnor nyttjar spontanidrottsplatser i mindre utsträckning än pojkar och män. Särskilda insatser behövs för att utjämna skillnaderna och att ha dialoger med flickor i planeringen är en sådan insats.

Ej uppnådda resultat

*Förvaltningen når inte målet att 52 % tycker att stadsdelen är trygg. I medborgarundersökningen för 2017 tyckte 47 % att den stadsdel de bor i är trygg, varav 49 % kvinnor och 45 % män. Förra årets medborgarundersökning **tyckte fler män (54%) än kvinnor (49%) att stadsdelen var trygg.***

All forskning visar på att det är kvinnor som brukar uppleva en högre otrygghet. Medborgarundersökningen besvarades av 249 av de totalt 620 personer som fick undersökningen.

Stadens trygghetsmätning genomfördes ungefär samtidigt som medborgarundersökningen och skickas till fler medborgare och hade ett högre andel svarande, 525 personer av de totalt 1 200 som fick undersökningen. Eftersom underlaget för trygghetsmätningen är större ger den en mer tillförlitlig bild över tryggheten, dock genomförs trygghetsmätningen bara var tredje år. Frågan ställs annorlunda och svarsalternativen är också annorlunda. Här redovisas vilka som **känner** sig otrygga eller mycket otrygga. I trygghetsmätningen ser förvaltningen en mindre minskning i upplevelsen av trygghet i bostadsområdet, från 87%% till 85%. Här är det kvinnor som anger en högre upplevelse av otrygghet, 18% i jämförelse med män 13%. Upplevelsen av otrygghet i bostadsområdet har vidare gått upp mest i Bredäng (17%), högst är den i Vårberg (21%) och lägst i Sättra (5%).

Trots att otryggheten är som lägst i Sättra har medborgarna i Sättra lämnat flera medborgarförslag om kommunala ordningsvakter i Sättra centrum. Utifrån detta har förvaltningen utöver Vårberg under året riktat trygghetsarbetet även till Sättra. Förvaltningen arbetar bland annat genom platssamverkan, i både Vårberg och Sättra. Platssamverkan är avgränsande kring centrummiljöer och aktörer på platsen är involverade (bostadsbolag, centrumägare, polis, kommun, SL, MTR, skolor mm) och bildar gemensamma problembilder, samt tar fram och genomför aktiviteter som följs upp vid varje möte. Även i samverkansöverenskommelsen med polisen är otrygga centrummiljöer och boendemiljöer

prioriterade områden, och polisen involveras i arbetet med platssamverkan. Därtill arbetar förvaltningen tillsammans med polisen för att stärka och utveckla grannsamverkan. Ett aktivt arbete i området sker också avseende drogförsäljning och droganvändande där polis, fältare och socialtjänst samverkar. Polisen har tillsatt en särskild grupp som arbetar med frågan och förvaltningen har sociala insatsgrupper med uppdrag att arbeta med unga kriminella. Trygghetsvandringar sker både i utemiljön men också på de 8 medborgarmöten som förvaltningen tillsammans med polis, brand och bostadsföretag genomför varje år.

Det som båda mätningarna visar är att den generella upplevelsen av otrygghet har ökat i hela staden jämfört med tidigare år. I medborgarundersökningen är det dock personer som tycker "varken eller" som ökat mest i Skärholmen. Skärholmen ligger i jämförelse med staden som helhet högt i båda mätningarna men stabilt sett över åren och otryggheten har enligt trygghetsmätningen ökat i mindre utsträckning i stadsdelsnämndsområdet än i andra delar av staden.

Orsakerna till den upplevda otryggheten, så väl som lösningar, behöver diskuteras på såväl kort som lång sikt. Kortsiktiga förklaringar är bland annat de öppna drogsценerna i området, det har varit två dödsjutningar och andra skjutningar i stadsdelsnämndsområdet. I de fallen är det männen som har utsatts för brott, vilket skulle kunna vara en av orsakerna till en högre upplevelse av otrygghet bland män. I slutet av året genomförde förvaltningen en egen telefonintervjuundersökning med 800 invånare från alla stadsdelar i området bland annat för att söka svar på frågan varför Skärholmen upplevs som otryggt. Det som lyftes upp mest av de svarande var ungdomar/ungdomsgång, kriminalitet/skottlossning/inbrott/bråk, alkohol/droger/narkotika, dålig belysning samt utemiljön/klotter/skräpigt. Förvaltningen ställde även frågan om vad som skulle få invånaren att känna sig tryggare i området, där angav flest svaren fler poliser/vakter, mer/bättre belysning och att få bort gäng/kriminaliteten/drogerna.

Förvaltningen når inte målet om att 60 % är nöjda med att det är rent och städlat i området. I medborgarundersökningen angav 48 % att de är nöjda på frågan om det är rent och städlat i området, varav 43 % av männen var nöjda och 53 % av kvinnorna.

Årets resultat är en minskning från förra året, då var 58% nöjda och en skillnad från staden generellt (61%). Resultatet beror inte på minskade resurser till skötsel och renhållning, vilka snarare har ökat med extrainsatser som genomförts under hösten, bland annat omfattande slyröjning i hela området samt extra skräpplockning genom extern leverantör. I hela stadens syns en markant minskning av nöjdheten, staden som helhet har sjunkit från 68% till 61% för 2017.

Förvaltningen når inte heller målet om att 63 % är nöjda med skötseln av park och grönområden i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Resultatet från stadens medborgarundersökning visar att 52 % är nöjda, varav 61 % av kvinnorna och 44 % av männen.

Forskning visar att kvinnor generellt brukar ange en högre grad av nöjdhet än män. Förvaltningen ser en minskning från förra årets resultat på 61% totalt över nöjdheten samt i jämförelse med stadens resultat för 2017. Även staden har sjunkit, från förra årets resultat på 68% till 61% i år. Stadsdelsnämndsområdet sticker ut kring frågorna om klotter tas bort snabbt, renhållning av gator, gångbanor, torg samt skötseln och städningen av parker där en

lägre andel är nöjda än i staden generellt, män är genomgående mindre nöjda än kvinnor.

I trygghetsundersökningen ställs också frågor kring klotter, nedskräpning och skadegörelse. Vårberg är det område som sticker ut mest kring dessa områden på ett negativt sätt. Det som är positivt är att upplevelsen av klotter och nedskräpning, enligt trygghetsmätningen, har minskat mest i detta område vilket förvaltningen ser som en effekt av det arbete som görs i samverkan i området. Trygghetsmätningen visar också på en ökad nöjdhet avseende nedskräpning och skadegörelse i hela stadsdelsnämndsområdet.

Förvaltningen har genomfört trygghetsvandringar i samband med medborgarmöten och med tjänstepersoner i området, där avvikelser i skötseln har noterats och åtgärdats av berörda tjänstepersoner. Förvaltningen arbetar för att marknadsföra Tyck till-appen och synpunktportalen så att invånare felanmäler så snart de noterar klotter, nedskräpning eller liknande för smidigare åtgärd. Det arbetet fortsätter under 2018 då förvaltningen planerar att förstärka arbetet med nudging och attitydförändring kring nedskräpning. Nudging betyder att göra små insatser för att få människor att välja att göra något, genom att göra det lättare och roligare att göra rätt.

Arbetet med föreningsstad har påbörjats och förvaltningen har inlett samarbete med följande bostadsbolag i Vårberg: Einar Mattsson, Svenska Bostäder, Stena Fastigheter och Agora Retail. På grund av omprioriteringar till förmån för bland annat dialog kring parkprojekt och samråd för Fokus Skärholmen har projektet dragit ut på tiden och ännu har inga föreningar adopterat ett städområde.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal föreningar som adopterat ett städområde. (LUP)	0				4		2017
Analys Se analys under nämndmål							
 Antal parkprojekt där medborgardialog, medborgarbudget och/eller genusbudgetering genomförs. (LUP)	3				3		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Det preventiva ANDT-arbetet (AlkoholNarkotikaDopingTobak) sker i enlighet med socialförvaltningens årshjul för extern kommunikation.	2017-01-01	2017-12-31	
 En samverkansöverenskommelse ingås med polisen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förbättrad samverkan mellan stadens preventionssamordnare och chefer ger en ökad samsyn kring stadens preventionsarbete.	2017-01-01	2017-12-31	
 Föreningar och skolor som vill engagera sig i en ren och vacker utemiljö erbjuds att adoptera ett område. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys Se analys under nämndmål			

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningen bidrar till stadsbyggnadsprocessen av nya bostäder, Fokus Skärholmen, med kunskap om trivsel och trygghetsaspekter ur ett lokalt perspektiv. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Förvaltningen bistår trafikkontoret i arbetet med att genomföra konceptet "Levande Stockholm" i stadsdelsnämndsområdet. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Förvaltningen tar fram en handlingsplan mot våldsbejakande extremism som en del i det våldspreventiva arbetet.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Kulturnärvaron ökar genom kulturhändelser som erbjuds i Vårbergs centrum. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Medborgardialoger utförs i tre parkprojekt av olika omfattning och möjligheten till medborgarbudget och genusbudgetering prövas. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Medborgarvårdarna i Vårberg ökar engagemanget bland de boende och stärker kommunikationen mellan de boende och förvaltningens verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Rådet för funktionshinderfrågor i Skärholmen och Brottsförebyggande rådet i Skärholmen samarbetar för att utreda orsaker till och ta fram åtgärdsförslag för att förebygga otrygghet i närområdet för personer med funktionsnedsättning.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Trygghetsskapande och brottsförebyggande aktiviteter i det lokala utvecklingsprogrammet och samverkansöverenskommelsen genomförs i samverkan med polisen och andra aktörer. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har under året varit delaktig i utvecklingen i Fokus Skärholmen genom att ha ett stort fokus på social hållbarhet. Förvaltningen genomför intervjuer och workshops med aktörer kopplade till stadsbyggnadsprocessen. Detta för att stärka den lokala förankringen och öka kunskapsunderlaget för det lokala utvecklingsprogrammet och stadsbyggnadsprocessen. Inom ramen för Fokus Skärholmen genomfördes även en stadsrumsanalys över stadsdelsnämndsområdet. Syftet med analysen var att belysa områdets stadskvaliteter idag och hur pågående planer kan förväntas påverka. Slutsatserna från stadsrumsanalysen visar på en fortsatt låg orienterbarhet även då samtliga planer till 2030 är fullt utbyggda. Många stråk mellan stadsdelarna kommer också i fortsättningen att upplevas som otrygga kvällstid, bland annat på grund av få entréer mot gatan och måttliga gångflöden. Analysen visar också på att förtätningen fram till 2030 leder till en mer ensidig bostadsmiljö. Behovet av mer yta för kontor och andra verksamheter är stort. Med stadsrumsanalysen som grund har kvaliteter och brister uppmärksammas i det pågående planarbetet. En rekommenderad strukturplan har tagits fram för att vägleda hur området kan utvecklas till en mer sammanhängande grön och blandad stad fram till 2040.

Nybyggnationen av de planerade service- och gruppboendena fortsätter enligt plan. Förvaltningen har under hösten träffat exploateringskontoret för att diskutera framtida LSS- och SoL-bostäder inom ramen för Fokus Skärholmen.

Planering för Vårbergstoppen och Bredängs spontanidrottsplats pågår och fortsätter under

2018. I båda projekten arbetar förvaltningen för fler användningsområden och att platserna nyttjas av fler målgrupper. Förvaltningen har bland annat fokusgrupper med personer som vanligtvis inte nyttjar platserna för att se vilka behov som finns och vad som efterfrågas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0			11	0	tas fram av nämnden	2017
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	25			6	25	tas fram av nämnden	2017

Nämndmål:

Bostadsbyggandet bidrar till jämlika levnadsförutsättningar för kvinnor och män, oavsett funktionalitet och ålder

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kvinnor och män:

- Som är äldre har ett flexibelt, tillgängligt, hemlikt, inspirerande och tryggt boende.
- Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri har ett boende utifrån sitt behov.
- Har inflytande över sin närmiljö och vet hur de kan påverka stadsbyggnadsprocessen.
- Genom nya stadsövergripande samverkansmodeller kompletteras områdesplaneringen i stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen med det lokala perspektivet för en levande stadsmiljö med offentliga miljöer med fler användningsområden än idag, för befintliga och nya invånare, utifrån ett barn- och jämställdhetsperspektiv. (LUP)

Förväntat resultat

25 påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

100% av bostadsexploateringsprojekten i området har prövats för lägenheter för särskilt boende

Två platser i offentlig miljö utreds för fler användningsområden i form av till exempel föreningsliv, spontanidrott, föreningsidrott och kultur

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når målet med 25 påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service

till personer med funktionsnedsättning).

De pågående projekten på Vita liljans väg och Bredängs allé samt gruppbestaden Sätra Torg fortlöper enligt planering. Sätra torgs sex lägenheter är klara för inflytt under första kvartalet 2019. Servicebostaden på Vita liljans väg som omfattar 12 lägenheter planeras stå färdigt under andra halvan av 2019. De sju bostäderna på Bredängs allé har försenats men bör vara klara för inflytt i början av 2019.

Förvaltningen når också målet om att 100% av bostadsexploateringsprojekten i området har prövats för lägenheter för särskilt boende.

Förvaltningen har under hösten träffat exploateringskontoret för att diskutera framtida LSS- och SoL-bostäder inom ramen för Fokus Skärholmen.

Även målet om att två platser i offentlig miljö utreds för fler användningsområden i form av till exempel föreningsliv, spontanidrott, föreningsidrott och kultur nås.

Planering för Vårbergstoppen och Bredängs spontanidrottsplats pågår och fortsätter under 2018. I båda projekten arbetar förvaltningen för fler användningsområden och att platserna nyttjas av fler målgrupper. Förvaltningen har bland annat fokusgrupper med personer som vanligtvis inte nyttjar platserna för att se vilka behov som finns och vad som efterfrågas.

Vårens fördjupningsstudie med utgångspunkt i det lokala utvecklingsprogrammet samt byggprocessen Fokus Skärholmen har bidragit till ökad kunskap, särskilt kring bostadssituationen för invånare, och därefter spelat en betydande roll i markanvisningar under hösten, till exempel att bostäderna i storlek och utformning ska möta det lokala behovet, att byggaktörerna ska stötta lokala aktiviteter, anställa lokalt samt att invånare i Skärholmens stadsdelar i ett första skede ska ges tillgång till de bostäder som byggs.

Genom intervjuer med 186 personer i stadsdelsområdet samt genom att involvera byggaktörer i workshops har förvaltningen kunnat inhämta kunskap från olika håll samtidigt som processen bidragit till att information om utmaningarna och behoven i Skärholmen spridits till en mångfald av aktörer.

Förvaltningen bedömer att det har varit ett givande arbetssätt och att processen bidragit till att många aktörer som har stor påverkan på Skärholmens utveckling fått en gemensam syn på utmaningarna och vad de kan göra för att påverka utvecklingen i positiv riktning.

Inom ramen för Fokus Skärholmen genomfördes även en stadsrumsanalys över stadsdelsnämndsområdet. Syftet med analysen var att belysa områdets stadskvaliteter idag och hur pågående planer kan förväntas påverka dessa fram till 2030 och 2040.

Slutsatserna från stadsrumsanalysen visar på en fortsatt låg orienterbarhet även då samtliga planer till 2030 är fullt utbyggda. Många stråk mellan stadsdelarna kommer också i fortsättningen att upplevas som otrygga kvällstid, bland annat på grund av få entréer mot gatan och måttliga gångflöden. Analysen visar också på att förtätningen fram till 2030 leder till en mer ensidig bostadsmiljö. Behovet av mer yta för kontor och andra verksamheter är stort.

Med stadsrumsanalysen som grund har kvaliteteter och brister uppmärksammats i det pågående planarbetet. En rekommenderad strukturplan tagits fram för att vägleda hur området

kan utvecklas till en mer sammanhängande grön och blandad stad fram till 2040.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen når inte målet om att föreningen Folk ska ha egna lokaler.

En paraplyorganisation för föreningslivet har etablerats, föreningen FOLK. Förvaltningen samverkar med föreningen genom att tillsammans anordna kulturevenemang i Skärholmens centrum varje onsdag. Föreningen har ännu inga egna lokal. Det arbetet fortsätter under 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel bostadsexploateringsprojekt där förvaltningen prövat om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende	100 %				100 %		2017
 Antalet platser i offentlig miljö där planering för fler användningsområden i form av till exempel föreningsliv, spontanidrott, föreningsidrott och kultur påbörjas under året. (LUP)	2				2		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En paraplyorganisation för föreningslivet etablerar sig och har lokaler. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Se analys under nämndmål			
 Förvaltningen bistår stadsbyggnadskontoret i arbetet med att utreda och analysera tyngdpunkters och stråks styrkor och svagheter utifrån ett stadsbyggnadsperspektiv. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen bistår äldrenämnden i den kostnadsanalys som görs av den för äldre föreslagna boendeformen Trygghetsboende med aktivitetscentra.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen har bistått i den del som avser aktivitetscentra men inte avseende boendeformen i sin helhet.			
 Förvaltningen deltar i planeringen av platser i offentlig miljö där flera funktioner i form av till exempel föreningsliv, spontanidrott, föreningsidrott och kultur finns samlade. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen genomför workshop/dialog i samarbete med rådet för funktionshinderfrågor och boende i stadsdelsförvaltningens egen regi verksamheter kring framtidens LSS-boende.	2017-01-01	2017-12-31	
 I samarbete med Micasa påbörjas planering för vård- och omsorgsboende med inriktning på färdigställande 2024 enligt stadens äldreboendeplan. Planeringen utgår ifrån de äldres behov av flexibla boendelösningar samt en hemlik och tillgänglig boendemiljö.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys I början av 2017 förändrades Äldreboendeplanen vilket innebar att denna aktivitet inte längre var aktuell.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Som komplement till gruppboenden möjliggörs lösningar utifrån brukarens situation och behov, till exempel genom eget boende. Möjligheterna till detta utreds genom kartläggning av behovet hos personer som bor i gruppboende enligt LSS.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen har inte genomfört kartläggningen hos personer som bor i gruppboende enligt LSS. I förvaltningens LSS-bostäder i egen regi har det under året varit en omsättning på boendeplatser. Ett samarbete med Beställarenheten har också inletts och sammantaget har detta inneburit att den kartläggning som planerades för 2017 inte bedömts som nödvändig.			
 Stadsdelsförvaltningen samverkar med rådet för funktionshinderfrågor kring framtidens LSS-bostäder.	2015-01-01	2017-12-31	
 Utredning påbörjas för möjligheten till en 4H-gård i området. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Årsmålet att andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter uppnås. Flickors fritid har under året varit ett fokusområde inom stadsdelens fritidsverksamhet. Bland annat har ledare utbildats i United Sister's metoder och förhållningssätt, Framgångsfaktorer i arbetet med att få fler tjejer till fritidsverksamheterna är att erbjuda kurser, workshops inom bland annat dans, musik och sport.

Årsmålet att besökare av fritidsverksamheten känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds uppnås. I de yngre åldrarna (9-12 år) är det fler pojkar som upplever att de kan vara med och påverka utbudet i jämförelse med flickorna. Äldre upp i åldrarna visar statistiken tvärtom att flickor i högre grad upplever att de kan påverka utbudet. En orsak till siffrorna kan vara att utbudet för de yngre åldrarna handlar mer om lek, ex bollspel vilket tilltalar pojkar för att det sedan högre upp i åldrarna erbjuds mer organiserade aktiviteter, vilket tilltalar flickor. Under året har fokus lagts på att besökarna kan vara med och påverka innehåll samt vara med och planera och vara delaktiga vid genomförandet. Målet har varit och är att flickor och pojkar ska vara producenter och inte enbart konsumenter av fritidsaktiviteter.

Förvaltningens årsmål andel besökare på Ekens öppna aktivitetscenter som är nöjda med utbudet av aktiviteter uppnås. Resultatet visar att enhetens arbetssätt att förändra utbudet av aktiviteter utifrån besökarnas önskemål, och att till övervägande del erbjuda aktiviteter som lockar båda könen, har varit framgångsrikt.

Sätra motionsspår och utegym i tätbebyggd miljö står klart. Satsningen har riktats särskilt till flickor och kvinnor. Placering och material till satsningen har specifikt valts ut för att fler flickor och kvinnor ska känna tillgång till platsen och känna sig trygga när de motionerar och tar plats i det offentliga rummet.

Under året har förvaltningen sett över och reviderat reglerna för föreningsstödet. Liksom tidigare kan ideella föreningar som fungerar enligt demokratiska principer söka. I de nya

reglerna klargörs att föreningsstöd kan beviljas till aktiviteter som berör till exempel kultur men också andra aktiviteter som ger samhällsnytta, till exempel idrott eller läxläsningar. På så vis förväntas fler föreningar få föreningsstöd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	78,27 %	83,51 %	78,01 %	73,78 %	75 %	78 %	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Det finns ett utvecklat och varierat utbud av fritidsaktiviteter för flickor, pojkar kvinnor och män

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har, oavsett förutsättningar, möjlighet till en meningsfull fritid och kunskap om vilket utbud som erbjuds inom förvaltningens verksamheter. Utbudet för unga attraherar flickor och pojkar med ett särskilt fokus på flickors önskemål och behov. (LUP)
- Har lätt att använda spontanidrottsplatser där fler unga nyttjar möjligheten till idrottande. De fungerar som mötesplatser för barn och unga där ett jämställt och jämlikt idrottande kan utövas. Ett demokratiskt förhållningssätt liksom den sociala hållbarhetskommisionens arbete är en del av planeringsprocessen av nya parker och spontanidrottsplatser. (LUP)
- Med funktionsnedsättning erbjuds riktade insatser inom förvaltningens verksamheter utifrån deras behov och levnadsmönster. Under loven finns möjlighet att ta del av riktade aktiviteter utifrån egna önskemål.
- Som besöker mötesplatser, parklekar och träffpunkter får möjlighet att ta del av professionella kulturupplevelser utifrån sina intressen.
- Har möjligheten till god kontakt med beslutsfattare.
- Behov av lek och rörelse ligger till grund för utvecklingen av motions- och friluftaktiviteter i parker och grönområden.

- Har möjlighet att motionera i en trygg miljö. Ett motionsspår i tätbebyggd miljö färdigställs i stadsdelsnämndsområdet kvinnor ska kunna motionera på ett tryggare sätt.
- Har inflytande över sin närmiljö samt vid samhällsplanering och vet hur de kan påverka. Inom områden som väl lämpar sig för deltagandeprocesser sker medborgardialoger och möjligheten till medborgarbudget prövas. Nya parkutvecklingsprojekt genusbudgeteras där så är lämpligt. (LUP)

Övrigt:

- Fritidsverksamheten har ett utvecklat jämställdhetsarbete och unga HBTQ-personer känner sig välkomna.
- Ett varierat utbud av aktiviteter erbjuds på Ekens öppna aktivitetscenter. Möjligheter till Ipad-kurser på andra språk än finska och svenska utreds.
- Samarbete med civilsamhället fortsätter. Demokratisamordnarens uppdrag leder till att föreningar får stöd och att deras kraft tas tillvara. Förvaltningen stödjer arbetet för att etablera föreningsdrivna samlingslokaler. (LUP)
- Den könsuppdelade statistiken visar en skillnad mellan huruvida flickor och pojkar känner till hur de kan vara med och påverka de fritidsaktiviteter som erbjuds. Pojkarna har större kännedom än flickorna på parklekar, mötesplatser och träffpunkter. Fritidsverksamheten analyserar orsakerna till resultatet, utifrån det tas åtgärder fram för att utjämna skillnaderna.

Förväntat resultat

75 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter.

85 % av besökarna av fritidsverksamheten känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds

Minst 95 % av besökarna vid Ekens öppna aktivitetscenter är nöjda med utbudet av aktiviteter.

Ett motionsspår i tätbebyggd miljö färdigställs

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet att 75 % av andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter uppnås. Utfallet är 78 %.

Det är färre antal ungdomar som besvarat enkätundersökningen som årligen skickas postalt till elever i årskurs 5, 8 samt gymnasiet men utfallet ligger högre än föregående år. Av totalt 428 svarande är 149 stycken tjejer mycket nöjda och nöjda med tillgången till meningsfulla aktiviteter och motsvarande siffra för killar är 162 stycken. Tjejers fritid har under året varit ett fokusområde inom stadsdelens fritidsverksamhet. Bland annat har ledare utbildats i United Sister's metoder och förhållningssätt, ett läger för tjejer har anordnats på Gålö samt att verksamheten erbjudit tjejkvällar och tjejträffar. Andelen tjejer som besöker parklekarna har

ökat från 47 % till 49 %. Framgångsfaktorer i arbetet med att få fler tjejer till fritidsverksamheterna är att erbjuda kurser, workshops inom bland annat dans, musik och sport.

Årsmålet att 85 % av besökare av fritidsverksamheten känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds uppnås. Utfallet visar på 86 %.

I de yngre åldrarna (9-12 år) är det fler pojkar som upplever att de kan vara med och påverka utbudet (90 %) att jämföra med flickorna, 69 %. Äldre upp i åldrarna visar statistiken tvärtom att flickor i högre grad upplever att de kan påverka utbudet, exempelvis 94 % av flickor i årskurs 6-9 att jämföra med 86 % av pojkarna. Under året har fokus lagts på att besökarna kan vara med och påverka innehåll samt vara med och planera och vara delaktiga vid genomförandet. Målet har varit och är att flickor och pojkar ska vara producenter och inte enbart konsumenter av fritidsaktiviteter. Arbetssättet har bidragit till fler ungdomsdrivna aktiviteter och att andelen event, på ungdomarnas initiativ, har ökat under året. Sociala medier är den viktigaste kanalen att visa upp de tillfällen där unga varit med och visa på att möjligheten finns samt att inspirera flera att vara delaktiga.

Sätra motionsspår och utegym i tätbebyggd miljö står klart.

Satsningen har riktats särskilt till flickor och kvinnor. Placering och material till satsningen har specifikt valts ut för att fler flickor och kvinnor ska känna tillgång till platsen och känna sig trygga när de motionerar och tar plats i det offentliga rummet. I trafikkontorets utredning om exkluderande design på Östermalm, Spånga/Tensta och Skärholmen omnämns utegymmet. Det rosa färgvalet har mottagit såväl positiv som negativ kritik, dels från kvinnliga medborgare som menar att valet är ett ytligt uttryck som förenklar en komplex problematik. Ett fåtal manliga medborgare kritiserade också färgen då de tolkat gymmet som reserverat, uteslutande för kvinnor. Valet av färg har samtidigt lett till att frågan aktualiserats i olika forum och förvaltningen menar att ett öppet samtal om kvinnors och mäns olika upplevelse och tillgång till offentliga platser är en viktig del av en förändring i rätt riktning. I utredningen konstateras vidare att exkludering eller inkludering av ett kön inte är möjligt genom ett färgval. Förvaltningen utreder nu hur träningspass för allmänheten kan genomföras vid spåret och gymmet under 2018 för att ytterligare stödja aktiviteter på platsen.

Årsmålet på att 85 % av personalen i fritidsverksamheten har kompetens inom genus och normkritik uppnås. Utfallet är 90 %.

Under året har personal utbildats i att skapa trygga och jämställda mötesplatser. Nya metoder och verktyg att arbeta med har lett till förbättringar i verksamheterna bland annat genom samarbete med Brobyggarna (skapa nära relationer mellan unga och vuxna ledare), Män (för jämställdhet), United Sister's och Egalia (Icke-Hetronormativ Ungdom).

Av besökarna på Ekens öppna aktivitetscenter upplever 96% av besökarna (95 % av kvinnorna och 100 % av männen) nöjdhet med utbudet av aktiviteter och målet uppnås därmed.

Övriga 4 % har svarat att "vet ej/ ingen åsikt". I undersökningen är det 5 män och 22 kvinnor som har svarat. Det är svårt att dra några slutsatser gällande män och kvinnors upplevelse av nöjdhet då antalet svarande män är väldigt få. Dock talar resultatet för att enhetens arbetssätt att förändra utbudet av aktiviteter utifrån besökarnas önskemål, och att till övervägande del erbjuda aktiviteter som lockar båda könen, har varit framgångsrikt. Indikatoren kommer till

2018 omformuleras till att omfatta också de aktivitetscenter som förvaltningen övertagit från Micasa under 2017.

Nya regler för föreningsstödet antogs under december månads nämndsammanträde. Liksom tidigare kan ideella föreningar som fungerar enligt demokratiska principer söka. I de nya reglerna klargörs att föreningsstöd kan beviljas till aktiviteter som berör till exempel kultur men också andra aktiviteter som ger samhällsnytta, till exempel idrott eller läxläsningar. På så vis förväntas fler föreningar få föreningsstöd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel besökare av fritidsverksamheten som känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds	86				85 %		2017
 ♀ Andel personal i fritidsverksamheten som har kompetens inom genus och normkritik	90 %			83 %	85 %		2017
 ♀ Andel vid Ekens öppna aktivitetscenter som är nöjda med utbudet av aktiviteter	96 %	100 %	95 %	92 %	95 %		2017
 Antal färdigställda motionsspår i tätbebyggd miljö.	1				1		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Fler lokala föreningar får föreningsstöd till kulturprogram och annan verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Fokusgrupper med unga tjejer genomförs i planeringsprocessen av nya parker och spontanidrottsplatser.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen bistår Idrottsförvaltningen i att ta fram arbetssätt för hur aktiviteter för flickor och kvinnor kan prioriteras i planeringen. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen bistår idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen i arbetet med att ta fram en modell om behovet av lokaler för kultur- och idrottsverksamhet drivna av fria aktörer. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen erbjuder flickor och pojkar med funktionsnedsättning aktiviteter.	2015-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen genomför kommunikationsinsatser särskilt riktade till personer med funktionsnedsättning, barn, flickor och hbtq-personer för att öka kännedomen om utbudet av fritids- och kulturaktiviteter i området.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen samarbetar med idrottsförvaltningen för att flickor och pojkar ska öka sitt engagemang i olika idrottsaktiviteter. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 På Ekens öppna aktivitetscenter utreds möjligheter till Ipad-kurser på andra språk än finska och svenska.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens satsning på kultur fortgår bland annat med stöd av kultursekreteraren som anpassat kulturaktiviteter så att alla kan delta oavsett förmåga. Satsning har också utökats med Ensemble Yria, barnrytmik och samarbetet med El Sistema fortsätter. Medarbetarna på förskolorna har arbetat aktivt med att informera vårdnadshavarna om de kulturutbud som barnen erbjuds och deltar i. Information har skett muntligt men även genom fotografier och filmer. Pedagogiska miljöer har utformats så att barnen ges möjligheter att uttrycka sig estetiskt, såväl självständigt i den fria leken som i projektarbeten. Förvaltningens satsning har gett goda resultat vilket man kan se i förskolans brukarundersökning, där 82% av vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud att jämföra med staden som har 69%. Fritidsverksamheten har erbjudit en variation av kulturupplevelser samt att möjligheten att vara med och påverka utbudet har stärkts, vilket gör att förvaltningen bedömer att ungdomarnas nöjdhet har ökat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	78,18 %	79 %	82 %		75 %	73 %	2017

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har nära till kultur och eget skapande i förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsgårdar och olika boendeformer i förvaltningens regi. Det lokala kulturlivet främjas och speglar den mångfald av erfarenheter som finns i stadsdelsnämndsområdet såväl som i staden. Utbudet av aktörer som anlitas genom förvaltningen är jämställt.

Flickor och pojkar:

- Uppmuntras till fysisk aktivitet genom musik, bland annat El Sistema, och rörelse på förskolor, öppna förskolor, parklekar och fritidsgårdar. (LUP)
- Med egna intressen och behov styr utbudet av olika former av kultur, eget skapande och kulturevenemang i förskolan och i fritidsverksamheten. Utbudet av kulturaktiviteter för

personer med funktionsnedsättning ökar utifrån deras behov och önskemål.

- Alla barn i stadsdelsnämndsområdet erbjuds professionella kostnadsfria kulturevenemang. Samtliga parklekar, mötesplatser, och träffpunkter erbjuder professionella kulturupplevelser utifrån besökarnas intressen. Flickor och pojkar känner sig trygga i samtliga kulturevenemang och möts med respekt utifrån mänskliga rättigheter. Verksamheterna är fria från diskriminering.

Övrigt:

- Samarbetet med kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen ökar genom planering och genomförande av gemensamma aktiviteter. (LUP)
- Utvecklingen av det lokala kulturarbetet fortsätter med Kultursekreteraren som samordnande funktion.
- Den könsuppdelade statistiken visar en liten skillnad mellan vårdnadshavarnas nöjdhet om förskolans kulturutbud. Skillnaden är liten men pojkarnas vårdnadshavare är mer nöjda än flickornas. Resultatet analyseras vidare inom varje förskola för att utjämna eventuella skillnader.

Förväntat resultat

75 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter
80 % av vårdnadshavarna är nöjda med förskolans kulturutbud

Analys

Uppnådda resultat

82% av vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud att jämföra med stadens resultat på 69%. Årsmålet är 80% vilket innebär att målet är uppnått. Nöjdheten har ökat med 4%-enheter sedan 2016.

Medarbetarna på förskolorna har arbetat aktivt med att informera vårdnadshavarna om de kulturutbud som barnen erbjuds och deltar i. Information har skett muntligt men även genom fotografier och filmer. Pedagogiska miljöer har utformats så att barnen ges möjligheter att uttrycka sig estetiskt, såväl självständigt i den fria leken som i projektarbeten. Några förskolor har byggt projekt utifrån de kulturevenemang som har erbjudits vilket ligger i linjen med den handlingsplan som finns i programmet "Kultur i ögonhöjd".

Musicerandet har ökat på förskolorna i och med ökad kompetens hos medarbetarna som de fått via El Sistema och en utbildning i musik, rytmik och rörelse (Ensemble Yria).

Arbetet med kompetenshöjning kring bemötande och dokumentation kommer att fortsätta då det är ett arbetssätt som gett effekt, vilket bland annat resultat i förskole undersökningen visar.

Årsmålet att 75 % av Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter uppnås. Utfallet är 78 %.

Fritidsverksamheten har erbjudit en variation av kulturupplevelser samt att möjligheten att vara med och påverka utbudet har stärkts. Detta har resulterat i att ungdomarnas nöjdhet har

ökat. Av totalt 417 svarande är 188 stycken flickor nöjda samt 193 stycken pojkar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud	82 %			78 %	80 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Flickor och pojkar i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till professionell kultur och eget skapande, samt inflytande och delaktighet i kulturlivet	2016-01-01	2017-12-31	
 För att fler flickor och pojkar ska få ett ökat intresse och kunskap om kulturutbudet samarbetar förvaltningen med kulturförvaltningen. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen tar fram en handlingsplan som redogör för hur målen inom Kultur i ögonhöjd kommer att uppnås.	2016-01-01	2017-06-30	
 Kultursekreterarens uppdrag synliggörs i verksamheterna	2017-01-01	2017-12-31	
 Samtliga mötesplatser, parklekar och träffpunkter inom stadsdelsnämndsområdet erbjuder professionella kulturupplevelser för sina besökare	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Årsmålet andelen trygga omsorgstagare i äldreomsorgen uppnås, förvaltningens hemtjänst i egen regi har under året satsat på trygghetsskapande arbete i form av personalkontinuitet, ökad information om tillfälliga förändringar, utökade möjligheter att komma i kontakt med verksamheten, att personal tar hänsyn till den enskildes synpunkter och önskemål samt att de insatser som utförs är likvärdiga och oberoende av vem som utför dessa.

Årsmålet andelen nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen uppnås inte. Förvaltningens hemtjänst i egen regi når både årsmålet om trygga och nöjda omsorgstagare. Sätra vård- och omsorgsboende i egen regi når årsmålet nöjda omsorgstagare. Inom hemtjänsten har man under året arbetat med en ökad flexibilitet i verkställandet av beslut genom att effektivisera planeringen och uppföljningen av insatserna. Dessutom har verksamheten arbetat med att på ett bättre och än mer systematiskt sätt kunna ta emot och följa upp synpunkter och klagomål. Sätra vård- och omsorgsboende har under året arbetat med att marknadsföra sig och visa vad som händer på boendet genom att ha ett instagramkonto. Vid inflytt för en ny brukare ringer alltid en medarbetare till brukarens anhöriga och fångar upp eventuella funderingar. Verksamheten har ett nära samarbete med förvaltningens anhörigkonsulent gällande anhörigfrågor. Eftersom verksamhetens brukare har demenssjukdom är det viktigt att synliggöra verksamheten också för anhöriga.

Förvaltningens hemtjänst i egen regi har under flera år haft stora utmaningar i verksamheten, som bland annat en budget i obalans och dåliga resultat i brukarundersökningen. Under de två senaste åren har den nya ledningen och medarbetarna gjort ett gediget utvecklingsarbete som nu visar på flera goda resultat i årets brukarundersökning men också i en betydligt bättre ekonomi. Verksamheten har i brukarundersökningen höjt sina resultat på flera viktiga frågor i jämförelse med föregående år. Enhetscheferna för hemtjänsten har implementerat ett system för kontinuerlig uppföljning av måluppfyllelse där medarbetarnas arbetsinsatser numera följs upp månatligen utifrån kvalitet, arbetsmiljö och ekonomi. Ledningen har också säkerställt en effektivisering av schemaplaneringen.

Aktivitetscenter

Flera stadsdelsnämnder erhöll i samband med tertialrapport 1 medel för att upprätta eller ta över aktivitetscenter i anslutning till dåvarande trygghetsboenden (idag seniorboenden). I verksamhetsberättelsen ska nämnderna redogöra för hur arbetet fortlöpt under året och vad erhållna medel använts till. Skärholmens stadsdelsnämnd ansökte om 1,7 miljoner för att överta två aktivitetscenter på Skärholmens seniorboende vilket också beviljades. Pengarna har i första hand använts till hyra av lokalerna, inköp av inventarier (möbler och annan inredning), viss ombyggnation samt personalkostnader. Nämnden tog den 2 oktober över driften av två aktivitetscenter på Skärholmens trygghetsboende. Björken som riktar sig till alla äldre kvinnor och män i stadsdelsnämndsområdet och Tallen som specifikt riktar sig till döva eller döv-blinda äldre kvinnor och män. Tallens verksamhet bedrivs på teckenspråk. Björken aktivitetscenter är öppet måndag till fredag klockan 09.00 till 15.00 och kaffe med dopp serveras till självkostnadspris varje dag. Aktiviteter i form av sittgymnastik, bingo och musikunderhållning arrangeras i samarbete med Eken aktivitetscenter som är beläget i närheten. Sedan starten i oktober har Björken haft ca 140 besökare i veckan. Tallen aktivitetscenter är öppet måndag, onsdag och fredag. Då serveras kaffe med dopp till självkostnadspris och olika aktiviteter såsom sittgymnastik och olika typer av föreläsningar erbjuds. Tallen aktivitetscenter har sedan starten i oktober haft ca 70 besökare i veckan. Fokus under hösten har främst legat på att hitta samarbetsformer för de olika aktivitetscenter i stadsdelsnämndsområdet samt vilken medarbetarstyrka som behövs. Ett språkcafé kommer att starta på Björken under 2018. Språkcaféet kommer ha öppet ett par tillfällen per vecka. Ytterligare ett aktivitetscenter i anslutning till seniorboendet i Sättra planeras och kommer förhoppningsvis starta under 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen 	56 %	63 %	53 %		81 %	71 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen 	71 %				84 %	84 %	2017
Analys Se analys under nämndmål, resultat för respektive kön finns inte att tillgå.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utvistelse - vård- och omsorgsboende 		50 %	52 %		80 %	55 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen 	87 %				83 %	83 %	2017
Analys Resultat för respektive kön finns inte att tillgå.							
  Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen 	80 %				84 %	84 %	2017
Analys Se analys under nämndmål, resultat för respektive kön finns inte att tillgå.							
  Antal personal en hemtjänstagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	8,6				10	Max 10 personer	2017
Analys Utfall för respektive kön finns inte att tillgå.							

Nämndmål:

Kvinnor och män får en trygg äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kvinnor och män:

- Har en omsorg av god kvalitet och känner sig trygga. De upplever att de får ett gott bemötande i kontakten med nämndens olika verksamheter utifrån mänskliga rättigheter. De förekommer ingen diskriminering oavsett, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Inom hemtjänsten upplever äldre att de inte behöver ta emot hjälp av för många medarbetare.
- I våra verksamheter är väl informerade om hur de kan delta i och påverka sin vardag. Inom hemtjänsten finns en stor handlingsfrihet så att den äldre får beviljade insatser anpassade utifrån dagsaktuella behov och önskemål.
- Möts av kompetenta medarbetare som har kunskap om hur våld kan upptäckas i nära relationer och vilka åtgärder som kan vidtas.

- Lämnar i lika stor utsträckning synpunkter på sin äldreomsorg.
- På Sättra vård- och omsorgsboende får regelbundna utevistelser samt möjlighet till dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren. Verksamhetens inne- och utemiljö är tillgänglig oavsett funktionalitet.
- På Sättra vård- och omsorgsboende tycker att måltiderna är trevliga stunder på dagen. Maten som serveras bestäms i samråd med de äldre. De äldre erbjuds vällagad och näringsrik mat med hög andel ekologiskt innehåll.
- Har goda möjligheter till social gemenskap. Det finns sociala träffpunkter för äldre i stadsdelsnämndsområdet som erbjuder ett varierat och mångkulturellt innehåll oavsett kön och bakgrund.
- Biståndsbedöms utifrån sina individuella behov och förutsättningar och fördelningen av resurser är lika, oavsett kön. Analyser av resursfördelningen görs utifrån könsuppdelad statistik.
- Som får avslag på sin ansökan om särskilt boende får sina behov tillgodosedda genom andra insatser.
- Har anhöriga som ges stöd ur ett jämställdhetsperspektiv.

Övrigt:

- Verksamheterna har kontakt med aktörer inom den ideella/idéburna sektorn och inspireras av andra i arbetet med utveckling av verksamheten.
- Den könsuppdelade statistiken visar en skillnad mellan kvinnor och män när det handlar om kunskapen vart man ska vända sig om man vill framföra synpunkter eller klagomål på sitt äldreboende eller sin hemtjänst. Män vet i mindre utsträckning vart de ska vända sig med sina synpunkter eller klagomål än kvinnor. Arbetet fortsätter med en djupare analys av orsakerna till resultatet och utifrån det tas åtgärder fram för att utjämna skillnaderna.

Förväntat resultat

84 % av omsorgstagarna i äldreomsorgen är nöjda
83 % av omsorgstagarna i äldreomsorgen är trygga

Analys

Uppnådda resultat:

*Andel **trygga** omsorgstagare i äldreomsorgen (oavsett regi- och insatsform) är 87 % vilket innebär att årsmålet på 83 % nås.*

Uppnådda resultat i egen regi

Hemtjänsten i egen regi når sitt årsmål om 84 % trygga omsorgstagare

Verksamheten har under året satsat på trygghetsskapande arbete i form av personalkontinuitet,

ökad information om tillfälliga förändringar, utökade möjligheter att komma i kontakt med verksamheten, att personal tar hänsyn till den enskildes synpunkter och önskemål samt att de insatser som utförs är likvärdiga och oberoende av vem som utför dessa.

Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten i egen regi är 85 % vilket innebär att årsmålet, som är 84 %, nås

Verksamheten har under året arbetat med en ökad flexibilitet i verkställandet av beslut genom att effektivisera planeringen och uppföljningen av insatserna. Dessutom har verksamheten arbetat med att på ett bättre och än mer systematiskt sätt kunna ta emot och följa upp synpunkter och klagomål.

Andelen nöjda omsorgstagare på Sätra vård- och omsorgsboende är 89 % vilket innebär att årsmålet på 87 % nås.

Verksamheten har under året arbetat med att marknadsföra sig och visa vad som händer på boendet genom att ha ett instagramkonto. Vid inflytt för en ny brukare ringer alltid en medarbetare till brukarens anhöriga och fångar upp eventuella funderingar. Verksamheten har ett nära samarbete med Skärholmens anhörigkonsulent gällande anhörigfrågor. Eftersom verksamhetens brukare har demenssjukdom är det viktigt att synliggöra verksamheten också för anhöriga.

Hemtjänsten i egen regi hade vid det aktuella mät datumet 84 % aktuella genomförandeplaner, vilket betyder att verksamheten har uppnått sitt årsmål på 80 % aktuella genomförandeplaner.

Verksamheten har arbetat aktivt för att implementera de nya riktlinjerna för ramtid och har samtidigt stärkt de rutiner och det administrativa stödet kring upprättandet av genomförandeplaner. Andelen äldre kvinnor och män inom hemtjänsten i egen regi som vet var de ska vända sig om de vill framföra synpunkter och klagomål är 63 %, vilket betyder att verksamheten når årsmålet på 58 %. Verksamheten har arbetat aktivt med denna fråga genom att diskutera frågan på planeringsdagar och APT. Verksamheten har även tagit fram en egen blankett som medarbetarna kan använda om de vill hjälpa brukaren att lämna synpunkter och klagomål på verksamheten. Dessa åtgärder har sammantaget bidragit till en ökad medvetenhet hos brukarna om var de ska vända sig för att lämna synpunkter och klagomål.

Andelen äldre kvinnor och män inom Sätra vård och omsorgsboende som vet var de ska vända sig om de vill framföra synpunkter och klagomål är 50 %, vilket betyder att verksamheten når årsmålet på 46 %.

Verksamheten delar alltid ut synpunkts- och klagomålsblankett vid inflytt. Verksamheten har i ett extra utskick skickat ut ett centralt framtaget informationsblad om synpunkts- och klagomålshantering till alla anhöriga och företrädare. Andel äldre kvinnor och män i hemtjänsten som upplever att de känner förtroende för personalen är 88 % vilket betyder att verksamheten når årsmålet på 83%. En bidragande faktor till det goda resultatet kan vara att majoriteten av medarbetarna är erfarna i yrket, men också att verksamheten har fördjupat sig i uppdraget och förtydligat målen för medarbetarna under året.

Utfallet för män och kvinnor med hemtjänst i förvaltningens egen regi som upplever att de känner förtroende för personalen är 83% respektive 91%. Det är svårt att säga vad detta beror på men en förklaring skulle kunna vara att kvinnor, i större utsträckning, är med och påverkar hur hjälpen ska utföras och vem som ska göra det. I och med det får de också en större inblick

och erfarenhet av tillfällen där personalens kunskaper blir bekräftade, vilket i sin tur kan leda till ett större förtroende. Denna hypotes kommer under 2018 att testas av förvaltningen genom en fördjupad undersökning. En handlingsplan för att utjämna könsskillnader kommer att tas fram utifrån resultatet.

Antalet personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod uppgick till 8,6 för stadsdelsnämndsområdet och når då målet.

Resultatet för förvaltningens hemtjänst i egen regi uppgick till 13,3 medan resultatet för de privata utförarna uppgick till 6,8. Förvaltningens analys av resultatet för den egna hemtjänsten visar att schemaplaneringen säkerställt målet om personalkontinuitet men att utfallet efter utförd insats ändå inte gett tillräckligt hög kontinuitet. Orsaken tros vara att medarbetarna själva ändrar i schemat genom att till exempel byta kunder med varandra. Under 2018 kommer förvaltningen kommunicera vikten av att inte göra egna ändringar i planeringen till medarbetarna inom den kommunala hemtjänsten.

Totalt upplever 73 % av kvinnorna och männen att de är nöjda med de aktiviteter som erbjuds inom Sättra vård- och omsorgsboenden och når då målet som var 71 %.

Verksamheten har jobbat under ett flertal år med att visa för anhöriga och företrädare vilka typer av aktiviteter brukarna tar del av. Under 2017 startade verksamheten ett instagramkonto där anhöriga kan ta del av de aktiviteter som brukarna är med på.

Förvaltningens hemtjänst i egen regi har under det senaste året arbetat med flera stora utmaningar. Dels har verksamhetens ekonomi varit i obalans vilket genererat stora underskott, dels har resultatet för verksamheten i Socialstyrelsens brukarundersökning visat att brukarna inte varit tillräckligt nöjda med verksamhetens kvalitet. Sedan två år har den kommunala hemtjänsten ny ledning och förvaltningen kan nu med glädje konstatera att deras och medarbetarnas enträgna arbete nu gett resultat. Enhetens budget är i bättre balans med underskott som minskar stadigt från mer än 8 mnkr i minus till ca 3 mnkr och brukarnas nöjdhet ökar. Verksamheten har i brukarundersökningen höjt sina resultat på flera viktiga frågor i jämförelse med föregående år. Andelen som upplever det tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten har ökat från 71 % till 84 %. Andelen som upplever att personalen har tillräckligt med tid för att utföra arbetet har ökat från 66 % till 81 %. Andelen som upplever att personalen bemöter dem på ett bra sätt uppgick i år till 97 %. Enhetscheferna för hemtjänsten har implementerat ett system för kontinuerlig uppföljning av måluppfyllelse. Medarbetarnas arbetsinsatser följs upp numera månatligen utifrån variabler som kvalitet, arbetsmiljö och ekonomi. Verksamhetens mål utifrån verksamhetsplan och äldreomsorgens värdegrund har också tydliggjorts. Vidare har ledningen säkerställt en effektivisering av schemaplaneringen.

Beställarenheten omsorg om äldres andel äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet är 59% vilket innebär att årsmålet på 55% uppnås. Andelen är densamma för kvinnor och män.

Beställarenheten omsorg om äldre har under 2017 arbetat fokuserat vad gäller att förtydliga arbetssätt och uppdrag, både till brukare och internt på enheten. Informationsfoldrar har tagits fram och lämnas till medborgare som kommer i kontakt med enheten. Informationsfoldrarna belyser en ansökans handlägningsprocess, vad medborgare kan förvänta sig i kontakt med Beställarenheten omsorg om äldre samt innehåller kontaktuppgifter till stödfunktioner för äldre personer boendes i stadsdelen. Handläggarna lämnar även information om anhängigstöd

och anhörigkonsulent i samtliga ärenden

Ej uppnådda resultat

Andel nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen (oavsett regiform och insatsform) är 80 % vilket innebär att årsmålet om 84 % inte nås. Däremot når nämndens egen regi målet inom hemtjänsten (85%), och Sätra vård- och omsorgsboende (90 %). Dagverksamheten i egen regi når dock inte målet (83%).

Andelen boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen uppgår till 56 % vilket inte uppnår årsmålet om 81 %.

Förvaltningens enda vård- och omsorgsboende i egen regi, Sätra vård- och omsorgsboende, nådde ett utfall på 68 % och verksamheten når därför inte sitt årsmål om 90 %. Utfallet på 68 % var en sänkning från föregående år då resultatet för verksamheten var 90 %. Sänkningen förklarar delvis utfallet för stadsdelsnämndsområdet som helhet. Utfallet för de vård- och omsorgsboenden i enskild regi som finns i stadsdelen har förvaltningen svårt att analysera och dra slutsatser av. Sätra vård- och omsorgsboende har ett kostråd som kontinuerligt arbetar med att skapa en trevlig måltidssituation för de boende. Verksamheten har genomfört två observationer under 2017 som visar på att medarbetarna har mycket god kunskap om måltidens betydelse och om hur man skapar en lugn och trygg miljö i måltidssituationen. Förvaltningen gör antagandet att sänkningen i resultat främst beror på en lägre svarsfrekvens i brukarundersökningen i jämförelse med föregående år. Verksamheten kommer under 2018 att fortsätta med de arbetssätt som redan är etablerade i verksamheten för att säkra en trevlig måltidssituation, samt bjuda in till ett möte för anhöriga och företrädare där även matleverantören Fazer deltar och bjuder och berättar om sin kost.

Formuleringen av frågan andel personer som får en daglig utevistelse har formulerats om mellan 2016 till 2017 vilket gör att förvaltningen har svårt att dra slutsatser om resultatet.

Stockholms stads utevistelsegaranti har tidigare år följts upp genom stadens egna mätningar inom vård- och omsorgsboenden. I år har mätmetoden ändrats till Socialstyrelsens fråga "Är möjligheten att komma utomhus bra eller dåliga?". Förra året nådde förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, ett utfall på 95 % på indikatorn. Förvaltningen har utifrån ändringarna i uppföljningsmetod svårt att dra slutsatser om stadsdelens uppfyllelse av utevistelsegarantin. Förvaltningen konstaterar dock att utfallet om 52 % på den nya ställda frågan ligger i paritet med genomsnittet i staden som var 55 %.

Förvaltningen införde indikatorn "Är möjligheten att komma utomhus bra eller dåliga?" som en nämndindikator i verksamhetsplanen för 2017 för egen regi, vars mätmetod är den nya frågan som används från Socialstyrelsens brukarundersökning, som beskrivits ovan. Resultatet för denna indikator uppgick till 73 % vilket inte uppnådde årsmålet om 80 %. Förvaltningens slutsats är att det inte är vård- och omsorgsboendet i egen regi som förklarar det relativt låga utfallet om 52 % på indikatorn om daglig utevistelse. En fördjupande undersökning kring hur respondenterna tolkat frågan och vad de avsett när de besvarat den har genomförts på Sätra vård- och omsorgsboende under hösten och en handlingsplan är under bearbetning.

Ej uppnådda resultat i egen regi

Totalt upplever 76 % av omsorgstagarna inom hemtjänsten i egen regi att de kan påverka hur hjälpen utförs. Årsmålet är 84 % vilket innebär att verksamheten inte når årsmålet. Siffrorna

för andelen män är 71 % och andelen kvinnor är 79 %.

Medarbetarna har fått en halvdagsutbildning i de nya riktlinjerna för ramtid och har fått öva på att skriva genomförandeplaner utifrån dessa. Tid har planerats ut för att medarbetarna ska kunna sitta ned tillsammans med kunden för att gå igenom hur man önskar sina insatser utförda.

Resultaten från brukarundersökningen visar att det är färre män än kvinnor som upplever att personalen lyssnar på deras åsikter. Förvaltningen konstaterar att män generellt inte vill ansöka om hjälp i hemmet i samma utsträckning som kvinnor. Mäns ansökan om hemtjänst sker i större utsträckning efter påtryckningar av anhöriga. Om männen utifrån detta upplever sig inte ha blivit respekterade i sin vilja att få klara sig själv skulle detta kunna vara något som har vägts in när männen besvarat frågan huruvida personalen tar hänsyn till deras åsikter om hur hjälpen ska utföras.

Verksamhetens medarbetare kommer att få mer stöd och utbildning i att hålla samtal med nya och befintliga kunder. Det administrativa stödet kring genomförandeplaner har stärkts under senare delen av 2017, vilket innebär fler uppdaterade genomförandeplaner och att personalen i högre utsträckning kan se kundernas genomförandeplaner direkt i telefonen.

Sätra vård- och omsorgsboende egen regi når inte sitt årsmål om 90 % trygga omsorgstagare. Verksamhetens resultat landar på 89 %.

Svarsfrekvensen på Socialstyrelsens brukarundersökning är mycket lägre än tidigare år och verksamheten har under hösten genomfört en egen kompletterande undersökning där resultatet på frågan trygghet uppgår till 94 %.

Sätra vård- och omsorgsboende når inte sitt årsmål på 88 % gällande indikatorn "Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs" utan utfallet landar på 78 %.

Verksamheten har under året arbetat mycket med kollegiala observationer för att titta på faktorer som trygghet och inflytande och planerar att fortsätta med detta under 2018.

Andel äldre på Sätra som upplever att de har förtroende för personalen är 81 % vilket innebär att verksamheten inte når årsmålet om 97 %.

Förvaltningen anser att svaren är något tvetydiga då 96 % av brukarna upplever ett gott bemötande från personalen och 89 % är sammantaget nöjda med sitt boende. I Sätra vård- och omsorgsboendes egen brukarundersökning framkommer inte heller något som kan förklara resultatet. Förvaltningen kommer att fortsätta att genomföra observationer i verksamheten och analysera verksamhetens egna brukarundersökning för att få underlag till analys och handlingsplan.

Resultaten av stadens brukarundersökning inom biståndsbedömd dagverksamhet visar sjunkande resultat för förvaltningens dagverksamhet i egen regi; Sätra demensdagverksamhet, i jämförelse med förra årets mätning. Resultaten visar att det är de kvinnliga deltagarna som blivit mindre nöjda med verksamheten. På frågorna *Jag känner mig trygg i min dagverksamhet, Jag är nöjd med min dagverksamhet och Dagverksamheten är sådan jag önskar att den ska vara* är resultatet för männen 100, 100 respektive 80 % medan motsvarande resultat för kvinnorna är 88, 71 respektive 50 %. På frågan *Jag har möjlighet att påverka vilka aktiviteter som ska finnas i min dagverksamhet* instämmer 100 % av männen

och endast 17 % av kvinnorna. Kvinnornas resultat visar också en lägre nöjdhet med personalens bemötande generellt.

I arbetet med att skapa en trygg verksamhet för deltagarna genomför enheten ett flertal egna undersökningar per år, exempelvis telefonintervjuer med anhöriga. Enheten har vidare ett aktivitetsråd som träffas fem gånger per år för att planera och säkerställa aktiviteter i verksamheten. Under våren 2017 skapades ett instagramkonto för dagverksamheten för att bland annat anhöriga ska kunna ta del av verksamheten.

Resultatet av undersökningen har analyserats utifrån olika aspekter så som personalgrupp, sammansättning av deltagargrupp, arbetssätt, erbjudna aktiviteter, måltider etc. Förvaltningen kan inte se att några förändringar gjorts avseende personal eller upplägg på verksamheten sedan förra brukarundersökningen som kan förklara de lägre resultaten. Under året har några nya kvinnliga deltagare börjat i dagverksamheten. Verksamhetens ledning och personal hade vid undersökningsperioden ännu inte hunnit lära känna deras anhöriga. Eftersom deltagarna i verksamheten har en demensdiagnos är det i stor utsträckning de anhöriga som svarar på brukarenkäten. Detta skulle möjligen kunna förklara den stora skillnaden i resultatet för kvinnliga brukare i år jämfört med förra året.

Verksamheten har bjudit in till anhörigräff för att presentera ledning och personal samt beskriva arbetssätt och aktivitetsutbud så att detta blir känt för samtliga anhöriga.

Verksamheten har genomfört en observationsstudie för att få ett kvalitativt material som komplement till brukarundersökningen. Detta för att få ytterligare resultat till sitt fortsatta arbete med att förbättra nöjdheten hos de kvinnliga brukarna. En systematisk mätning under en vecka av deltagandet och nöjdheten med erbjudna aktiviteter utifrån kön har också genomförts. Resultatet visar inga synliga skillnader mellan kvinnor och män.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi- verksamheter inom omsorgen om äldre och stöd till personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri	97 %			94 %	95 %		2017
Analys							
Enheter har inte rapporterat resultat utifrån kön på denna indikator. Detta har justerats i VP 2018.							
 ♀ Andel äldre i kommunala hemtjänsten som vet vart de ska vända sig om de vill framföra synpunkter eller klagomål på hemtjänsten	63 %	60 %	64 %		58 %		2017
 ♀ Andel äldre inom kommunala hemtjänsten som upplever att de känner förtroende för personalen	88 %	83 %	91 %	82 %	83 %		2017
 ♀ Andel äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet	59 %	59 %	59 %	52 %	53 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som tycker att möjligheten att komma utomhus är bra	73 %				80 %		2017
Analys Sättra vård- och omsorgsboende saknar utfall för respektive kön på grund av för få svarande.							
 Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som upplever att de har förtroende för personalen	81 %			97 %	97 %		2017
Analys Se analys under nämndmål. Sättra vård- och omsorgsboende saknar utfall för respektive kön på grund av för få svarande.							
 ♀ Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som vet vart de ska vända sig om de vill framföra synpunkter och klagomål på äldreboendet	50 %			45 %	46 %		2017
Analys Sättra vård- och omsorgsboende saknar utfall för respektive kön på grund av för få svarande.							
 ♀ Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds	73 %			71 %	71 %		2017
Analys Sättra vård- och omsorgsboende saknar utfall för respektive kön på grund av för få svarande.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett informationsmaterial om brukares och anhörigas olika möjligheter att lämna synpunkter och klagomål skickas ut till berörda i början av året	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen bevakar att leverantören av färdiglagade måltider uppfyller Stockholms stads riktlinjer för andel ekologiskt innehåll i samband med förlängning av avtalet	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen söker medel från kompetensutvecklingsansatsningen för kompetenshöjning i svenska språket, samt för medarbetare i hemtjänsten för ökad kunskap kring kost och måltid sett ur ett normkritiskt perspektiv.	2017-01-01	2017-12-31	
 Information om anhörigkonsulent lämnas i alla ärenden.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att 4 utav 6 verksamhetsområdesmål uppfylls helt och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 4 utav 6 nämndmål uppnås. Samtliga aktiviteter har genomförts enligt plan och 6 av 9 årsmål för indikatorerna uppnås.

Förvaltningen bedömer också att de indikatorerna där årsmålet uppnåtts har en stor påverkan på måluppfyllelsen för verksamhetsområdesmålet.

Målet "Energianvändningen är hållbar" uppfylls delvis. Förvaltningen har vidtagit åtgärder för

att minska andelen köpt energi vilket resulterat i en minskning jämfört med föregående år. Årsmålet för indikatorn köpt energi uppnås delvis.

Målet "Nämndens transporter är miljöanpassade" uppfylls. Framkomligheten för cyklister har förbättrats vid ett par ställen i stadsdelen och arbetet för att en cykelpump ska kunna monteras i början på 2018 i Bredäng har genomförts. Förvaltningen använder sig av drivmedel och fordon som ger lägre luftföroreningar och följer stadens resepolicy.

Målet "Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning" uppfylls delvis. Förvaltningen uppnår delvis årsmålet för andelen mättilfällen av strandbadens vattenkvalitet som visar på bra vattenkvalitet.

Målet "Stockholms kretslopp är resurseffektiva" uppfylls. Förvaltningen har uppnått årsmålen satta för att minska uppkomsten av avfall, sortering av förpackningar samt sortering av matavfall för biologisk behandling inom förskolorna.

Målet "Stockholms miljö är giftfritt" uppfylls. Förskolornas arbete inom ramen för kemikaliesmart förskola och andelen inköpta måltider och livsmedel i staden är ekologiska har utförts enligt plan och målen har uppnåtts.

Målet under "inomhusmiljön i Stockholm är sund" uppfylls. Det förväntade resultatet under nämndmålet har uppnåtts och åtgärder i syfte att ytterligare förbättra luftkvaliteten i lokalerna har genomförts

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen energiförbrukning marginellt i jämförelse med samma period föregående år, från 1,36 GWh till 1,34 GWh. Då målet är definierat som köpt energi enbart och inte i förhållande till antal kvadratmeter, så är det svårt att mäta eftersom om förvaltningen utökar med fler lokaler ökar automatiskt förbrukningen. Förvaltningen kommer att fortsätta arbeta med tariffoptimering med Serviceförvaltningen för att få en förbättrad bild över förbrukningen på varje objekt. Detta kommer att underlätta arbetet med att minska energiförbrukningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Köpt energi (GWh)	1,34 GWh			1,36 GWh	1,25 GWh	1835 GWh	2017
Analys Se analys under nämndmål							

Nämndmål:

Nämndens energianvändning är hållbar

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

- Förvaltningens verksamheter bidrar till minskad klimatpåverkan, effektiviserad energianvändning och växlar över till ökad användning av förnybar energi.

Förväntat resultat

Köpt energi minskar till 1,25 GWh

Analys

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen har köpt energi för 1,34GWh och inte uppnått årsmålet på 1,25GWh.

Eftersom målet är definierat som köpt energi är det svårt för förvaltningen att uppnå målet. Den nuvarande indikatorn tar inte hänsyn till om lokaler minskar energiförbrukningen per kvadratmeter genom energieffektiviseringar och ger därför inte en helt rättvisande bild.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen bevakar att vid all nybyggnation ska förskolor certifieras med Miljöbyggnad, lägst med nivå silver.	2017-01-01	2017-12-31	
 Tariffoptimering genomförs i syfte att välja det mest kostnadseffektiva abonnemanget i de verksamheter där tidigare undersökning har visat att det är gynnsamt.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens arbete med att förbättra möjligheten till att cykla i stadsdelsnämndsområdet har pågått under året och där förvaltningen bland annat lagt om dålig asfalt. Framkomligheten är nu bättre för både cyklister och fotgängare. Förvaltningen beviljades inte söka klimatinvesteringsmedel för att investera i pumpstationer eller för inköp av elcyklar. Dessa satsningar utgår därför, men förvaltningen har istället fört dialog med trafikkontoret om etablering av cykelpumpar i de stadstoletter som trafikkontoret drifvar i stadsdelsnämndsområdet.

Nämndmål:

Nämndens transporter är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningens verksamheter väljer drivmedel och fordon som ger lägre luftföroreningar.
- Förvaltningens medarbetare väljer i första hand miljövänliga transportsätt så som

kollektivtrafik och cykel.

- Det är lätt att ta sig fram med cykel i området.
- Resor i tjänst sker miljövänligt genom att kollektivtrafik och cykel väljs i första hand.

Förväntat resultat

På två sträckor eller platser inom området förbättras möjligheten att cykla. Pumpstationer för cykel är tillgängligt i parkmiljö.

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen har genomfört två åtgärder i stadsmiljön för att förbättra möjligheten att cykla och uppnår därmed målet.

Asfalt av dålig kvalitet med gropar och hål har lagts om vid Örnstrastigen i Sättra centrum. Den andra åtgärden har genomförts i Bredängsparken där asfalt har lagts om i en parkvägskorsning. Där har det varit stående vattenansamlingar som varit problematiska. Framkomligheten är nu bättre på dessa viktiga stråk för cyklister och fotgängare.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår inte målet om pumpstationer i parkmiljö

Förvaltningen beviljades inte sökta klimatinvesteringsmedel för att investera i pumpstationer eller för inköp av elcyklar. Dessa satsningar utgår därför, men förvaltningen har istället fört dialog med trafikkontoret om etablering av cykelpumpar i de stadstoalletter som trafikkontoret drifvar i stadsdelsnämndsområdet. En cykelpump ska eftermonteras vid toaletten i Bredäng. Leverans av varor har dröjt men montering genomförs under 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal sträckor eller platser inom området där förvaltningen genomför insatser som förbättrar möjligheten att cykla.	2				2		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ansöker om klimatinvesteringsmedel för att bygga pumpstationer på parkmark, för klimatvänliga transportsätt (cykel, barnvagnar, m.m.)	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse
 Förvaltningen ansöker om klimatinvesteringsmedel för att köpa in elcyklar så att medarbetare ska kunna transportera sig på ett miljövänligt sätt inom området.	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen når inte årsmålet strandbaden har bra vattenkvalitet enligt miljöförvaltningens mätningar. Vid tre av 44 mättillfällen har vattnet varit otjänligt. Förvaltningen har utrett orsaken till varför vattnet är otjänligt för att kunna vidta åtgärder. Troligtvis beror den bristande tjänligheten på fåglar i området. Förvaltningen kommer att arbeta med miljöförvaltningen för att åtgärda det under 2018.

Förvaltningen har genomfört workshops med Skärholmens ungdomsråd, LSS boenden och daglig verksamhet för att utveckla strandbaden (Sätrastrandsbadet och Mälarhöjdsbadet) och stärka rekreativvärdena. Resultat av dessa workshops har mynnat ut i att bland annat klätterställningar ska bytas ut, nya grillar, hammockar och hängmattor placeras ut och en klätterflotte ska invigas vid Sätrastrandsbadet under 2018.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten AB och stadsdelsnämnderna Skärholmen och Norrmalm initiera och genomföra pilotprojekt för yttlig dagvattenhantering som också tillför mervärden för stadsmiljön som ökar attraktivitet, upplevd trygghet och social hållbarhet.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Ekosystemtjänster i park- och naturområden bidrar till en god livsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

- Stadsdelsnämndsområdets grönområden sköts på ett sätt som gynnar rekreation och biologisk mångfald och tar vara på de nyttor som naturen kan ge och som gör staden både friskare och tåligare, så kallade ekosystemtjänster. Områdets gröna kvaliteter stärks i enlighet med riktlinjer i planeringsunderlaget Grönare Stockholm, stadens miljöprogram och översiktsplanen.
- Flickor och pojkar, kvinnor och män har nära att utnyttja grönskan och vattnet genom att Sätreskogens naturreservat är tillgängligt och har attraktiva målpunkter, samtidigt som ekologiska värden och möjligheter till rekreation stärks utifrån ett barn- och jämställdhetsperspektiv.

Förväntat resultat

95% av strandbaden har bra vattenkvalitet enligt miljöförvaltningens mätningar

Analys

Ej uppnådda resultat

Årsmålet för andelen mättillfällen av strandbadens vattenkvalitet som visar på bra vattenkvalitet uppnås inte, utfallet var 93,18% och årsmålet är 95%

Strandbadens vattenkvalitet har mätts vid 44 tillfällen varav tre har visat otjänligt resultat. Förvaltningen har utrett orsaken till varför vattnet är otjänligt för att kunna vidta åtgärder. Troligtvis beror den bristande tjänligheten på fåglar i området. Förvaltningen kommer att arbeta med miljöförvaltningen för att åtgärda det under 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel mättillfällen av strandbadens vattenkvalitet som visar på bra vattenkvalitet.	93,18 %				95 %		2017
Analys Se analys under nämndmål.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 För ökad biologisk mångfald och rekreation stärks skötseln ytterligare av särskilt utpekade gräsytor i stadsdelsnämndsområdet som ytor för slätter.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen ansöker om 1,5 mnkr för att säkerställa en fortsatt ändamålsenlig skötsel av Sätterskogens naturreservat.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen deltar som pilotstadsdel i miljöförvaltningens förstudie "Effektivare miljöövervakning av stadens natur" och utvecklar arbetssätt för ekologiska förstärkningsåtgärder och mätmetoder för ekosystemtjänster.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Arbetet med att förskolornas avfall ska vara miljövänligt och resurseffektivt pågår. Köksnätverket har fortsatt att fokusera på att ta fram arbetssätt för vad som krävs för det och kommer fortsätta göra det.

Nämndmål:

Avfallshanteringen inom nämndens verksamheter är miljövänlig och resurseffektiv

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningens verksamheter bidrar till minskat avfall och möjligheten att återvinna och sopsortera ökar. Återvinningen och insamlingen av matavfall ökar och matsvinnet i verksamheterna minskar. Matavfall sorteras ut för biologisk behandling

Förväntat resultat

100% av förvaltningens enheter har implementerat minst ett nytt arbetssätt för att minska uppkomsten av avfall

100% av förvaltningens enheter, där så är möjligt, har infört sortering av förpackningar

76% av förskolorna sorterar matavfall för biologisk behandling

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet att 76 % andel förskolor som sorterar matavfall för biologisk behandling uppnås. Utfallet är 76 %.

Köksnätverket har fokuserat på vad vilka arbetssätt som krävs för att förskolorna avfall ska vara miljövänligt och resurseffektivt, ett arbete som fortgår. Samtliga förskolor har kärll som möjliggör sortering. Förväntningar på att alla ska vara delaktiga i sortering lyfts vid arbetslagsuppföljningar, på planeringsdagar och arbetsplatsträffar (APT).

Årsmålet att 100% av enheterna har, där så är möjligt, infört sortering av förpackningar, har uppnåtts.

Ej uppnådda resultat

Årsmålet att 100% av enheterna har implementerat minst ett nytt arbetssätt för att minska uppkomsten av avfall uppnås inte, utfallet är 77,6%.

Några enheter har köpt in dramaten eller tygpåsar för att minska förbrukning och uppkomst av plastpåsar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som har implementerat minst ett nytt arbetssätt för att minska uppkomsten av avfall.	77,55 %				100 %		2017
Analys							
Se analys under nämndmål							
 Andel enheter som, där så är möjligt, har infört sortering av förpackningar	100 %				100 %		2017
 Andel förskolor som sorterar matavfall för biologisk behandling	76				76 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningens verksamheter med tillagningskök sorterar där så är möjligt ut matavfall för biologisk behandling.	2017-01-01	2017-12-31	
 Möjligheterna till sortering av förpackningar (plast, kartong/well, färgat glas, ofärgat glas, metall) samt tidningar införs på de enheter där det är möjligt.	2016-04-28	2017-12-31	
 Nya arbetssätt för att minska uppkomsten av avfall, t.ex. att undvika onödiga förpackningar och emballage, undvika	2016-04-28	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
engångsmaterial samt minska matsvinn genom planerade måltidsinköp införs på alla enheter			
 Nämndens enheter arbetar vidare med att ta fram rutiner för att ha kontroll på vilket farligt avfall som uppstår inom den egna verksamheten och förvissa sig om att egen hantering, borttransport och omhändertagande sker på ett korrekt sätt.	2016-04-28	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens alla förskolor och öppna förskolor uppnår nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola och har fungerande rutiner för att uppnå nivå. Nu implementeras steg 2 som, enligt kemikaliecentrums vägledning, är ökad medvetenhet vid inköp av möbler och leksaker samt att servering av än mer ekologisk mat. Kunskap om klimatsmart matlagning ökar och information och kunskap sprids genom förvaltningens köksnätverk. Kockarnas nätverk inom förskolan fortsätter och de tar lärdom av varandra för att öka andelen ekologiska livsmedel.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %	100 %	95%	2017
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			25 %	75 %	75%	2017
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	41,87			42,8	35 %	40%	2017

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är giftfria

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förskolorna fortsätter att arbeta för en giftfri förskola. Flickor och pojkar görs delaktiga i rensningen av leksaker och material som inte är kemikaliesmarta.

- Barnen görs delaktiga i vilken mat som serveras genom matråd tillsammans med förskolornas kockar. Vegetariska måltider serveras i förskolorna och kunskapen om klimatsmart matlagning ökar.
- Förskolorna ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” som handlar om att lärandet för hållbar utveckling är en aktiv del av förskolans pedagogiska arbete.
- Ekologiska livsmedel ökar och användningen av kemikalier minskar i förvaltningens egna verksamheter.
- Invånare och företag får ökad kunskap om minskad kemikalieanvändning.

Förväntat resultat

100 % av förskolorna har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola

35 % av andel inköpta måltider och livsmedel i staden är ekologiska, i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel

75% av bygg- och anläggningsentreprenader som avslutas uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet på att 100 % av förskolorna har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola uppnås.

Inom förvaltningen har två förskolor certifierats av organisationen Håll Sverige rent med Grön Flagg. Flickor och pojkar görs delaktiga i vilken mat som serveras genom matråd tillsammans med förskolornas kockar. Vegetariska måltider serveras i förskolorna och kunskapen om klimatsmart matlagning ökar. Information och kunskap sprids genom stadsdelens köksnätverk där kunskap och erfarenhet tas tillvara.

Årsmålet på 35 % av andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel uppnås.

Andelen ekologiska livsmedel uppgår till 41,9 % inom förvaltningen, inom förskolorna är motsvarande siffra 52,6 %. Förvaltningens antagande är att förskolans gemensamma kocknätverk har haft en positiv effekt på andelen ekologiska livsmedel i förskolan.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förskolorna ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling”	2017-01-01	2017-12-31	
	Analys Förskolorna bedriver arbete med hållbarhetsfrågor men har inte ansökt om Skolverkets utmärkelse. Två förskolor har under året erhållit certifiering från Håll Sverige rent, Grön flagg.			
	Förskolorna och de öppna förskolorna fortsätter arbetet med att minska skadliga kemikalier i barnens miljö	2015-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ansluter sig till kemikalierregistreringssystemet när det finns tillgängligt, för att underlätta arbetet med att minska användningen av märkningspliktiga kemiska produkter/utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen	2016-04-28	2017-12-31	
 Förvaltningen söker medel för genomförandet av vägledningen Kemikaliesmart förskola	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen tar fram rutiner för att vid upphandling av varor inom stadsdelsförvaltningens verksamheter begära in information om innehåll av ämnen på EU:s kandidatförteckning och sammanställa denna till kemikaliecentrum.	2016-04-28	2017-12-31	
 Samtliga förskolans medarbetare genomför webbutbildningen inom kemikaliesmart förskola	2017-01-01	2017-12-31	
 Vid om- eller utbyggnad av förskolor ställer förvaltningen krav på att fastighetsägare prioriterar att ta bort byggmaterial som innehåller skadliga kemikalier	2016-04-28	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Mätningar och justeringar har genomförts både på förvaltningens lokaler på Bodholmsplan 2 och de administrativa lokalerna i Skärholmens centrum.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i nämndens verksamhetslokaler är sund.

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningen bedriver sin verksamhet i lokaler där inomhusmiljön är av god kvalitet.
- När åtgärder vidtas för att förbättra inomhusmiljön bevakas att tekniska lösningar som bidrar både till en bättre inomhusmiljö och lägre eller lika energianvändning eftersträvas.

Förväntat resultat

En mätning av inomhusmiljön är genomförd i fastigheten på Bodholmsplan 2

Analys

Under året har en mätning i fastigheten på Bodholmsplan 2 gjorts. Efter mätningen genomfördes åtgärder av fastighetsägaren för att ha en god luftkvalité i lokalerna. Ytterligare justeringar genomfördes också för att optimera luftkvalitén och därigenom förbättrat inomhusmiljön.

Ytterligare en mätning av inomhusmiljön är genomförd i förvaltningens administrativa lokaler i Skärholmens centrum. Utifrån resultaten har ventilationsanläggning justerats med målet att förbättra inomhusmiljön för personalen.

Kontinuerliga ventilationskontroller kommer att genomföras för att bibehålla god luftkvalité.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att samtliga 5 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Samtliga 5 nämndmål uppnås. Samtliga aktiviteter har genomförts enligt plan och årsmålet för 10 av 11 indikatorer har uppnåtts.

Målet "Stockholm är en världsledande kunskapsregion" uppfylls. Förvaltningen har samarbetat med Stockholms universitet och Södertörns högskola genom att ta emot förskollärostudenterna som senare genererat i anställningar. Genom ett nära samarbete med Södertörns högskola har ett centrum för professionsutveckling (CPU) upprättats vilket kommer fungera som en mötesplats för studenter, handledare och högskola. Förvaltningen har deltagit som samarbetspartner i DECODE, ett forskningsprojekt med målet att underlätta samverkan mellan aktörer i stadsutvecklingsprojekt.

Målet "Stockholm är en företagsvänlig stad" uppfylls. Informationsinsatser har genomförts för att främja företagsetablering och statistik visar att flertal företag etablerats och ett flertal har flyttat in i stadsdelsnämndsområdet.

Målet "Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva" uppfylls. Förvaltningen har minskat andelen befolkning som har ekonomiskt bistånd och även andelen av hushållen som har långvarigt ekonomiskt bistånd. Förvaltningens arbete med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning antingen genom arbete, studier eller genom annan försörjning har gett resultat. Då andelen kvinnor som är aktuella för ekonomiskt bistånd är högre än män har förvaltningen genomfört riktade aktiviteter såsom syverkstad och stadsodling inom arbetsträningsverksamheten.

Målet "I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet" uppfylls. Förvaltningen arbetar med kompetensbaserad rekrytering som säkerställer adekvata utbildningskrav, samtliga medarbetare har individuella utvecklingsplaner och kompetensutvecklingsinsatser inom jämställdhet, mångfald, IT, demens och andra områden har genomförts.

Målet "Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar" uppfylls. Förvaltningen redovisar ett överskott om 16,6 mnkr. Överskottet beror dels på att förvaltningen tagit fram och genomfört åtgärder för att nå en budget i balans och dels för att ett antal mycket svårbedömda faktorer som förvaltningen inte har rådighet över har inträffat vilket fått stora konsekvenser för ekonomin.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har samarbetat med Stockholms universitet och Södertörns högskola genom att ta emot förskollärostudenterna som senare genererat i anställningar. Samarbetet har givit ett positivt utfall och förvaltningen har nu fått möjligheten till ett utvidgat och nära samarbete

med Södertörns högskola. Samarbetet innebär att ett centrum för professionsutveckling (CPU) har upprättats vilket kommer fungera som en mötesplats för studenter, handledare och högskola. Ett antagande är att samarbetet kommer att generera i en kompetensutveckling för samtliga medarbetare genom möjligheten att ta del av ny forskning samt att en långsiktig kompetenshöjning främjas. I CPU lokalerna har en pedagogisk miljö byggts upp med syfte att möjliggöra för studenter och övrig personal att experimentera och utforska kring pedagogisk miljö och dess betydelse för undervisning och lärande.

Förvaltningen deltar som samarbetspartner i DECODE, ett forskningsprojekt som verkar inom Vinnovas område "Utmaningsdriven innovation – hållbara städer". Decode har som främsta mål att underlätta samverkan genom exempelvis metoder som hanterar motstridiga intressen och som utvecklar konstruktivt nytänkande mellan olika aktörer i stadsutvecklingsprojekt.

Förvaltningen har ingått som projektpart i det EU-finansierade projektet "Baltic wings" som syftar till att stärka ekoturism knutet till fågelskådning i Östersjöregionen. Stockholms ornitologiska förening är projektägare/projektledare.

Nämndmål:

Förvaltningen samverkar med högskolor och universitet för kunskapsutbyte.

 Uppfylls helt

Beskrivning

- I mån det är möjligt samverkar förvaltningen med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst och äldreomsorg samt stadsutveckling och medborgarservice.

Förväntat resultat

Högskolestudenter erbjuds praktikplatser inom förvaltningen.

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen deltar som samarbetspartner i DECODE, ett forskningsprojekt som verkar inom Vinnovas område "Utmaningsdriven innovation – hållbara städer". Decode har som främsta mål att underlätta samverkan genom exempelvis metoder som hanterar motstridiga intressen och som utvecklar konstruktivt nytänkande mellan olika aktörer i stadsutvecklingsprojekt. Intervjuer med kvinnor har gjorts i Vårberg under hösten. En rapport kommer att publiceras under 2018.

Förvaltningen har ingått som projektpart i det EU-finansierade projektet "Baltic wings" som syftar till att stärka ekoturism knutet till fågelskådning i Östersjöregionen. Stockholms ornitologiska förening är projektägare/projektledare. Sökta medel ska användas till att skapa förutsättningar för ett tätortsnära utbildningsområde för fågelskådning på Vårbergstoppen. Där ska guider utbildas, samt nybörjargrupper få grundkurser i fågelskådning. Projektet har beviljats medel och kommer att genomföras under 2018.

Förvaltningen har samarbetat med Stockholms universitet och Södertörns högskola genom att ta emot förskollärostudenterna som senare genererat i anställningar. Samarbetet har givit ett positivt utfall och stadsdelen har nu fått möjligheten till ett utvidgat och nära samarbete med

Södertörns högskola. Samarbetet innebär att ett centrum för professionsutveckling (CPU) har upprättats i stadsdelen vilket kommer fungera som en mötesplats för studenter, handledare och högskola. Ett antagande är att samarbetet kommer att generera i en kompetensutveckling för samtliga medarbetare genom möjligheten att ta del av ny forskning samt att en långsiktig kompetenshöjning främjas. I CPU lokalerna har en pedagogisk miljö byggts upp med syfte att möjliggöra för studenter och övrig personal att experimentera och utforska kring pedagogisk miljö och dess betydelse för undervisning och lärande.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen var också part i en ansökan om EU-medel för ett H2020-projekt som handlar om naturbaserade lösningar för social hållbarhet. Syftet var, att genom pedagogiska metoder och platsutveckling, stärka människors tillgång till och nyttjande av natur och friluftsliv. Övriga parter var Miljöförvaltningen i Stockholms stad, Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholms universitet, Friluftsförbundet och Skärholmens fastighetsägare. Projektet beviljades inte EU-medel.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen ser över möjligheter att samverka med nya högskolor och universitet tex i form av att erbjuda praktikplatser.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har under året haft två riktade informationsträffar om eget företagande som genomförts i samarbete med Stockholm Business Region. Den första träffen genomfördes i Vårberg centrum och fokuserade på rådgivning och stöd för att starta företag. Under informationsträffen fanns flerspråkiga föreläsare vilket underlättade för besökarna att ställa frågor. Själva föreläsningen genomfördes på lätt svenska. Den andra informationsträffen genomfördes i Sättra och riktade sig till kvinnor som vill starta eget. Detta gjordes i samarbete med Stockholms Business Region och Start-up Stockholm. Mellan januari och november 2017 har 108 nya företag startats och 82 stycken företag har flyttat till stadsdelsnämndsområdet. Medborgarkontoret har under 2017 tagit emot 44 frågor om att starta eget företag.

Nämndmål:

Företagare väljer att etablera sig i stadsdelsnämndsområdet och fler arbetstillfällen skapas lokalt.

 Uppfylls helt

Beskrivning

- När stadsdelsnämndsområdet växer etableras fler företag lokalt och befintliga verksamheter kan växa.

- För småföretagare och det lokala näringslivet finns företagservice och rådgivning, bland annat genom stadens start-up verksamhet. (LUP)

Förväntat resultat

Två insatser genomförs i området med Start up Stockholm

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet med att genomföra 2 insatser i området med Start up Stockholm är uppnått

Under året har två riktade informationsträffar om eget företagande genomförts i samarbete med Stockholm Business Region. Den första träffen genomfördes i Vårberg centrum och fokuserade på rådgivning och stöd för att starta företag. Cirka 30-40 personer deltog. Aktiviteten genomfördes i samverkan med Start-up Stockholm och Stockholms Business Region. Under informationsträffen fanns flerspråkiga föreläsare vilket underlättade för besökarna att ställa frågor. Själva föreläsningen genomfördes på lätt svenska. Den 5 september ordnades ett frukostmöte för kvinnor som vill starta eget i Sättra i samarbete med Stockholms Business Region och Start-up Stockholm. Syftet med mötet var att erbjuda kvinnor personligt stöd och hjälp att starta eget företag.

Mellan januari och november 2017 har 108 nya företag startats och 82 stycken företag har flyttat till stadsdelsnämndsområdet.

Under 2017 har medborgarkontoret tagit emot 44 frågor om att starta eget varav 14 stycken (32%) från kvinnor och 30 stycken (68%) från män.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal genomförda insatser i området med Start up Stockholm	2				2		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen förstärker samarbetet med Stockholm business region och Start up Stockholm för att utöka deras närvaro i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
 Medborgarkontoret och medborgarvårdarna ger kvinnor och män som vill starta eget vägledning om den rådgivning och det stöd staden erbjuder. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen arbetar med ett tydligt mål om att stötta sökanden av ekonomiskt bistånd till

praktik, studier eller arbete. Arbetet bedrivs i nära samverkan med Jobbtorg och Arbetsförmedlingen och med en bred palett av olika arbetsmarknadsinsatser såsom Stockholmsjobb. Arbetet är framgångsrikt och vilket visar sig genom att andelen personer med ekonomiskt bistånd stadigt minskar liksom andelen personer med långvarigt ekonomiskt bistånd, vilket visar sig i de uppnådda målen. Förvaltningen når målet med att högst 3,5 % av stadsdelsnämndsområdets befolkning har ekonomiskt bistånd. Förvaltningen når även målet om att högst 2,3 % av hushållen i stadsdelsnämndsområdet har långvarigt ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen arbetar aktivt med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning antingen genom arbete, studier eller genom annan ersättning. I stadsdelsnämndsområdet finns många ensamstående kvinnor med barn och har också generellt lägre inkomst än män. Dessa faktorer kan bidra till att fler kvinnor än män söker ekonomiskt bistånd i Skärholmen. Då förvaltningen har fler kvinnor än män aktuella för ekonomiskt bistånd har förvaltningen anpassat insatserna efter behov. Bland annat har förvaltningen startat en syverkstad och en stadsodling inom arbetsträningsverksamheten

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	3,13 %	2,83 %	3,6 %	3,54 %	3,5 %	1,7 %	VB 2017
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare 	2,11 %	1,77 %	2,48 %	2,33 %	2,3 %	1,1 %	VB 2017
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb 	35 st	13 st	22 st	19 st	18 st	850 st	VB 2017
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	72 st	20 st	42 st	43 st	30 st	500 st	VB 2017
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	744			283	881 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	35			20	20 st	900 st	VB 2017
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi 	603 st	318 st	285 st	739 st	600 st	8 500 st	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Fler kvinnor och män jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kvinnor och män:

- Är självförsörjande. De som är i behov av ekonomiskt bistånd får stöd att bli självförsörjande och är enbart beroende av ekonomiskt bistånd under en kortare period. Nyanlända ges möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Barns röster i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd, görs hörda utifrån ett tydligt barnperspektiv.
- Som står utanför samhället nås genom förvaltningens proaktiva och uppsökande arbete i samverkan med jobbtorg, arbetsförmedlingen och andra aktörer för att långvarigt bidragsberoendet ska brytas. Särskilda insatsgrupper för unga vuxna etableras i samverkan med Jobbtorg (LUP).
- Ges möjlighet till utbildning inom bristyrken för framför allt kvinnor i Vårberg och unga vuxna i hela stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningens kartläggning visar att fler kvinnor i Vårberg har en låg utbildningsnivå och låg årsinkomst än snittet i staden. Även fler unga vuxna i hela stadsdelsnämndsområdet står utan egen försörjning i jämförelse med snittet i hela staden (LUP).
- Kvinnor i Vårberg har goda livschanser. Riktade dialoger kommer att göras för att tydliggöra vilka insatser som kan öka kvinnornas delaktighet i det offentliga rummet i samråd med målgruppen (LUP).
- Är delaktiga i myndighetsutövningen. De beviljade insatserna utförs i enlighet med beslutet och utformas med respekt för kvinnors och mäns önskemål. Resurser fördelas jämställt och analyser av resursfördelningen görs utifrån könsuppdelad statistik.
- Ges möjlighet till praktiktillfällen genom Stockholmsjobb. Fler tidsbegränsade anställningar skapas, bland annat inom parkverksamheten i egen regi.
- Bemöts med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Upplever att de möts av kompetent personal som har kunskap om hur våld kan upptäckas i nära relationer och vilka åtgärder som kan vidtas.
- Som är mellan 16-29 år har arbete eller studerar (LUP).

Flickor och pojkar:

- Får sommarjobb och arbetslivserfarenhet.

Förväntat resultat

Högst 3,5 % av stadsdelsnämndens befolkning har ekonomiskt bistånd
Högst 2,3 % av hushållen i stadsdelsnämndens område har långvarigt ekonomiskt bistånd

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når målet med att högst 3,5 % av stadsdelsnämndens befolkning har ekonomiskt bistånd. Utfallet är 3,13 %. För kvinnor är utfallet 3,6 % och för män är det 2,83 %.

Förvaltningen når målet om att högst 2,3 % av hushållen i stadsdelsnämndens område har långvarigt ekonomiskt bistånd. Utfallet är 2,11 %. Utfallet för kvinnor är 2,48 % och utfallet för män är 1,77 %.

Förvaltningen arbetar aktivt med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning antingen genom arbete, studier eller genom annan ersättning. I stadsdelen finns många ensamstående kvinnor med barn. Många kvinnor har lägre inkomster än män generellt. Dessa faktorer kan bidra till att fler kvinnor än män söker ekonomiskt bistånd i Skärholmen. Då förvaltningen har fler kvinnor än män aktuella för ekonomiskt bistånd har arbetsgruppen reflekterat kring om de insatser som finns behöver anpassas. Till följd av detta har förvaltningen bland annat startat en syverkstad och en stadsodling inom arbetsträningsverksamheten. Kvinnliga deltagare upplevde tidigare att denna verksamhet var mer anpassad för män då de huvudsakliga arbetsuppgifterna fanns inom områdena bygg, måleri och hantverk. Det är viktigt att arbetsträningsverksamheten har ett flexibelt utbud av arbetsuppgifter som anpassas efter målgruppens föränderliga behov.

Förvaltningen arbetar motiverande genom MI:s förhållningssätt i mötet med klienten. Även den förändringsplan som alla som uppbar ekonomiskt bistånd har är baserad på MI. På enheten för ekonomiskt bistånd har alla medarbetare utbildning i MI. På enheten finns 4 medarbetare som utbildar sig till att bli MI-coacher.

Förvaltningen når målet om antal aspiranter som fått Stockholmsjobb. Målet är 18 stycken och utfallet är 35 stycken. Utfallet för kvinnor är 22 stycken och utfallet för män är 13 stycken.

Förvaltningen arbetar mot ett tydligt mål, att få ut personer som har ekonomiskt bistånd till arbete eller studier. Förvaltningen har ett nära samarbete med Jobbtorg och Arbetsförmedling.

Förvaltningen har anställt 35 klienter med långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd med Stockholmsjobb, varav det är 22 kvinnor och 13 män.

Här noterar förvaltningen att fler kvinnor än män har erbjudits Stockholmsjobb. En anledning till detta kan vara att förvaltningen prioriterar sökande som har barn när förvaltningen anställer med Stockholmsjobb och då det finns många ensamstående mödrar aktuella hos förvaltningen kan detta vara en anledning till att fler kvinnor än män har fått anställning med Stockholmsjobb.

Förvaltningen når målet om antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar. Målet är 30 stycken och utfallet är 35 stycken. Utfallet för kvinnor är 22 och utfallet för män är 13.

Förvaltningen arbetar mot ett tydligt mål, att få ut sökande som har ekonomiskt bistånd till arbete, praktik eller studier. Förvaltningen har ett nära samarbete med Jobbtorg och Arbetsförmedling. En stor del av förvaltningens verksamheter har möjlighet att ta emot praktikanter och upplever också detta som positivt. Merparten av de praktiktillfällen som har kunnat erbjudas har varit inom vård, omsorg samt barnomsorg vilket kan vara en delförklaring till den ojämna fördelningen mellan könen.

Förvaltningen når målet om tillhandahållna platser för Stockholmsjobb. Målet är att 20 platser ska tillhandahållas och utfallet är 35 platser.

Förvaltningen når målet om antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi på 600 ungdomar. Periodens utfall är att 603 ungdomar har fått sommarjobb varav 318 pojkar och 285 flickor.

Förvaltningen har varit noga med att försöka att jämnt fördela jobb mellan flickor och pojkar. En tanke finns även inför nästa år att göra en jämställdhetsinsats i form av att medvetet inte matcha könsnormativt. Exempelvis kanske många flickor söker och placeras på en förskola, då detta är ett kvinnodominerat yrke. Istället kanske man då ska placera pojkar inom kvinnodominerade yrken för att försöka påverka dessa strukturer.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen når inte målet om antal tillhandahållna platser för sommarjobb. Målet är 881 stycken tillhandahållna platser och utfallet är 744 stycken.

Förvaltningens uppsatta mål är högt i förhållande till stadsdelsnämndens storlek. Förvaltningens mål är att erbjuda 5:e flest platser för sommarjobb bland alla stadens 14 stadsdelar. Merparten av förvaltningens verksamheter har erbjudit sommarjobb men arbetet med att fortsätta med att informera och motivera resterande verksamheter måste fortgå. Ytterligare en förbättringsåtgärd kan vara att inleda arbetet med att inventera möjliga platser tidigare under året.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen samarbetar med Arbetsmarknadsförvaltningen för att skapa förutsättningar för ett socialt företagande drivet av kvinnor (LUP).	2017-01-01	2017-12-31	
	Förvaltningen samarbetar med Arbetsmarknadsförvaltningen för att stärka arbetet med unga vuxna långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
	Förvaltningen samarbetar med Kulturförvaltningen och andra aktörer för att skapa aktiviteter av kvinnor (LUP).	2017-01-01	2017-12-31	
	Förvaltningen skapar uppsökande insatser i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
	Förvaltningen utreder möjligheter att i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen och andra stadsdelar tar fram skräddarsydda utbildningar inom olika bristyrken. (LUP)	2017-01-01	2017-12-31	
	Riktade dialoger genomförs med kvinnor i Vårberg för att tydliggöra vilka insatser som kan öka kvinnornas delaktighet i det offentliga rummet (LUP).	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen rekryterar enligt kompetensbaserad rekrytering. Planeringen och genomförande av kompetensutveckling, gällande bland annat ledarskapsutveckling, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och HBQT-frågor, av förvaltningens medarbetare pågår. Förvaltningen har under året sökt och beviljats medel inom ramen för stadens kompetensutvecklingsanslag.

Nämndmål:

Medarbetarna erbjuds möjlighet till kompetensutveckling

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Personal har den kompetens som behövs för sitt uppdrag.
- Kompetensutvecklingsmedel kommer att sökas i syfte att vidareutbilda förvaltningens personal.

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd personal har adekvat utbildning för sin befattning och har möjlighet att kompetensutvecklas.

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen rekryterar enligt kompetensbaserad rekryteringsmetodik som ska säkerställa att adekvata utbildningskrav ställs upp i relation till de arbetsuppgifter som ska utföras. Medarbetarna har årligen medarbetarsamtal där en individuell utvecklingsplan tas fram vilken bland annat syftar till att se över kompetensutvecklingsbehovet för kommande år. Förvaltningen har beviljats kompetensutvecklingsmedel. Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts inom flertalet olika områden så som jämställdhet, mångfald, IT, demens och andra för verksamheterna relevanta områden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Medarbetarna i förvaltningen erbjuds möjlighet till kompetensutveckling.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

I bokslutet redovisar förvaltningen ett överskott om 16,6 mnkr efter resultatöverföring.

Utifrån tilldelad budget bedömde förvaltningen i början av året att det skulle bli en stor utmaning att nå en budget i balans. Förvaltningen bedömde att de främsta utmaningarna låg inom verksamhetsområdena äldreomsorg samt omsorg för personer med funktionsnedsättning.

I syfte att nå en budget i balans tog förvaltningen fram en åtgärdsplan. Planen innehöll bland annat kostnadsmedvetenhet, att säkerställa att biståndsbeslut följer lagar och stadens riktlinjer, att anpassa personalstrukturen till behoven, att arbeta för att effektivisera arbetssätt och att minska sjukfrånvaron. Förvaltningen har följt planen och genomfört planerade åtgärder vilket bidragit till en budget i balans.

Trots detta redovisar nu förvaltningen ett överskott. Överskottet beror i princip helt på att en rad svårbedömda faktorer som förvaltningen inte haft rådighet över har inträffat inom äldreomsorgen. Inom vård- och omsorgsboenden har i jämförelse med de senaste åren ovanligt många brukare gått bort. Även inom hemtjänst har antalet brukare minskat jämfört med förra året, förvaltningen bedömer att det till stor del beror på att flertal brukare med anhöriganställning sa upp sina insatser vid årsskiftet i samband med nya riktlinjer.

Inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning har ett antal personer med omfattande vårdbehov valt att flytta till andra delar av landet och därmed har stadsdelen inte längre ansvar för dessa.

Dessa faktorer, som på förhand är mycket svårbedömda, har haft stor påverkan på ekonomin.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	98,59 %			98,78 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,4 %			98,8 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens prognossäkerhet T2	-1 %			1 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Budgeten är i balans

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningen har en budget i ekonomisk balans. Verksamheterna är kostnadseffektiva och anpassade till brukarnas behov och efterfrågan utifrån gällande lagstiftning och stadens riktlinjer.
- Investeringarna präglas av kostnadsmedvetenhet för att garantera god hushållning av resurser. Prioriteringen sker utifrån de områden där behoven är störst med fokus på ett socialt

och jämfällt perspektiv.

- Medborgarbudget prövas där så är lämpligt och möjligt.
- Prognossäkerheten i nämndens verksamheter är god.

Förväntat resultat

Nämndens budgetföljsamhet uppgår till 100 % efter resultatöverföringar
Nämndens prognossäkerhet avviker med max +/- 1 % mellan tertialrapport 2 och bokslut

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att 6 utav 8 verksamhetsområdesmål uppfylls helt och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 6 utav 9 nämndmål. Totalt har 44 av totalt 50 aktiviteter genomförts enligt plan och årsmålet för 31 av 57 indikatorer uppnås.

Målet "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika" uppfylls. Andelen enheter som gör jämställdhetsanalyser utifrån resultaten från de egna, stadens och Socialstyrelsens brukarundersökningar i enlighet med programmet för ett jämfällt Stockholm bedöms uppnås. Sjuans analysmetod används för jämställdhetsanalyserna som ger ökad kunskap och bra grund för kommande verksamhetsstyrning.

Hemtjänsten i egen regi har inlett en kompetensutvecklingsinsats kring kost och måltider ur ett normkritiskt perspektiv som syftar till att ge medarbetarna fler normkritiska verktyg för att kunna möta kvinnor och män på ett bättre sätt i situationer som aptitlöshet, undernäring och viktnedgång.

En framträdande föreläsare inom jämställdhet har genomfört en föreläsning med fokus på jämställdhetsintegrering, särskilt ledning och styrning samt analyser av budgetprocesser. Föreläsningen gav viktig input inför förvaltningens framtida arbete med verksamhetsplanering och användning av statistisk som underlag till planering.

Målet "Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" uppfylls. Målet för "aktivt medskapandeindex" har uppnåtts och förvaltningen hade högst svarsfrekvens på medarbetarenkäten bland stadsdelsförvaltningarna i staden. Flera årsmål bland indikatorerna i enkäten är uppnådda och sjukfrånvaron har minskat vilket bedöms vara delvis resultatet av det systematiska hälsofrämjande arbete som bedrivits under året.

Förvaltningen har tagit fram en kompetensförsörjningsplan och arbetet med implementeringen påbörjas under 2018. Cirka hälften av förvaltningens medarbetare har genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor Utbildningarna om fortsätter kontinuerligt.

Förvaltningen har påbörjat arbetet med lika rättigheter och möjligheter. Medarbetare från samtliga avdelningar har bjudits in att delta i arbetet att identifiera risker för diskriminering samt skapa dialog om former för arbetet. I det systematiska arbetsmiljöarbetet har arbetsförhållanden diskuterats och det har skett riskbedömningar av den fysiska arbetsmiljön.

Årsmålet för "andel medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och

åtaganden" uppgick till 93 % vilket är ett direkt resultat av det prioriterade arbetet med att delaktighet kring verksamhetsplan, mål och arbetssätt. Även årsmålet för "medarbetare som har en individuell utvecklingsplan" samt "andel medarbetare, kvinnor och män, som genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor" uppnåddes.

Målet "Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering" uppfylls delvis. Årsmålet uppnås för indikatorn "andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem". Däremot målet för "andelen brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering" uppnås delvis. Det är andelen brukare som valt att inte svara på frågan som påverkat måloppfyllelsen.

De verksamheterna inom området funktionsnedsättning och socialpsykiatri där årsmålet för indikatorerna inte uppnåtts har förvaltningen ingen verksamhet i egen regi och får därmed svårt att analysera resultatet.

Arbetet med bemötande-, demokrati- och jämställdhetsfrågor har varit prioriterat under året och kommer fortsatt vara så under 2018.

Som ett led i att stärka ungas organisering har förvaltningen stöttat ungdomsrådet i Skärholmen i olika frågor. I samarbete med Stadsteatern i Skärholmen, Förorten i Centrum samt SISAB var rådet delaktig i processen att skapa en muralmålning på Stadsteaterns gavelvägg.

Målet "Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention" uppfylls. Årsmålet för "andel barn som känner sig delaktiga i sitt beslut fattat av barngruppen" uppnås. Årsmålet gällande barnkonsekvensanalyser för barnfamiljer som har hyres- eller el skulder uppnås delvis. Rutiner har upprättats och kompetensen hos medarbetare har stärkts under året. En webbutbildning har genomförts med syfte att ge ökad kunskap om barnets rättigheter och ökad förståelse för hur personal och verksamhet kan arbeta praktiskt med FN: barnkonvention.

Arbetet med att ständigt delaktiggöra barnen och ungdomarna i såväl utredning som insats har prioriterats, till exempel genom Västernorrlandsmodellen. Ett annat sätt att göra barnen och ungdomarna delaktiga är att de får en egen återkoppling av den utredning som genomförts. Förvaltningen har återkopplat 55 % av alla utredningar direkt till barnet eller ungdomen.

Målet "Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld" uppfylls. Merparten av de personer som haft stöd från relationsvårdsteamet uppger att våldet har upphört. Andelen personer som haft kontakt med relationsvårdsteamet och angett att våldet upphört uppgår till 93 %.

Utbildningsinsatser i syfte att stärka medarbetarna i att upptäcka olika typer av våld eller våldsutsatthet har genomförts vilket bidragit till att årsmål för indikatorerna kring medarbetare som gått utbildningar uppnåtts.

Förvaltningen har under året sökt och fått medel från kompetensutvecklingsinsatsningen för kompetenshöjning inom hur våld i nära relationer och hedersrelaterat våld kan upptäckas utbildningsinsatserna har genomförts vilket har bidragit till uppnådda årsmål för indikatorerna avseende utbildning av medarbetare.

Målet "Stockholm är en tillgänglig stad för alla" uppfylls delvis. Förvaltningens verksamheter

i egen regi har lägre resultat i brukarundersökningarna jämfört med förra året. Flera faktorer har påverkat resultaten. Svarsfrekvensen är betydligt lägre i jämförelse med föregående år och andra än brukaren har i större utsträckning svarat på enkäten. Förvaltningen kan konstatera att av de brukare som själva svarat på enkäten har nöjdheten ökat. Utifrån analysen av resultaten har en åtgärdsplan tagits fram som förvaltningen arbetar med.

I syfte att öka brukarnas delaktighet i insatsernas utformning fortsätter förvaltningen att utveckla metoder och arbetssätt. Förvaltningen prioriterar arbetet med bemötandet av brukare samt tillgänglighetsfrågor i utemiljön vilket bidrar till bedömningen om att årsmålen kommer att uppnås. En språklärare anställdes och ett antal medarbetare startade sin undervisning under hösten.

Förvaltningen har under året förstärkt arbetet med anhörigperspektivet. En projektledare anställdes under våren med målet att öka nöjdheten och tryggheten både för brukarna och för deras anhöriga.

Målet för indikatorn ”andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi verksamheter inom omsorgen om äldre och stöd till personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri” uppnås.

Målet ”Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande” uppfylls. Målet för andelen vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten uppnås. Utöver detta har, inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet och Fokus Skärholmen, en fördjupningsstudie i stadsdelsområdet genomförts. Invånarna har fått komma till tals på ett annat sätt än tidigare och underlaget har gett förvaltningen en större kunskap om vilka behov som finns och bidragit till revidering i underlaget för jämförelseförfarande för markanvisning inom Fokus Skärholmen.

Andelen äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras uppgår till 83 % inom stadsdelsnämndsområdet vilket innebär att förvaltningen når det förväntade resultatet.

Inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet har flera aktiviteter genomförts. Som exempel kan nämnas att en introduktionsförskola startats i Vårberg. Introduktionsförskolan erbjuder SFI, familjerådgivare, jobb i stan coacher, samarbete med medborgarvärdarna, BVC och köhandläggning. Förutsättningarna för tjejer att spela basket har under året ändrats och breddats till att omfatta samtliga idrotter och ett utbildningsprogram för föreningar med syfte att öka ungdomar och flickors deltagande i föreningslivet och ett ökat tänk vad gäller jämställdhet och normkritiskt tänkande har tagits fram.

Målet för indikatorn ”andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor” har uppnåtts.

Målet ”Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning” uppfylls. Årsmålet avseende andelen av förvaltningens inköp från anslutna leverantörer som är elektroniska uppnås. Förvaltningen har under året arbetat med att skapa förutsättningar för att stärka upp kompetensen kring inköp och upphandlingsfrågor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har under året genomfört en kartläggning av jämställdhetsarbetet på alla enheter. Kartläggningen visade att förvaltningens enheter i stor utsträckning analyserar könsuppdelad statistik men att det fanns behov av kompetensutveckling hos medarbetarna hur man systematiskt gör jämställdhetsanalyser av sina resultat och arbetssätt. Under året har en styrgrupp för jämställdhetsfrågor bildats med representanter från förvaltningens alla verksamhetsområden. Styrgruppen har beslutat att sjuans metod ska användas för enheternas jämställdhetsanalyser. Under hösten har förvaltningen genomfört kompetenshöjande insatser gällande jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser på alla enheter. Under respektive brukarmål finns jämställdhetsanalyser för målgruppen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställdhetsintegrerade

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Invånarna i stadsdelsnämndsområdet behandlas lika och ges samma förutsättningar oavsett kön.
- Samtliga verksamheter har könsuppdelad statistik i syfte att analysera hur makt och resurser kommer flickor, pojkar, kvinnor och män till del. Det könsuppdelade statistikunderlaget analyseras och används som grund för kommande verksamhetsstyrning. Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm. Genusbudgetering prövas inom utvalda enheter.
- Medarbetare och nyckelpersoner har kunskap inom jämställdhetsintegrering.

Förväntat resultat

Förvaltningens enheter analyserar könsuppdelad statistik i syfte att uppmärksamma eventuella skillnader ur ett jämställdhetsperspektiv inför 2018 års verksamhetsplan

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet med andel enheter som gör jämställdhetsanalyser utifrån resultaten från de egna, stadens och Socialstyrelsens brukarundersökningar i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm

Under året har förvaltningen genomfört en kartläggning av jämställdhetsarbetet på alla enheter. Kartläggningen visade att förvaltningens enheter i stor utsträckning analyserar könsuppdelad statistik men att det fanns behov av kompetensutveckling hos medarbetarna hur man systematiskt gör jämställdhetsanalyser av sina resultat och arbetssätt. Under hösten har förvaltningen genomfört kompetenshöjande insatser gällande jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser på alla enheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som gör jämställdhetsanalyser utifrån resultaten från de egna, stadens och Socialstyrelsens brukarundersökningar i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm.	100 %				100 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 All statistik i verksamheterna är könsuppdelad	2017-01-01	2017-12-31	
 Medarbetare och nyckelpersoner har kunskap inom jämställdhetsintegrering	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Årsmålet för sjukfrånvaro har uppnåtts. Kvinnors sjukfrånvaro är fortfarande högre jämfört med männens. Förvaltningens bedömning är att det systematiska hälso- och arbetsmiljöarbete som genomförts har bidragit till att sjukfrånvaron minskat. Det hälsofrämjande arbetet har omfattat tidiga kontakter chef och medarbetare, hälsosamtal, inventering av hälsofaktorer på individ- och grupp nivå och vid behov har externa hälsoleverantörer anlitas.

Målvärdet för aktivt medskapandeindex har uppnåtts. Samtliga övriga mål som förvaltningen satt och som är kopplade till resultaten i medarbetarundersökningen har också uppnåtts. Det gäller andelen medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet, andelen medarbetare som upplever att de får stöd i prioriteringar mellan arbetsuppgifter när de behöver det, andelen medarbetare som upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska utföra sitt arbete och andelen medarbetare som upplever att de kan få tag i sin chef om de behöver det. Chefernas arbete med att tydliggöra mål och förväntningar gentemot medarbetare liksom arbetet med att förstärka medarbetarnas delaktighet i arbetet och i verksamhetsutvecklingen har bidragit till måluppfyllelsen

Andelen medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats har ökat och årsmålet för indikatorn har uppnåtts. Fortsatt arbete kommer att ske för att ytterligare öka denna andel; framförallt genom fortsatta aktiviteter inom enheterna som syftar till att göra

förvaltningens rutiner vid diskriminering eller kränkande särbehandling kända hos alla medarbetare. Enheterna har gått igenom riktlinjer och rutiner så att medarbetare vet var de ska vända sig om de upplever diskriminering eller trakasserier. Arbetet kommer att fortsätta under 2018.

Förvaltningens verksamheter har arbetat med att skapa delaktighet kring verksamhetsplan, mål och arbetssätt samt utvärdering av dessa. Vidare har förvaltningens verksamheter tagit fram en handlingsplan från medarbetarenkätens resultat där arbete med viktiga resultat för verksamheten lyfts. Detta har bidragit till att årsmålet på 90% avseende att medarbetarna är väl insatta i sin arbetsplats mål och åtagande uppnås. Inom Socialtjänsten har en särskild satsning gjorts på att kompetensutveckla enheterna inom RBS (resultatbaserad styrning),

Särskilda redovisningar

Personalpolicyn

Arbetet med att implementera Stockholm Stads personalpolicy har påbörjats genom att cheferna haft genomgångar av policyn vid APT. I samband med chefsmöten och utbildningar kopplas relevanta avsnitt i policyn med som underlag

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har arbetat med de aktiviteter som angavs i kompetensförsörjningsplanen avseende 2017.

Inom förskoleverksamheten har bland annat aktiviteter för att attrahera förskollärare genomförts såsom kampanjfilmer och samlad annonsering med möjlighet för förskollärare att välja förskola. Vidare har barnskötare har vidareutbildats till förskollärare och tillsvidareanställda barnskötare utan formell barnskötarutbildning har erbjudits barnskötarutbildning.

Socialtjänsten har arbetat med att förbättra arbetsmiljön genom aktivt arbete med handlingsplanen där bland annat introduktionen har utvecklats på enheterna. Socialtjänstens arbete har givit resultat där personalomsättningen har minskat.

Inom avdelningen äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri har arbetat med att höja medarbetarnas kompetens genom att bland annat vidareutbilda vårdbiträden till undersköterskor och höja kunskaperna i svenska. Kompetenshöjande insatser inom demens, funktionsnedsättning, samlevnad och hälsa har genomförts under året.

Långt och hållbart arbetsliv

Nedan beskrivs förvaltningens rutiner och aktiviteter som syftar till att ge förvaltningens medarbetare och chefer ett långt och hållbart arbetsliv.

- Samverkan och dialog vid APT och i samverkansgrupper
- Arbetsmiljöfrågor finns med i förvaltningens årshjul för APT
- Årliga medarbetarsamtal genomförs med alla medarbetare
- Rutiner för att fånga upp tidiga signaler på ohälsa genom att chefer har en nära dialog med medarbetare samt genom hälsosamtal
- Inventering av hälsofaktorer- Frågeformulär framtaget genom Previa i syfte att skatta hälsoläget för enskild och/ eller för hela enheten.
- Skyddsronder genomförs en gång per år
- Handlingsplaner utifrån resultat från medarbetarundersökningarna tas årligen fram på

varje enhet.

- Rutiner finns för att hantera hot och våldssituationer
- Delegering av arbetsmiljöuppgifter görs ner till enhetschefsnivå så att de som tilldelas har kompetens, befogenhet och resurser att agera utifrån arbetsgivaransvaret för arbetsmiljön.
- Arbets-skador, olycksfall och tillbud följs systematiskt upp dels på enhetsnivå, dels i de avdelningsvisa samverkansgrupperna
- Utbildning om Samverkan och dialog vid APT genomförs som ett sätt att förbättra arbetsklimatet och därmed öka förutsättningar för att medarbetare inte ska bli sjuka på grund av brister i den social och organisatoriska arbetsmiljön.
- Vid chefsforum och HR-frukostar för chefer tas regelbundet hälso- och arbetsmiljörelaterade frågor upp.
- Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud genomförs en gång per år
- Vid HR:s tertialvisa uppföljningar med enhetscheferna finns i rutinen att gå igenom genomförda och planerade arbetsmiljöförbättrande och hälsofrämjande åtgärder på enheten.
- Schemalagd friskvård på arbetstid uppmuntras
- Förekomst av lokal hälso-och måbra projekt
- HR-funktionen har tertialvisa genomgångar med enhetschefer om sjukfrånvaro

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Förvaltningen har påbörjat arbetet med lika rättigheter och möjligheter genom att bjuda in intresserade medarbetare från samtliga avdelningar i arbetet med att i workshopform identifiera risker för diskriminering samt i övrigt skapa dialog om former för arbetet. I det systematiska arbetsmiljöarbetet diskuteras arbetsförhållanden och det har skett riskbedömningar av den fysiska arbetsmiljön. Enheterna har gått igenom riktlinjer och rutiner så att medarbetare vet var de ska vända sig om de upplever diskriminering eller trakasserier. Förvaltningen har en pågående utredning om diskriminering.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex ♀	83	82	83		80	83	2017
  Index Bra arbetsgivare ♀	82				83	83	2017
Analys Se vidare analys under mål.							
  Index Psykosocial arbetsmiljö ♀	81				79	fastställs 2017	2017
  Sjukfrånvaro ♀	7,1 %	4,3 %	7,6 %	8,4 %	8,2 %	tas fram av nämnden	VB 2017
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	2 %	2,4 %	2,1 %	2 %	tas fram av	VB 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀						nämnden	
Analys							
Se vidare analys under mål.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Chefer och medarbetare har en gemensam bild av uppdraget och rätt kompetens för att nå verksamhetens mål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Chefer och medarbetare har kompetens:

- För sitt uppdrag. Det finns en långsiktig strategi för förvaltningens kompetensförsörjning. Behoven av kompetens ser olika ut i olika verksamheter och strategin är anpassad efter detta. Samtliga medarbetare har individuella utvecklingsplaner. All rekrytering är kompetensbaserad.
- Inom genus, normkritik, antirasistiskt perspektiv och HBTQ frågor för att ingen, varken medarbetare eller medborgare, ska bli diskriminerad. Arbetet mot diskriminering sker systematiskt och utmärks av lärande.
- För att kunna möta invånare, oavsett kön, som lever med våld i nära relationer, har en psykisk ohälsa eller som har ett pågående missbruk.
- För att kunna arbeta våldsförebyggande med barn och unga oavsett kön.
- Kring mänskliga rättigheter och i verksamheter för barn och unga ska kunskaper finnas avseende barnkonventionen och barns rättigheter.

I övrigt är chefer och medarbetare:

- Väl insatta i målen och analyserar systematiskt resultaten ur ett jämställdhetsperspektiv för att förbättra arbetssätt och nå förbättrad måluppfyllelse utifrån resultatbaserad styrning.
- Brukaren/medborgarens behov och vad som leder till goda resultat är grunden för verksamhetens utveckling.
- Väl förankrade i nämndens värdegrund.

Förväntat resultat

Minst 90 % av medarbetarna anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden

Analys

Uppnådda resultat

93 % av medarbetarna svarar högt avseende om de anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden, vilket innebär att vi når årsmålet som är 90 %.

Förvaltningens verksamheter har arbetat med att skapa delaktighet kring verksamhetsplan, mål och arbetssätt samt utvärdering av dessa. Vidare har förvaltningens verksamheter tagit fram en handlingsplan från medarbetarenkätens resultat där arbete med viktiga resultat för verksamheten lyfts.

Förvaltningen uppnår årsmålet att minst 83 % anser att värdegrunden har betydelse för brukarna på deras arbetsplats. Förvaltningens verksamheter diskuterar årligen värdegrunden på APT (arbetsplatsträff).

84% av förvaltningens medarbetare har en skriftlig individuell utvecklingsplan, vilket innebär att årsmålet nås på 81% uppnås. Vid medarbetarsamtalet tas en individuell utvecklingsplan fram och andelen har ökat. Den individuella utvecklingsplanen bidrar till att skapa förståelse för uppdraget på individnivå.

Förvaltningen uppnår årsmålet att minst 30% av medarbetarna, kvinnor och män, genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor

43% av förvaltningens medarbetare har genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor. Flertalet enheter har eller kommer att påbörja HBTQ-diplomering av verksamheten.

Arbetet med att vidareutveckla förvaltningens strategiska kompetensförsörjning har påbörjats. En kompetensförsörjningsplan med aktiviteter för 2018 har tagits fram och implementering har påbörjats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden (Nivå 4-5)	93 %	95 %	93 %		90 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som anser att värdegrunden	83 %	79 %	84 %		83 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
har betydelse för brukarna på deras arbetsplats (Nivå 8-10)							
 ♀ Andel medarbetare som har en skriftlig individuell utvecklingsplan	84 %				81 %		2017
 ♀ Andel medarbetare, kvinnor och män, som genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor	43 %	41 %	43 %		30 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett ledaraspirantprogram utvecklas för förvaltningens medarbetare.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Utvecklingen av ledaraspirantprogrammet har inte kunnat genomföras enligt plan. Åtgärdsplan: Programmet kommer att senareläggas till 2018.			
 Förvaltningen söker medel från kompetensutvecklingssatsningen för kompetenshöjningar inom områdena; genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och HBTQ-frågor samt ledarutvecklingsinsatser.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen utbildar medarbetare och chefer i diskriminerings- och värdegrundsfrågor för att säkerställa att ingen utsätts för diskriminering i mötet med förvaltningens verksamheter eller medarbetare.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningens arbete med kompetensförsörjning ska vidareutvecklas.	2016-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens lönekriterier vidareutvecklas i samverkan med de fackliga organisationerna och göras kända hos medarbetarna.	2015-01-01	2018-12-31	
 Medarbetare inom socialtjänsten kompetensutvecklas kring arbetsmetoder för unga vuxna i missbruk och beroende.	2017-01-01	2017-12-31	
 Medarbetare och chefer kompetensutvecklas inom genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och HBTQ-frågor.	2017-01-01	2017-12-31	
 Medarbetare och chefer kompetensutvecklas inom våldsförebyggande arbete och hedersrelaterat våld för att kunna upptäcka tecken på våld i nära relationer.	2017-01-01	2017-12-31	
 Medarbetarna kompetensutvecklas i användning av digitala verktyg.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Chefer och medarbetare tar ansvar för en god arbetsmiljö för att nå verksamhetens mål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Chefer och medarbetare:

- Upplever arbetsglädje och har trygga arbetsvillkor. Fasta heltidsanställningar ökar och användningen av visstidsanställningar minskar.
- Upplever att förvaltningen och deras arbetsplats är en arbetsplats för alla som genomsyras av jämställdhet och mångfald. Arbetsplatserna är fria från diskriminering och mänskliga rättigheter är respekterade. Ett systematiskt arbete bedrivs för att säkerställa att alla medarbetare behandlas likvärdigt kopplat till arbetsförhållanden, utvecklingsmöjligheter och arbetsvillkor.
- Inom socialtjänsten upplever att de har en bra arbetssituation utifrån intentionerna i stadens handlingsplan.
- Har en god hälsa. Ett aktivt hälsofrämjande arbete bedrivs. Chefer utövar ett närvarande ledarskap och medarbetare får det stöd de behöver för att lyckas med sitt uppdrag. Medarbetarna kan påverka sitt arbete och är delaktiga i att utveckla verksamheten. Sjukfrånvaron minskar.
- Är involverade i att ta fram utvecklingsområden och åtgärder utifrån medarbetarundersökningens resultat.

Chefer:

- Upplever att de får ett gott stöd för att lyckas med sitt uppdrag.

Förväntat resultat

Sjukfrånvaron minskar och uppgår till max 8,2 %

Aktivt medskapandeindex uppgår till minst 80 %

78 % av enhetens medarbetare upplever att de inte är diskriminerade på sin arbetsplats

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet för sjukfrånvaro är uppnått. Sjukfrånvaron har minskat till 7,1 procent och ligger 1,1 procent under årsmålet och 1,3 procentenheter lägre jämfört med föregående år. Kvinnors sjukfrånvaro ligger fortsatt högre än männens; 7,6 procentenheter jämfört med 4,3 procentenheter som gäller för männen.

Förvaltningen har arbetat med hälsofrämjande, förebyggande och med rehabiliterande åtgärder i syfte att nå en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Ett arbete som sannolikt bidragit till den stora minskningen av sjukfrånvaron. Cheferna har genom nära kontakt med medarbetarna i det vardagliga arbetet och genom hälsosamtal arbetat för att kunna fånga upp och försöka åtgärda tidiga signaler på ohälsa. För de medarbetare som varit sjuka har ett systematiskt rehabiliteringsarbete skett i syfte att medarbetare ska återgå i arbete.

Förvaltningens chefer har tillsammans med HR genomfört enhetsvisa

sjukfrånvarouppföljningar tertialvis. Vidare har workshopen "Hälsa på APT" genomförts på totalt 35 av förvaltningens arbetsplatser varvid bland annat hälsoplaner har upprättats. Vidare har handlingsplaner tagits fram på enheterna och förbättringsåtgärder har genomförts utifrån resultat från medarbetarundersökningen. Arbetsmiljöutbildning för nya chefer och skyddsombud har genomförts under året. Vidare har frukostseminarium för chefer introducerats med HR-relaterade teman, bland annat har Företagshälsovården pratat med chefer om hantering av drogrelaterade frågor.

Målet för Aktivt medskapandeindex är uppnått med ett resultat med indexvärdet 83, vilket är tre indexpunkter högre än årsmålet. Samtliga övriga mål som förvaltningen satt och som är kopplade till resultaten i medarbetarundersökningen har uppnåtts. Det gäller andelen medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet, andelen medarbetare som upplever att de får stöd i prioriteringar mellan arbetsuppgifter när de behöver det, andelen medarbetare som upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska utföra sitt arbete och andelen medarbetare som upplever att de kan få tag i sin chef om de behöver det. Chefernas arbete med att tydliggöra mål och förväntningar gentemot medarbetare liksom arbetet med att förstärka medarbetarnas delaktighet i arbetet och i verksamhetsutvecklingen har bidragit till måluppfyllelsen.

Andelen medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats har ökat och resultatmålet har uppnåtts. Fortsatt arbete kommer att ske för att ytterligare öka denna andel; framförallt genom fortsatta aktiviteter inom enheterna som syftar till att göra förvaltningens rutiner vid diskriminering eller kränkande särbehandling kända hos alla medarbetare.

Målet om andelen medarbetare som upplever att man pratar om jämställdhet och mångfald har uppnåtts. Förvaltningen tolkar detta som att chefernas fortlöpande arbete med mångfald- och bemötandefrågor gett resultat. Det i förhållande att jämställdhet- och mångfaldsfrågorna även bedrivits utifrån ett brukarperspektiv har också bidragit till att frågorna uppmärksammas mera bland medarbetarna. Dessutom har utbildningar genomförts inom bla annat HBTQ diplomering. Arbetet kommer att fortsätta.

Vidare har förvaltningen genomfört utbildningar i samverkansavtalet som syftat till att öka dialog och samverkan på arbetsplatserna, olika arbetsmiljöförbättrande aktiviteter har genomförts på enheterna, liksom att enheterna arbetat strukturerat med åtgärder och uppföljningar av resultaten från de senaste årens medarbetarenkäter.

Fortsatt arbete med att utveckla medarbetarskap, ledarskap och hälsa inom förvaltningen ska bidra till att resultatmål för en god organisatorisk och social arbetsmiljö ska kunna uppnås även för kommande år. Exempel på detta är det fortsatta arbetet i enlighet med Stockholm stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Bland annat har två avdelningsdagar hållits på tema brukardelaktighet och på tema medarbetardelaktighet där förvaltningens medarbetare kunde dela med sig av goda exempel. Förvaltningens arbete har givit resultat genom att personalomsättningen har minskat och användningen av konsulter har sjunkit till mycket låga nivåer. Därtill uppvisar förvaltningens medarbetare positiva resultat i den enkät om hur medarbetarna upplever sin arbetssituation som genomförs inom ramen för handlingsplanen.

Ej uppnådda resultat

Årsmålet på 83% av andelen medarbetare med heltidsanställning har inte uppnåtts, utfallet är 82%. Under hösten gjordes en skriftlig förfrågan till förvaltningens samtliga deltidsanställda i

syfte att ta reda om hur stor andel av dessa som är ofrivilligt deltidanställda. I det fortsatta arbetet med att öka andelen heltidanställda medarbetare ingår att chefer med deltidanställd personal särskilt ska se över bemanning, schemaläggning, möjligheter att minska andelen timanställd personal mm i syfte att öka andelen heltidanställda och minska andelen ofrivilligt deltidanställda. Vidare kommer en ny rutin att införas som innebär att eventuella behov av att inrätta nya deltidanställningar alltid ska prövas av överordnad chef.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel långtidssjukfrånvaro	3,39 %	1,23 %	3,8 %	4,61 %	4,8 %		VB 2017
 ♀ Andel medarbetare med heltidanställning	82 %	76 %	83 %		83 %		2017
Analys							
Se vidare analys under mål							
 ♀ Andel medarbetare med tillsvidareanställning	90 %				88 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats	84 %				78 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet (Nivå 4-5)	80 %	80 %	81 %		75 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som upplever att de får stöd i prioriteringar mellan arbetsuppgifter när de behöver det (Nivå 8-10)	74 %	79 %	73 %		67 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska utföra sitt arbete (Nivå 8-10)	74 %	77 %	73 %		69 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som upplever att de kan få tag i sin chef om de behöver det (Nivå 8-10)	81 %	82 %	81 %		73 %		2017
 ♀ Andel medarbetare som upplever att man pratar om jämställdhet och mångfald på arbetsplatsen.	84 %	81 %	85 %		70 %		2017
 ♀ Andel sjukfrånvaro mellan 15-90 dagar	1,36 %	1,1 %	1,42 %	1,65 %	1,4 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Chefer ges kunskaper för att kunna arbeta med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagstiftningen	2017-01-01	2017-12-31	
 Chefer och medarbetare tar tillsammans fram en hälsoplan för att stärka hälsan på arbetsplatsen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningens hälsofrämjande arbete ska vidareutvecklas.	2015-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningens tillämpningsanvisningar för samverkansavtalet	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
implementeras på arbetsplatserna			
 Handlingsplanen för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndshandläggare implementeras	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls delvis

Analys

Årsmålet andel brukare inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem uppnås. Förskolorna har fortsatt sitt utvecklingsarbete kring jämställdhet och likvärdighet på arbetsplatsträffar, workshops och föreläsningar. Förskollära nätverket har arbetat med frågor kring genus och normer. Förvaltningen uppnår inte årsmålen inom dagverksamhet, funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Förvaltningen har svårt att analysera resultatet då flera av inkluderade verksamheter är i privat regi och resultatet särskiljs inte mellan privat eller egen regi.

Förvaltningen har fortsatt att arbeta vidare med bemötande-, demokrati- och jämställdhetsfrågor under året. Ledning och medarbetare har rutiner för hantering av kränkande behandling av barn och ledningsgruppen agerar skyndsamt när vårdnadshavare har synpunkter som rör deras barn och verksamheten.

Ungas organisering

Under årets början fokuserade projektledaren för ungas organisering på att kartlägga situationen i området. Kontakt togs med olika föreningar, ungdomar och andra nyckelpersoner. Därefter har praktiskt hjälp erbjudits flera föreningar till exempel med ansökningar, hitta ungdomar till sina aktiviteter och en hel del annan vägledning. Inför sommaren var projektledaren med och organiserade en workshop för 150 feriearbetare om antirasism, normer, feminism och HBTQ. Stöd har också getts i arbetet med poesicirklar och ortens organisatörer. Projektledaren har även arbetat med att stärka den organisering som redan finns i stadsdelen till exempel mindre föreningar som är drivna men inte vet exakt hur de ska gå tillväga.

Under sex veckor på sommarlovet och en vecka på vinterlovet arrangerades 127-festivalen. Ett samarbete som förvaltningen har med Mitt 127. Under festivalen får barn och ungdomar möjlighet att testa på olika aktiviteter. Mitt 127 och 127-festivalen har i år uppmärksammats för deras arbete med att genom ett inkluderande förhållningsätt, där barn och ungdomars röster haft avgörande betydelse i att skapat en av Sveriges största barn- och ungdomsfestivaler. De har tilldelats Stockholms stads Trygghetspris och Aseffa Hailu som grundade festivalen har också tilldelats Lagervalls stipendium.

Som ett led i att stärka ungas organisering stödjer förvaltningen också ungdomsrådet i Skärholmen. (UNGSK). De var under våren, i samarbete med Stadsteatern i Skärholmen, Förorten i Centrum samt SISAB, delaktiga i processen att skapa en muralmålning på Stadsteaterns gavelvägg, ca 200kvm. Under våren var två av rådets styrelsemedlemmar på

Sveriges Ungdomsråds, SVUNGs, årliga kongress i Göteborg. Där valdes för andra året i rad, UNGSKs dåvarande ordförande Amira Ibrahim, in som vice ordförande för SVUNG. I juni hölls ett val och en ny styrelse valdes. UNGSK hade nyval Vt-17 där 13 styrelsemedlemmar valdes in. Valet formades och hölls av föregående råd där stadsdelens ungdomar via sociala medier kunde nominera sig själva eller någon annan de fann lämplig för den nya styrelsen. Omröstningen skedde även den på sociala medier och fram röstades 11 nya ungdomar och två från föregående råd. Hösten startades med ett samarbete med 127 Röster Räknas och 127 Sisters där UNGSK hjälpte till att leda paneldebatter samt agera moderatorer i demokratitältet på Skärholmsdagen. I november fick UNGSK chansen att besöka Berlin där en studieresa genomfördes. Ungdomarna besökte historiska platser som Berlinmuren. Resans främsta syfte var att ha teambuilding och föra samman gruppen där projektledaren tillsammans med en kollega ur fältgruppen höll i diskussioner och lät ungdomarna leda egna samtal kring tyngden av gruppstillhörighet, ungas egen makt och organisering. Under vinterlovet arrangerade UNGSK ett event som kallades Blicka Framåt 2.0 Det var en utvecklad version av föregående års event där ungdomar i år fick uppleva en hel dag med gemenskap i form av en stor fotbollsturnering, uppträdanden samt dagens höjdpunkt och hela eventets främsta syfte: en uppvisningsmatch där ungdomar spelade tillsammans med sina förebilder som arbetar som civilingenjörer, socionomer, vd, youtubers med flera.

Sverigefinska minoritetsfrågor

För att främja stadsdelsnämndsområdets sverigefinnars möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige har förvaltningen under året kunnat erbjuda ett antal aktiviteter. Vid nio tillfällen så har förvaltningen ordnat caféträffar med olika innehåll för sverigefinnar på Eken aktivitetscenter. En bussresa till Trosa har genomförts i samverkan med Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö stadsdelsförvaltning. Sätra vård- och omsorgsboende har återkommande träffar med sverigefinska brukare. Man har även firat 100-årsdagen av Finlands självständighetsdag med musikunderhållning, utställningar och förtäring. Ett flertal barnböcker på finska har köpts in till stadsdelsnämndsområdets förskolor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	86 %			100 %	100 %	Öka	2017
Analys Se analys under nämndmål, inget utfall har redovisats i resultatrapporten för respektive kön.							
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	77 %			82 %	87 %	Öka	2017
Analys Se analys under nämndmål, utfallet för kvinnor respektive män var 75 och 78 %.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	83 %			91 %	92 %	Öka	2017
Analys Se analys under nämndmål, utfallet fördelat på kön uppgår till 85 % för kvinnor och 82 % för män.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	92 %			90 %	92 %	Öka	2017
Analys Utfallet fördelat på kön uppgår till 93 % för såväl vårdnadshavare till flickor som pojkar.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls delvis

Beskrivning

- Invånare i stadsdelsnämndsområdet erbjuds verksamheter som lever upp till mänskliga rättigheter och är fria från diskriminering. Flickor, pojkar, kvinnor och män får det stöd de behöver oavsett kön och bakgrund.
- Förvaltningen arbetar för jämställdhet och jämlikhet, samt ser till att kränkande särbehandling alltid motarbetas. Genom att utveckla samverkan med rådet för mänskliga rättigheter förstärker förvaltningen arbetet mot diskriminering. Förvaltningens verksamheter arbetar aktivt med värdegrunden och bemötandefrågor och fortsätter att utveckla arbetet med HBTQ-frågor.
- Medarbetarna får kompetensutveckling i jämställt, normkritiskt, antirasistiskt, icke-diskriminerande och tillgängliga arbetsätt.

Förväntat resultat

93 % av brukarna upplever att de inte har blivit diskriminerade i kontakt med stadens verksamheter.

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet på 92% Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem uppnås. Utfallet är 92%, en ökning med 2% från 2016. 91,4% av vårdnadshavare till pojkar upplever inte diskriminering att jämföra med 91,6%

vårdnadshavare till flickor.

Förskolorna har fortsatt sitt utvecklingsarbete kring jämställdhet och likvärdighet på arbetsplatsträffar, workshops och föreläsningar. Förskollärarnätverket har arbetat med frågor kring genus och normer. En ökad kunskap och medvetenhet hos medarbetarna har givit goda resultat i det att en högre andel vårdnadshavare inte upplever diskriminering inom förskolan.

Ej uppnådda resultat

Av deltagarna i den biståndsbedömda dagverksamheten i stadsdelsnämndsområdet svarar 86 % att de inte upplever att de blivit diskriminerade i kontakten med sin verksamhet. Detta är lägre än det förväntade resultatet om 93 % och en sänkning sedan förra årets mätning då motsvarande siffra var 100 %. Det är dock ingen deltagare som svarat att de upplevt sig diskriminerade utan det är andelen som ej vill svara på frågan som ökat från 0 till 14 %.

Förvaltningens dagverksamhet i egen regi har inte fått något resultat på frågan som skulle kunna ge vägledning i hur resultatet för stadsdelen i sin helhet skulle kunna tolkas. Det är därför svårt för förvaltningen att dra några slutsatser av resultatet.

Andelen brukare inom verksamhetsområde funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering uppgår till 77 % vilket inte når upp till årsmålet om 87 %.

Resultatet på indikatorn viktas utifrån resultatet för gruppboende, daglig verksamhet, korttidstillsyn och korttidsvistelse. Vid en jämförelse med 2016 års resultat så kan konstateras att fler brukare inom gruppboende och daglig verksamhet valt att svara "nej", snarare än "vet inte", på frågan om de upplevt sig diskriminerade. Utfallet på indikatorn kan istället härröras till att brukare inom korttidstillsyn och korttidsvistelse valt att svara "vet inte" eller "jag vill inte" svara på frågan om upplevd diskriminering. Förvaltningen driver inte någon av dessa verksamheter i egen regi och har därför svårt att analysera resultatet.

Andelen brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering uppgår till 83 % vilket inte når upp till årsmålet om 91 %.

Resultatet på indikatorn om upplevd diskriminering inom socialpsykiatri viktas utifrån verksamhetsgrenar boendestöd, stödboende, HVB, gruppboende och sysselsättning. Resultatet kan till stor del härröras till utfallet för verksamheterna HVB, gruppboende och stödboende där brukare till 43, 33 respektive 20 % svarar "ja" på frågan om de upplevt sig diskriminerade i sina kontakter med verksamheten. Förvaltningen driver inget HVB eller sysselsättning för målgruppen och har inte fått något resultat på indikatorn för boendestöd, stödboende och gruppboende i egen regi och har därför svårt att analysera resultatet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Feriearbetande ungdomar får under sin arbetsperiod utbildning kring diskriminering, genus, normkritik och antirasism.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskolorna tydliggör var vårdnadshavarna kan vända sig om de upplever att deras barn har blivit diskriminerade i förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen utvecklar arbetet med HBTQ-frågor och utbildar medarbetare inom alla verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen arbetar aktivt med att öka medarbetares och barns kunskaper kring FN:s barnkonvention. En webbutbildning har genomförts med syfte att ge ökad kunskap om barnets rättigheter och ökad förståelse för hur personal och verksamhet kan arbeta praktiskt med konventionen. Förskolornas arbete med likabehandlingsplaner är en viktig del i arbetet med barns rättigheter.

Årsmålet gällande barnkonsekvensanalyser för barnfamiljer som har hyres- eller elskulder uppnås inte men rutiner har upprättats och kompetensen hos medarbetare har ökat. Projektet med Västernorrlandsmodellen fortsätter på barn- och ungdomsenheten med syftet att ytterligare stärka barnens delaktighet. För att säkerställa att målet nås i framtiden kommer barnkonsekvensanalyserna företrädesvis göras gemensamt i grupp vid veckovisa ärendedragning och ansökningar som avser skulder ska alltid gås igenom med biträdande enhetschef.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
	 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen

 Uppfylls delvis

Beskrivning

- Flickor och pojkar växer upp under trygga förhållanden. Deras tankar och synpunkter är avgörande i de beslut och insatser som berör dem, både indirekt och direkt. De är delaktiga i de beslut och insatser som rör dem genom ett förstärkt barnrättsperspektiv. Rutiner för arbete med barns delaktighet finns.
- Barnets bästa beaktas särskilt vid beslut som rör barn, både flickor och pojkar.
- Arbetet med likabehandlingsplaner i förskolorna förstärks och används i det dagliga arbetet.
- Förvaltningen deltar i utbildningar och seminarier för att öka kompetensen inom området.

Förväntat resultat

80 % av barnen ska känna sig delaktiga i de beslut och insatser som berör dem
 100 % ärenden i barnfamiljer som rör hyres- och elskulder ska ha en barnkonsekvensanalys

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen arbetar ständigt med att delaktiggöra barnen och ungdomarna i såväl utredning som insats. Detta görs på flertal olika sätt, både i ordinarie verksamhet som till exempel Signs of Safety, mappning samt i projekt som till exempel Västernorrlandsmodellen.

Ett annat sätt att göra barnen och ungdomarna delaktiga är att de får en egen återkoppling av den utredning som genomförts. Förvaltningen har återkopplat 55 % av alla utredningar direkt till barnet eller ungdomen. Återkopplingen sker i störst utsträckning i ungdomsgruppen (87%). Under 2018 ska barn- och syskongruppen arbeta mer aktivt med ord- och bildberättelser, vilket är ett sätt att göra utredningen mer begriplig även för de yngre barnen.

Då mätmetoden, Shiers trappa, ej längre används kan inte något resultat redovisas. Förvaltningen äger därmed inte kunskap om årsmålet på att 80 % av barnen ska känna sig delaktiga i de beslut och insatser som berör dem är uppnått.

Förvaltningen arbetar aktivt med att öka medarbetares och barns kunskaper kring FN:s barnkonvention. En webbutbildning har genomförts med syfte att ge ökad kunskap om barnets rättigheter och ökad förståelse för hur personal och verksamhet kan arbeta praktiskt med konventionen. Förskolornas arbete med likabehandlingsplaner är en viktig del i arbetet med barns rättigheter. I samband med upprättandet av likabehandlingsplanerna genomförs barnintervjuer och trygghetsvandringar med barnen för att på så sätt skapa delaktighet och ge inflytande.

Ej uppnådda resultat

Barnkonsekvensanalyser finns i 85% av de ärenden gällande barnfamiljer med hyres- och elskulder som har beretts. Då årsmålet är 100% har målet inte uppnåtts.

För att säkerställa att förvaltningen i framtiden når målet har enheten beslutat att barnkonsekvensanalyserna företrädesvis görs gemensamt i grupp vid socialsekreterarnas veckovisa ärendedragning. Om beslutet är brådskande kan det göras enskilt eller tillsammans med biträdande enhetschef, mentor och/eller verksamhetsutvecklare. Ansökningar som avser skulder ska alltid gås igenom med biträdande enhetschef. Medarbetaren ska alltid visa dokumenterad analys innan beslut skrivs under av biträdande enhetschef.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel barn som känner sig delaktiga i sitt beslut fattat av barngruppen.		100 %	100 %	100 %	80 %		2017
 Andel barnfamiljer som har hyres- och elskulder har en barnkonsekvensanalys	85 %			16 %	100 %		2017
Analys Se analys under nämndmål							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla förskolor använder likabehandlingsplanerna i det dagliga arbetet	2017-01-01	2017-12-31	
 Barnen är delaktiga vid utformningen av sina insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen implementerar en checklista för tillämpning av barnkonventionen vid parkutveckling.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Förvaltningen arbetar enligt barnkonventionen i de dialogprocesser som pågår. Checklistan har därför ej upprättats.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens arbete med att stötta våldsutsatta personer är framgångsrikt då merparten av de personer som haft stöd från relationsvårdsteamet uppger att våldet har upphört. Förvaltningens när årsmålet att personer som har haft kontakt med RVT (relationsvårdsteamet) upplever att våldet har upphört. Förvaltningens relationsvårdsteam har under året fortbildat sig vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Medarbetarna är nu utbildade i att arbeta med checklistan Patriark som tydliggör risken för den enskilde att utsättas för hedersrelaterat våld. Under hösten har förvaltningen också genomfört en stor utbildningsinsats kring våld i nära relationer och hedersrelaterat våld till medarbetare inom förvaltningen. Utbildningen omfattade VINR (Våld i Nära Relationer) samt hedersrelaterat våld. Inför utbildningen genomförde samtliga deltagare NCK:s webbutbildning (Nationellt Centrum för Kvinnofrid). Desto fler av förvaltningens medarbetare som har grundläggande kompetens inom VINR och hedersrelaterat våld desto fler av stadsdelens invånare som är våldsutsatta kan länkas mot rätt stöd och erhålla insatser.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	70				70 %	Tas fram av nämnden	2017
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	70 %				70 %	Tas fram av nämnden	2017
  Antal personer som utsatts för våld i nära	156 st	13,5 %	86,5 %	360 st	110 st	tas fram av	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ relation som är kända av socialtjänsten						nämnden	

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män lever i relationer fria från hot och våld

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Lever ett självständigt liv utan våld och hot om våld.
- Som misstänks leva med våld i nära relation eller vara utsatta för hedersrelaterat våld är kända av socialtjänsten samt utreds och ges insatser utifrån det individuella behovet. De möts av kompetent personal som har kunskap om hur våld kan upptäckas och vilka åtgärder som kan vidtas.
- Har inflytande över sin livssituation och är informerade om hur de kan påverka sin vardag.
- Som är våldsutövare motiveras till att ta emot stöd och behandling för att våldet ska upphöra.
- Som upplever hedersrelaterat våld uppmärksammas särskilt med fokus på att upptäcka förekomsten av att flickor och pojkar är utsatta. Metoder tas fram för att ge stöd och upptäcka hedersrelaterat våld. De som har haft insatser från förvaltningen på grund av våld/hedersrelaterat våld i nära relation upplever att våldet upphör.
- Bemöts med respekt. Det förekommer ingen diskriminering oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Övrigt:

- Barns röster, flickor som pojkar, görs hörda. Barnrättsperspektivet är förstärkt och genomsyrar förvaltningens alla verksamheter.

Förväntat resultat

93 % av personer som haft stöd av relationsvårdsteamet (RVT) upplever att våldet har upphört

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når målet på att minst 93 % av personer som har haft kontakt med RVT upplever att våldet har upphört. Utfallet för 2017 är 96,8 % vilket är en klar ökning mot

utfallet i verksamhetsberättelsen 2016 då utfallet var 86,7 %.

Resultaten kommer från en enkät som RVT delar ut till de personerna efter avslutad utredning och/eller insats. Enkäten har endast delats ut till kvinnor. Det pågår en översyn och ett utvecklingsarbete kring RVT:s enkät där en av målsättningarna är att enkäten ska anpassas på ett bättre sätt till de män som RVT har kontakt med oavsett om dessa är våldsutsatta, våldsutövare eller lever i en hederskontext.

Den enkät som RVT delar ut till de personer som de haft en stadigvarande kontakt med inhämtar en stor mängd intressant information som skulle behöva analyseras på ett djupare plan. Till exempel avseende ålder, längd på kontakt, utsatthet för olika typer av våld och förmåga att hantera impulser att tillgripa våld.

Förvaltningen når målet på att minst 70 % av medarbetarna (de som arbetar med barn/unga, inklusive administrativ personal som regelbundet möter barn/unga i sitt arbete) som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om barnens situation (de som arbetar med barn/unga, inklusive administrativ personal som regelbundet möter barn/unga i sitt arbete). Förvaltningen når även målet om att minst 70 % av medarbetarna (medarbetare inom myndighetsutövning, utförarverksamheter och strateger) ska ha genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inklusive särskilt utsatta grupper.

För att nå målen om att öka förvaltningens generella kompetens kring VINR (Våld i Nära Relationer) så har en större utbildningsinsats riktad till medarbetare inom samtliga verksamhetsområden genomförts under hösten 2017. Utbildningen omfattade VINR samt hedersrelaterat våld. Inför utbildningen genomförde samtliga deltagare NCK:s webbutbildning (Nationellt Centrum för Kvinnofrid). Desto fler av förvaltningens medarbetare som har grundläggande kompetens inom VINR och hedersrelaterat våld desto fler av stadsdelens invånare som är våldsutsatta kan länkas mot rätt stöd och erhålla insatser.

Förvaltningens relationsvårdsteam arbetar enligt en tydlig modell, den så kallade Skärholmsmodellen. Samtliga medarbetare arbetar utifrån den modellen. Medarbetarna använder sig därtill av FREDA, ett manualbaserat skattningsformulär. Alla medarbetare är även utbildade i NCK:s webbutbildning

Förvaltningen når målet på att minst 110 personer som utsatts för våld i nära relation ska vara kända av socialtjänsten. Utfallet för 2017 är 156 personer fördelar på 135 kvinnor och 21 män.

Förvaltningen har nått färre våldsutsatta under 2017 jämfört med 2016. En möjlig förklaring till detta är att förvaltningens relationsvårdsteam har haft personalomsättning. Förvaltningen kommer under 2018 arbeta aktivt med en palett av åtgärder i syfte att öka andelen män, oavsett våldsutsatthet eller våldsutövande, som RVT har kontakt med. En åtgärd är att se över de verksamheter och kontaktytor som RVT regelbundet informerar på.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel personer som haft kontakt med relationsvårdsteamet (RVT) som upplever att våldet har upphört	96,8 %	0 %	96,8 %	86,7 %	93 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen söker medel från kompetensutvecklingsstatsningen för kompetenshöjning inom hur våld i nära relationer och hedersrelaterat våld kan upptäckas.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen söker medel från sociala investeringsfonden för att genomföra nya arbets- och förhållningssätt inom våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.	2017-01-31	2017-12-31	Avvikelse
Analys Förvaltningen beviljades inte medel.			
 Förvaltningen utvecklar redan pågående arbetssätt samt nya för att tillvara barns röster.	2017-01-01	2017-12-31	
 Medarbetarna utbildas i hur våld i nära relationer och hedersrelaterat våld kan upptäckas och vilka åtgärder som kan vidtas.	2017-01-01	2017-12-31	
 Rutiner och metoder för att upptäcka våld och hitta våldsutsatta utvecklas.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls delvis

Analys

När resultatet av stadens brukarundersökning inom verksamhetsområde funktionsnedsättning publicerades under hösten stod det klart att utfallen sjunkit på samtliga indikatorer och att förvaltningen inte uppnår något av de förväntade resultaten för 2017.

Förvaltningens verksamheter i egen regi stod för merparten av sänkningen i resultatet som för flera av indikatorerna var stor. Förvaltningen arbetade under hösten med att analysera resultaten inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi och kunde konstatera att flera faktorer påverkat. I årets brukarundersökning var svarsfrekvensen betydligt lägre i jämförelse med föregående år. Inom LSS-bostäderna och daglig verksamhet har svarsfrekvensen sjunkit i jämförelse med 2016. I årets brukarundersökning har också andra än brukaren svarat i högre utsträckning. Vid en analys av svaren utifrån svarsmetod framgår också att brukare som svarat själva på enkäten i högre grad upplever sig nöjda i jämförelse med de svar där brukaren fått hjälp eller där någon annan än brukaren besvarat enkäten. I kombination med den lägre svarsfrekvensen har dessa enheters sänkning i resultat fått stor inverkan på det totala resultatet för förvaltningen.

Förvaltningens verksamheter har inte förändrat arbetssätt eller gjort några organisatoriska förändringar som skulle kunna förklara minskningen av nöjdheten. Förvaltningen har utifrån detta tolkat brukarundersökningen som så att resultatet delvis beror på att verksamheterna inte lyckats informera företrädare och anhängiga om verksamheten och insatserna i tillräckligt hög grad för att dessa vid besvarandet av brukarenkäten tyckt sig kunna besvara frågorna.

Förvaltningen fortsätter att analysera resultaten och som ett komplement till brukarundersökningen har en egen brukarundersökning genomförts där brukarna själva fått besvara med stöd av personal som inte arbetar i brukarens egen verksamhet. I december

inleddes också en undersökning där företrädare med huvudmän i förvaltningens LSS-verksamheter ringdes upp och ombads att delta i en telefonintervju. Resultatet av dessa undersökningar, och vilka åtgärder som kommer vidtas utifrån resultaten, kommer att redovisas i tertialrapport 1 2018.

Vidare har förvaltningen tidigare under året inlett ett projekt som syftar till att stärka anhörigperspektivet hos förvaltningens medarbetare inom verksamhetsområde funktionsnedsättning samt språkutvecklingsprojekt där syftet är att stärka den språkliga kompetensen hos de medarbetarna med störst behov. Dessa två satsningar förväntas också öka graden av nöjdhet hos brukare, anhöriga och företrädare.

Det språkutvecklingsprojekt som förvaltningen sökte medel för i kompetensutvecklingssatsningen, och som avlogs, startades upp med egna medel under 2017. Syftet var att höja medarbetarnas kompetens i svenska språket. Under sommaren kartlades nuvarande kompetensnivå vilket i sin tur ledde till att ett 50-tal medarbetare startade sin undervisning under sommaren. Förvaltningen har ännu inte genomfört en effektmätning av projektet men kan se flera fina exempel på individuell utveckling hos projektets deltagare. Eftersom kompetensnivån under projektets gång visat sig lägre än förväntat har beslut om att förlänga projektet till och med 2018 fattats.

En projektledare med uppdrag att stärka anhörigperspektivet i verksamheterna inom verksamhetsområde funktionsnedsättning har anställdes under våren 2017. Syftet har varit att höja medarbetarnas kompetens och medvetenhet kring anhörigperspektivet med målet att öka nöjdheten och tryggheten både för brukarna och för deras anhöriga. Projektledaren har under året genomfört workshops i tre steg med verksamheternas personalgrupper vilket har utmynnat i konkreta förbättringar så som framtagna rutiner och handlingsplaner. En utvärdering av projektet genomförs i början av 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	88 %	82 %	87 %	89 %	89 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	74 %	72 %	76 %	77 %	84 %	77 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med	69 %	75 %	58 %	65 %	71 %	tas fram av nämnden	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
funktionsnedsättning)							
Analys Se analys under nämndmål							
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	76 %	75 %	77 %	79 %	80 %	79 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	84 %	73 %	85 %	89 %	tas fram av nämnden	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	79 %	88 %	84 %	90 %	91 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	84 %	88 %	86 %	89 %	87%	2017
Analys Se analys under nämndmål							
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	71 %			100 %	97 %	90 %	2017
Analys Se analys under nämndmål, något utfall för respektive kön finns inte att tillgå.							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	84 %	83 %	85 %	88 %	89 %	87 %	2017
Analys Se analys under nämndmål							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksameters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut			

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv utifrån sin förmåga

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning:

- Upplever att de får ett gott bemötande i kontakten med nämndens olika verksamheter utifrån mänskliga rättigheter. De diskrimineras inte oavsett, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Har trygga och fungerande boenden.
- Är väl informerade om hur de kan delta i och påverka sin vardag och får det stöd de behöver. Analys av resursfördelningen görs utifrån könsuppdelad statistik. Fördelningen av verksamhetens resurser är lika mellan könen. Barnperspektivet genomsyrar alla insatser och flickors och pojkars inflytande ökar.
- Deltar i olika sammanhang, såväl i hemmet som på den dagliga verksamheten och i övriga samhället, på ett så självständigt sätt som möjligt.
- Som deltar i en daglig verksamhet har möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden.
- Möts av kompetent personal som har kunskap om hur våld kan upptäckas i nära relationer och vilka åtgärder som kan vidtas.
- Har anhöriga som ges stöd.
- Lever likvärdiga liv, har lika möjligheter och kan ta del av stadens utbud oberoende av funktionalitet.
- Hindras inte av enkelt avhjälpta hinder och exkluderande design är inte ett inslag i områdets offentliga rum. Årliga lekplatsinventeringar och omedelbara åtgärder vid fel gör att barn kan leka på ett tryggt och säkert sätt.
- Har inflytande i utvecklingen av den offentliga miljön. Toaletter för besökare i områdets stadsdelsparker gör parkerna tillgängliga för fler.

Övrigt:

- Den könsuppdelade statistiken visar en skillnad mellan kvinnor och män inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi; män instämmer i större utsträckning än kvinnor i att de har varit delaktiga i planeringen och utformningen av sin insats. Utifrån detta kommer arbetet fortsätta med en djupare analys av orsakerna till resultatet och åtgärder kommer att tas fram för att utjämna skillnaderna. För att komplettera bilden av brukarnas grad av delaktighet planerar förvaltningen att kartlägga hur delaktiga brukarna har varit i upprättandet av deras genomförandeplan.

Förväntat resultat

89 % av personer med funktionsnedsättning upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

71 % av personer med funktionsnedsättning upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

84 % av personer med funktionsnedsättning upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet på 97% av andel brukare inom förvaltningens dagliga verksamhet, driven i egen regi, för personer med funktionsnedsättning som trivs med personalen, utfallet är 97%.

Inom daglig verksamhet har man under flera år arbetat medvetet med att höja medarbetarnas kompetens kring tydliggörande pedagogik och lågaffektivt bemötande. Medarbetarna har deltagit i utbildningar, kurser och föreläsningar som handlat om bemötande och kommunikation. Bemötande diskuteras också kontinuerligt i verksamheten i olika forum och deltagarnas upplevelse av generell nöjdhet följs upp via lokala undersökningar. Förvaltningen tolkar resultatet så att dessa arbetssätt har gett önskad effekt.

Andelen personer inom socialpsykiatrin med insatsen boendestöd, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges uppgår till 88 % (87 % för män och 89 % för kvinnor) 88% var också årsmålet.

I verksamheten har man arbetat hårt med att säkerställa att alla brukare har en aktuell genomförandeplan samt att brukarna deltar i upprättandet så långt det är möjligt. Förvaltningen drar slutsatsen att detta arbete lyckats med syftet att tydliggöra för, och stärka brukarna i, att det är de själva som är viktigast i planeringen av insatsens utförande.

Förvaltningen når målet om 95 % aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi-verksamheter inom omsorgen om äldre och stöd till personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri. Utfallet uppgår till 97 %.

För de enheter som har ett stort antal brukare och inströmning av nya beställningar (hemtjänsten, boendestöd, avlösning och ledsagning) har det krävts ett gediget arbete för att klara uppsatt årsmål. Verksamheterna har arbetat med att effektivisera processen med att upprätta genomförandeplanerna och att göra brukarens delaktighet till en integrerad del av stödsatsen. Utifrån uppnått resultat drar förvaltningen slutsatsen att valda arbetssätt gett

önskat resultat.

Ej uppnådda resultat

När resultatet av stadens brukarundersökning inom verksamhetsområde funktionsnedsättning publicerades under hösten stod det klart att utfallen sjunkit på samtliga indikatorer och att förvaltningen inte uppnår något av de förväntade resultaten för 2017.

Andelen brukare som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal uppgår till 85 % (88 % för män och 82 % för kvinnor) och når inte årsmålet om 89 %.

Andelen brukare som upplever stadens inne och utemiljö tillgänglig och användbar uppgår till 69 % (75 % för män och 58 % för kvinnor) och når inte årsmålet om 71 %.

Andelen brukare som upplever att de kan påverka insatsens utformning uppgår till 74 % (72 % för män och 76 % för kvinnor) och når inte årsmålet om 84 %.

Förvaltningens verksamheter i egen regi stod för merparten av sänkningen i resultatet som för flera av indikatorerna var stor. Förvaltningen arbetade under hösten med att analysera resultaten inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi och kunde konstatera att flera faktorer påverkat. I årets brukarundersökning var svarsfrekvensen betydligt lägre i jämförelse med föregående år. Inom LSS-bostäderna hade svarsfrekvensen sjunkit från 91 % år 2016 till 58 % i år. Motsvarande siffror inom daglig verksamhet var 70 % år 2016 till 62 % i år. I årets brukarundersökning har också andra än brukaren svarat i högre utsträckning. Inom LSS-bostäderna hade andelen brukare som svarat själv på brukarundersökningen sjunkit från 52 % år 2016 till 33 % i år. Inom daglig verksamhet hade andelen som angett att någon annan än brukaren själv svarat på undersökningen ökat från 22 % 2016 till 31 % i år. Genomgående har utfallet på det neutrala svarsalternativet ”varken/eller” ökat från föregående år - i de fall då brukaren fått hjälp att svara eller när någon annan svarat på frågorna. Sänkningen av andelen nöjda har med andra ord inte motsvarats av en ökning i andelen missnöjda i dessa fall. Vid en analys av svaren utifrån svarsmetod framgår också att brukare som svarat själva på enkäten i högre grad upplever sig nöjda i jämförelse med de svar där brukaren fått hjälp eller där någon annan än brukaren besvarat enkäten. Vidare har sänkningen i resultat för vissa enheter varit så stor att tillförlitligheten i föregående års siffror kan ifrågasättas. I kombination med den lägre svarsfrekvensen har dessa enheters sänkning i resultat fått stor inverkan på det totala resultatet för förvaltningen.

Det har i de berörda verksamheterna inte skett någon förändring i arbetssätt eller i andra förutsättningar som skulle kunna förklara minskningen i nöjdhet med verksamheten. Förvaltningen har under 2017 mottagit ett fåtal klagomål som rört två olika LSS-bostäder men detta anser förvaltningen inte vara en tillräcklig förklaring till sänkningen i resultat för verksamhetsområde funktionsnedsättning över lag. Förvaltningen har utifrån detta tolkat brukarundersökningen som så att resultatet delvis beror på att verksamheterna inte lyckats informera företrädare och anhöriga om verksamheten och insatserna i tillräckligt hög grad för att dessa vid besvarandet av brukarenkäten tyckt sig kunna besvara frågorna. I kombination med låg svarsfrekvens har detta gett stor inverkan på resultaten. Resultaten i stadens brukarundersökning gör det sammanfattningsvis svårt att dra slutsatser kring verksamheternas faktiska kvalitet, eller kring skillnader i resultat utifrån kön.

Utifrån analysen av resultaten har en åtgärdsplan tagits fram som förvaltningen fortfarande arbetar med. Denna syftar dels till att komplettera stadens brukarundersökning med information om hur verksamheternas brukare själva upplever sin verksamhet, för att på så sätt

få en tydligare signal om vilka områden som verksamheterna behöver prioritera i det fortsatta arbetet med att nå målen. Dels till att pröva hypotesen om att resultaten till viss del beror på att brukarnas företrädare inte informerats i tillräcklig utsträckning. I december 2017 har en mindre brukarundersökning, som brukarna själva fått besvara med stöd av personal som inte arbetar i brukarens egen verksamhet, genomförts. I december inleddes också en undersökning där företrädare med huvudmän i förvaltningens LSS-verksamheter ringdes upp och ombads att delta i en telefonintervju. Resultatet av dessa undersökningar samt åtgärder som kommer vidtas utifrån resultaten, kommer att redovisas i tertialrapport 1 2018.

Vidare har förvaltningen tidigare under året inlett ett projekt som syftar till att stärka anhörigperspektivet hos förvaltningens medarbetare inom verksamhetsområde funktionsnedsättning. Detta förväntas öka graden av nöjdhet och trygghet hos anhöriga och företrädare. Det språkutvecklingsprojekt som inleddes under våren förväntas bidra till ökad tydlighet i kommunikationen mellan medarbetare och brukare, anhöriga och företrädare, vilket i sin tur kan ge en ökad nöjdhet.

Slutligen kommer förvaltningen föra dialog med SLK (stadsledningskontoret) kring framtida distribution av brukarundersökningen. Vissa av förvaltningens brukare nåddes aldrig av enkäten, eller så skickades den till brukarens företrädare trots att brukaren skulle ha föredragit att besvara den själv. Detta ser förvaltningen som en av orsakerna till den låga svarsfrekvensen.

Resultatet för nöjdheten med korttidsvistelse har sjunkit från 100 % år 2016 till 71 % 2017

Förvaltningen bedriver ingen korttidsvistelse i egen regi och merparten av sänkningen kan härröras till en särskild utförare i enskild regi. Förvaltningen har utifrån detta flyttat uppföljningsansvaret för korttidsvistelsen inom organisationen för att säkerställa en bättre överblick och snabbare agerande vid missnöje med insatsen.

Förvaltningen har för första gången erhållit ett resultat från stadens brukarundersökning gällande särskilt boende inom socialpsykiatri som drivs i egen regi. Ingen könsuppdelad statistik finns då antalet svar är för få. Resultaten ligger överlag under stadens snitt men under förvaltningens årsmål.

Andelen brukaren som upplever att de själva har möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges uppgår till 67 % att jämföra med stadens snitt på 76 %. Förvaltningens årsmål är 90%.

Samtliga verksamheter i egen regi inom verksamhetsområde socialpsykiatri når inte upp till årsmålet om att 91 % av brukarna upplever att personalen är bra på att uppmuntra den enskilde till att göra saker själv.

Inom verksamhetsområdet driver förvaltningen boendestöd, stödboende samt gruppboende i egen regi och utfallet för dessa verksamhetsgrenar uppgår till 89%, 83% respektive 71 % på indikatorn.

Förvaltningen tolkar utfallet så att resultatet till stor del speglar de olika brukargruppers grad av självständighet och förutsättningar att göra saker själv. Brukarna med boendestöd har förhållandevis bra förutsättningar och då finns också grundförutsättningarna för personalen att uppmuntra till att göra själv. För förvaltningens gruppboende var detta första året som man erhöll ett resultat från brukarundersökningen för målgruppen och det går därför inte att dra slutsatser om utvecklingen avseende denna fråga. Förväntningen är att den egna

brukarundersökningen samt det nyinrättade boenderådet är verktyg som kommer hjälpa verksamheten att höja även detta resultat i nästa brukarundersökning.

Förvaltningen har nyligen granskat genomförandeplanerna på sitt särskilda boende i egen regi och kan konstatera att de håller god kvalitet men att brukarna inte varit delaktiga i upprättandet i den utsträckning som är önskvärt. Detta kan vara en möjlig förklaring till resultatet. Förvaltningens åtgärdsplan är att se över enhetens rutiner för upprättande av genomförandeplaner. Verksamheten har under hösten också sett över de boendes möjligheter till inflytande i verksamhetens utformning överlag och utifrån detta inrättat boenderåd. Vidare har man infört egna brukarundersökningar för att åstadkomma en tätare uppföljning av verksamheten och brukarnas nöjdhet och inflytande. Förväntningen är att dessa åtgärder kommer utgöra verktyg för verksamheten att höja även resultat på frågan om uppmuntran att göra själv i nästa brukarundersökning.

Två nya toaletter har inte inrättats i områdets stadsdelsparker. Offentliga toaletter ligger inom trafikkontorets ansvarsområde, förvaltningen kan förespråka fler toaletter i samtal med kontoret.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi- verksamheter inom omsorgen om äldre och stöd till personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri	97 %			94 %	95 %		2017
Analys Enheter har inte rapporterat resultat utifrån kön på denna indikator. Detta har justerats i VP 2018.							
  Andel brukare i förvaltningens egen regi- verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter	63 %	67 %	59 %	93 %	95 %		2017
Analys Se analys under nämndmål. Frågan om upplevelse av stöd för egna aktiviteter ställs bara i brukarundersökningen som riktar sig till brukare inom gruppbostad. Det är resultatet för förvaltningens gruppbostäder i egen regi som redovisas i denna indikator.							
 Andel brukare inom förvaltningens dagliga verksamhet i egen regi inom omsorgen om funktionsnedsatta som upplever att de kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter	74 %	79 %	71 %	85 %	86 %		2017
Analys Se analys under nämndmål.							
  Andel brukare inom förvaltningens dagliga verksamhet, driven i egen	97 %	93 %	100 %	97 %	97 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
regi, för personer med funktionsnedsättning som trivs med personalen							
 ♀ Andel deltagare inom daglig verksamhet, driven i förvaltningens egen regi, som själva har varit med och planerat sin insats.	65 %	54 %	71 %		87 %		2017
Analys Se analys under nämndmål.							
 ♀ Andel deltagare inom daglig verksamhet, driven i förvaltningens egen regi, som tycker att de själva kan vara med och bestämma vad de ska göra på sin dagliga verksamhet.	85 %	93 %	80 %		89 %		2017
Analys Se analys under nämndmål.							
 ♀ Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som själva har varit med och planerat det stöd (hjälp) den får.	67 %	72 %	61 %		90 %		2017
Analys Se analys under nämndmål.							
 ♀ Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som tycker att det går bra att säga till personalen om de tycker att något är fel.	63 %	67 %	58 %		93 %		2017
Analys Se analys under nämndmål.							
 Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen boendestöd, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges	89 %	87 %	90 %	86 %	88 %		2017
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de själv haft möjlighet att delta i planeringen av	67 %				90 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
det stöd som ges							
Analys Se analys under nämndmål. Resultat för respektive kön saknas på grund av för få svarande.							
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri som upplever att personalen är bra på att uppmuntra den enskilde till att göra saker själv	81 %			90 %	91 %		2017
Analys Se analys under nämndmål. Indikatorn redovisar resultatet för förvaltningens verksamheter i egen regi. Eftersom alla enheter inte fått ett resultat för respektive kön (på grund av för få svarande) så redovisas inte det för indikatorn.							
 Antal nya offentliga toaletter i stadsdelsparker.	0				2		2017
Analys Se analys under nämndmål.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla deltagare i daglig verksamhet, driven i förvaltningens egen regi, erbjuds två studiebesök på en ordinarie arbetsplats	2017-01-01	2017-12-31	
 Arbetet med utformning av lekplats särskilt riktad till barn och föräldrar med funktionsnedsättning utvecklas till en checklista för hög tillgänglighet vid all form av park- och lekplatsutveckling.	2017-01-01	2017-12-31	
 Enheterna utvecklar redan pågående arbetssätt samt utvecklar nya för att tillvara barns röster.	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys Enheten har tillämpat DUR- materialet och kommer under 2018 fortsätta arbetet med att utveckla barnets delaktighet.			
 Förvaltningen förbättrar skyltning på Skärholmens torg för att underlätta funktionshindrades resor med färdtjänst och bussar.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten har inletts men inte slutförts. Aktiviteten fortsätter i VP 2018.			
 Förvaltningen genomför en inventering av samtliga medarbetare som kan teckenspråk.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En inventering har genomförts vilken visade att totalt tre medarbetare i förvaltningen kan teckenspråk.			
 Förvaltningen rådgör med rådet för funktionshindersfrågor inför svar på remisser om bostadsbyggnation.	2016-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen söker medel från kompetensutvecklingssatsningen för kompetenshöjning i svenska språket.	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen når årsmålet vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har

möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten uppnås. Möjlighet till delaktighet och inflytande bygger på att vårdnadshavare får kunskap om vad verksamheten erbjuder och dess syfte. Förskolornas pedagogiska dokumentation har varit ett utvecklingsområde och ökad kunskap hos medarbetarna har resulterat i att de på ett tydligare och mer inbjudande sätt kan beskriva verksamheten för vårdnadshavarna, vilket i sin tur leder till ökad möjlighet till delaktighet och inflytande hos vårdnadshavarna.

Årsmålet andelen äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras uppnås. Hemtjänsten i egen regi har under året implementerat ramtid i verksamheten och utifrån det arbetat med upprättande av genomförandeplan. Förhoppningen är att detta ska höja andelen kvinnor och män med kommunal hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål ytterligare

Förvaltningen har mottagit 41 medborgarförslag. 14 av dessa berör samma fråga - ordningsvakter i stadsdelsområdet, framförallt i Sättra. Förvaltningen har breddat kommunikationen till fler kanaler och kan konstatera att fler invånare än tidigare har valt att lämna sina synpunkter på detta sätt.

Lokala utvecklingsprogrammet

I förvaltningens lokala utvecklingsprogram har sju teman prioriterats i arbetet med att skapa ett Stockholm för alla, vissa av dessa teman har fokuserats till ett geografiskt område - Vårberg.

Uppväxtvillkor och utbildning - förskolebarn och skola

Under året har förvaltningen startat upp en introduktionsförskola i Vårberg där besöksantalet legat på ca 125 besök i veckan. Introduktionsförskolan erbjuder SFI, familjerådgivare, jobb i stan coacher, samarbete med medborgarvärdanar, BVC och köhandläggning. Introduktionsförskolan tillsammans med stadsdelsmammorna har haft ett särskilt uppdrag att marknadsföra verksamheten. Även marknadsföringsinsatser, om vad en svensk förskola innebär, har påbörjats och sker i de språkgrupper som talas mest i Vårberg. Förvaltningen har, tillsammans med Lillholmskolan, ansökt och beviljats medel för PPSS-Junior (PilotProjekt samverkan Skola och Socialtjänst) ett projekt som är riktat till yngre elever på Lillholmsskolan.

Arbete och försörjning - kvinnors sysselsättning och unga vuxna

Medborgarvärdarna har under året arbetat uppsökande med samhällsvägledning i syfte att stärka invånarna i Vårbergs egenmakt, delaktighet och långsiktiga trygghet genom arbete och bostad. Från och med september har de även verkat i Sättra. Några konkreta resultat av medborgarvärdarnas arbete innefattar bland annat att 25 kvinnor i Vårberg som stått utanför arbetsmarknaden nu kommit i jobb eller studier samt att elva familjer med barn i förskoleåldern sökt sig till den nyöppnade introduktionsförskolan i Vårberg. Ett av medborgarvärdarnas arbetsverktyg har varit lokala dialogtorg som regelbundet genomförts i centrumområdena. Dialogtorgen har fungerat som en mötesplats i bostadsområdet för samhällsinformation och vägledning om möjlighet till delaktighet. Under 2017 genomfördes 90 Dialogtorg i Vårberg med totalt 3 139 besökare. Från 1 september och året ut har därtill 17 Dialogtorg genomförts i Sättra med 661 besökare. Fördelningen av besökare vid dialogtorgen har legat på 36 % kvinnor, 62 % män och 2 % andra. Under 2018 behöver därför medborgarvärdarnas uppsökande verksamhet utvecklas i syfte att nå fler kvinnor.

Förvaltningen samarbetar med paraplyföreningen FOLK, som har som målsättning att stadsdelsnämndsområdet har samlingsplatser dit alla människor är välkomna för att mötas, bygga kontaktnät och utöva sina verksamheter. Exempel på aktiviteter som drivits av föreningen FOLK:s medlemsföreningar är föreläsningar, läxhjälp, förstärkt svenskundervisning, kulturupplevelser samt workshops med olika bidragsgivare och föreningar. Förvaltningen har också samverkat med civilsamhället, genom bland annat Polisens Simklubb, Löparakademin, Cykelfrämjandet och ett antal lokala kvinnoföreningar, i syfte att stärka kvinnor i området. Som ett resultat att detta samarbete har 30 kvinnor mellan 17-70 år har deltagit i simundervisning under vårterminen, vilket lett till att alla fått simkunnighet och även lärt sig grunderna i livräddning. Ett 20-tal kvinnor har vidare deltagit i ett 10-veckors löpträningsprogram med coach. Alla kvinnor utom två, hade aldrig tidigare deltagit i en organiserad fysisk aktivitet. Tio av kvinnorna sprang sedan Skärholmsloppet och Midnattsloppet. Genom samarbete med Cykelfrämjandet har tre nya lokala cykelinstruktörer utbildats. Därefter har 28 kvinnor fått möjlighet att lära sig att cykla. Kvinnorna har beskrivit att färdigheter som att kunna simma och cykla har skapat fler möjligheter till vistelse utomhus i det offentliga rummet.

Jobbtorg Unga Skärholmen har under året arbetat för att vara mer mobila och tillgängliga och har haft kvällsöppet en dag per vecka på Medborgarkontoret och på biblioteket i Skärholmen. Ett gott samarbete mellan medborgarvårdarna och Jobbtorgets ungdomskonsulenter har också förkortat unga vuxnas väg till Jobbtorg. En kartläggning av målgruppen inom hela socialtjänsten kommer att göras under 2018 med syfte att identifiera de olika behoven målgruppen har och hur dessa kan tillgodoses.

Kultur och idrott - barn och unga i stadsdelsnämndsområdet med fokus på flickor

Målet att stärka förutsättningarna för tjejer att spela basket har under året ändrats och breddats till att omfatta samtliga idrotter. Stort antal grupper av idrott för flickor har startat under året, förvaltningen kan konstatera att det är ett högt deltagande i början av en aktivitet men att trappas ner ju längre tiden går. Detta är något förvaltningarna behöver arbeta vidare med. Samtliga kommunala skolor har infört deltagande i El Sistema för sina elever. El sistema är en visionsdriven musikrörelse som ger barn och unga möjlighet till en positiv utveckling genom att spela och sjunga tillsammans. För att öka ungdomar och särskilt flickors deltagande i föreningslivet och ett ökat tänk vad gäller jämställdhet och normkritiskt tänkande har ett utbildningsprogram tagit fram för föreningar. Arbetet inleddes med en större workshop tillsammans med flertalet av stadsdelsnämndsområdets aktiva föreningar. Med det som grund och vidare kommunikation med föreningarna så har det under året plockats fram ett antal teman som utbildningen kommer att innehålla. Utbildningen startar 2018 och är för nyckelpersoner i föreningarna.

Uppstart och genomförande för Kulturbiblioteket i Bredäng har gjorts under 2017 och ansvaret är Kulturförvaltningens. Verksamheten är i full gång och med lyckat resultat. Idrottsförvaltningen har ansökt och tilldelats pengar för en Sportstruck.

Boende och stadsmiljö - levande stadsmiljö och trygghet

Under våren genomfördes en fördjupningsstudie med utgångspunkt i det lokala utvecklingsprogrammet och byggprocessen Fokus Skärholmen. 186 personer intervjuades i stadsdelsnämndsområdet, deras kunskap och förslag kring utvecklingen av området bearbetades därefter av tjänstepersoner från olika förvaltningar inom staden, byggaktörer, invånare och fastighetsägare. De förslag som inkom handlade främst om bostadssituationen

för invånare och tryggheten i Vårberg. Arbetet utmynnade i rapporten "Social hållbarhet i Fokus Skärholmen - nycklar för det lokala behovet" och användes vid jämförelseförfarandet vid markanvisningarna under hösten. Det gällde till exempel att de bostäder som byggs framöver ska i storlek och utformning möta det lokala behovet, att byggaktörerna ska stötta lokala aktiviteter, anställa lokalt samt att invånare i stadsdelsnämndsområdet i ett första skede ska ges tillgång till de bostäder som byggs. Förvaltningen bedömer att det har varit ett givande arbets sätt och att processen bidragit till att många aktörer som har stor påverkan på områdets utveckling fått en gemensam syn på utmaningarna och vad de kan göra för att påverka utvecklingen i positiv riktning.

För att öka tryggheten i stadsdelsnämndsområdet har förvaltningen arbetat med platssamverkan, i både Vårberg och Sätra. Platssamverkan är avgränsande kring centrummiljöer och aktörer på platsen är involverade (bostadsbolag, centrumägare, polis, kommun, SL, MTR, skolor mm) och bildar gemensamma problembilder, samt tar fram och genomför aktiviteter som följs upp vid varje möte. Även i samverkansöverenskommelsen med polisen är otrygga centrummiljöer och boendemiljöer prioriterade områden. Polisen involveras i arbetet med platssamverkan. Därtill arbetar förvaltningen tillsammans med polisen för att stärka och utveckla grannsamverkan.

Förvaltningen har genomfört trygghetsvandringar i samband med medborgarmöten och med tjänstepersoner i området, där avvikelser i skötseln har noterats och åtgärdats av berörda tjänstepersoner. Förvaltningen arbetar för att marknadsföra Tyck till-appen och synpunktsportalen så att invånare felanmäler så snart de noterar klotter, nedskräpning eller liknande för smidigare åtgärd. Det arbetet fortsätter under 2018 då förvaltningen planerar att förstärka arbetet med nudging och attitydförändring kring nedskräpning. Nudging betyder att göra små insatser för att få människor att välja att göra något, genom att göra det lättare och roligare att göra rätt.

Demokrati- och utvecklingsmedel

Förvaltningen har anställt medborgarvärdar som arbetar uppsökande och relationsskapande med samhällsvägledning i Vårberg som sedan utökades till Sätra efter behov.

Torsdagsklubben är en kultursatsning i Vårberg Centrum där olika aktiviteter har genomförts under året. Förvaltningen arrangerar tillsammans med Mitt 127 sommar och vinterfestivaler där man arbetar med att stärka unga och deras förmåga att leda och bidra till samhället.

Ungdomsrådet i Skärholmen redovisas tillsammans med ungas organisering under särskild rubrik "ungas organisering" under KF:s mål för verksamhetsområdet: *"Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering"*. Förvaltningen har anställt stadsdelsmammorna som tillsammans med introduktionsförskolan bland annat arbetat med att marknadsföra introduktionsförskolans verksamhet.

Demokratimedel	Utfall 2017
Medborgarvärdar	2 087 028
Kulturvärd och aktiviteter	1 018 880
127 festivalen	1 409 784
Ungas org. inkl. Ungdomsråd	716 631
Demokratisamordnare/demokratiberedning	446 950
Stadsdelsmammor	4 977
Utbildningsinsatser medborgarkontoret	150 000

Demokratimedel	Utfall 2017
Familjecentralen, Råd & Stöd	600 000
Social hållbarhet i Fokus Skärholmen	330 000
Summa	6 764 249

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor	39,8 %	41 %	39 %		38 %	Fastställs 2017	2017
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö	28 %	28 %	28 %		21 %	Fastställs 2017	2017
  Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer	26 %	26 %	26 %		29 %	Fastställs 2017	2017

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män har inflytande

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Flickor, pojkar, kvinnor och män, vet hur de kan vara delaktiga i och påverka nämndens verksamheter samt det individuella stödet.
- Invånarna kommer enkelt i kontakt med förvaltningen och kan lämna synpunkter och förslag. De är även välinformerade om nämndens verksamheter och ansvarsområden.
- Synpunkter och förslag i den dagliga dialogen med invånare och brukare används systematiskt i verksamhetsutvecklingen. Öppna nämndsammanträden, rådets insatser, samråd kring olika frågor som exempelvis byggprojekt, dialog på medborgarmöten, föreningsnätverk och möjlighet att lämna förslag/klagomål/synpunkter marknadsförs. De former för dialog som redan finns stärks.
- Föreningarna har stor betydelse för gemenskap, trygghet och utveckling av Skärholmens stadsdelsnämndsområde. De är viktiga aktörer i civilsamhället och deras engagemang tas tillvara.
- Det lokala utvecklingsprogrammet implementeras i den ordinarie verksamheten. Målen för de geografiska och/eller tematiska utvecklingsområden följs upp. Samarbete med andra förvaltningar och bolag eller andra samarbetspartners förstärks.

Nämnden har följande beredningsorgan, som är beredande men inte beslutande:

- Äldre- och funktionshindersberedningen tar del av aktuella frågor inom området samt vilka förändringar och utvecklingsarbeten som finns både vad gäller ur ett brukar- och medarbetarperspektiv.
- Barn- och ungdomsberedningen tar del av aktuella frågor inom området samt vilka förändringar och utvecklingsarbeten som finns både vad gäller ur ett brukar- och medarbetarperspektiv.
- Miljö- och utvecklingsberedningen ska bevaka exploaterings- och byggprojekt, vara stadsdelsnämndens röst i större projekt såsom t.ex. Förbifart Stockholm och Fokus Skärholmen.
- Demokratiberedningen ska utveckla medborgardialogerna, öka samverkan med föreningar och organisationer och ta fram en handlingsplan för ökat valdeltagande.
- Ungdomsrådet tar del av aktuella frågor inom området och får möjlighet till ökat inflytande.

Förväntat resultat

78 % av vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten

83 % av äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras

20 medborgarförslag lämnas in till nämnden under året

Analys

Uppnådda resultat

Årsmålet att 78 % av vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten uppnås. Utfallet är 82 %, en ökning med 5 % från 2016. Av de svarande är 80% vårdnadshavare till pojkar och 84% till flickor.

Möjlighet till delaktighet och inflytande bygger på att vårdnadshavare får kunskap om vad verksamheten erbjuder och dess syfte. Förskolornas pedagogiska dokumentation var ett utvecklingsområde under 2016. Ökad kunskap hos medarbetarna har resulterat i att de, under år 2017, på ett tydligare och mer inbjudande sätt kan beskriva verksamheten för vårdnadshavarna, vilket i sin tur leder till ökad möjlighet till delaktighet och inflytande hos vårdnadshavarna.

Andelen äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras uppgår till 83 % inom stadsdelsnämndsområdet vilket innebär att förvaltningen når det förväntade resultatet. Resultatet för förvaltningens hemtjänst i egen regi uppgick till 76 %. Förvaltningen har haft svårt att tolka resultatet då 97 % av de äldre med kommunal hemtjänst också angett att de upplever sig få ett bra bemötande av personalen. Hemtjänsten i egen regi har under 2017 arbetat med att implementera ramtid i verksamheten och utifrån det arbetat med processen upprättande av genomförandeplan. Förhoppningen är att detta ska höja andelen kvinnor och män med kommunal hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål.

Förvaltningen har mottagit 41 medborgarförslag. 14 av dessa berör samma fråga - ordningsvakter i stadsdelsområdet, framförallt i Sättra. Förvaltningen har breddat kommunikationen till fler kanaler och kan konstatera att fler invånare än tidigare har valt att lämna sina synpunkter på detta sätt.

I demokratiundersökningen angav 40% av invånarna att de har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor, det är en marginell skillnad mellan män (41%) och kvinnor (39%). Sett till stadens resultat (38%), har invånare i Skärholmen ett större förtroende för förvaltningen. Störst förtroende har förskolans verksamhet (52%) och lägst äldreomsorg (27%).

I frågan kring andelen stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö angav 28% att de vet hur de kan påverka, i jämförelse med stadens resultat på 21%. Det är en jämn fördelning mellan kvinnor och män.

Förvaltningen har förstärkt arbetet med medborgardialoger på olika sätt, kommunicerat kring pågående arbeten och i samband med Fokus Skärholmen, arbetat med barnkonsekvensanalyser och genomfört kunskapsinhämtning. Sammantaget har betydligt fler invånare involverats i stadens stadsutvecklingsarbeten i Skärholmen än tidigare.

Resultatet visar på att förvaltningens insatser har nått ut och att det finns en högre kännedom i Skärholmen kring olika påverkanskanaler än vad det finns i staden generellt, Skärholmen har högst andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö. I förlängningen innebär det att förvaltningen också har lokalkännedom och vet vad invånare tycker och tänker, vilket bidrar till förslag till beslut som är mer förankrade bland befolkningen.

I stadens varumärkesmätning anser 45 % av de tillfrågade boende i Skärholmen att de har möjligheter att påverka stadens utveckling. Skärholmen har gått från att ligga i botten till att ligga i toppen i den senaste undersökningen. Förvaltningen bedömer att den positiva inställningen beror på de dialogsatsningarna som genomförts av förvaltningen och stadsbyggnadskontoret de senaste åren.

Ej uppnådda resultat

Vad gäller andelen stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer, angav 26% i demokratiundersökningen att de är aktiva i stadsdelsnämndsområdet. Det är en jämn fördelning mellan kvinnor och män, men skiljer sig något från stadens totala resultat på 29%.

Förvaltningen kommer att utveckla arbetet med kvinnors organisering under 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	82	80	84		78 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal medborgarförslag	41				20		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En handlingsplan för ökat valdeltagande tas fram.	2015-01-01	2018-09-30	
 Förvaltningen genomför kommunikationsinsatser för att nå och involvera målgrupper till arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen genomför kommunikationsinsatser riktade till civilsamhället, föreningar och verksamheter för att sprida kunskap om möjligheterna till stöd, organisering och påverkan, bland annat genom förvaltningens förenings- och demokratisamordnare.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen och rådet för funktionshindersfrågor genomför en tillgänglighetsvandring tillsammans med barn och unga med funktionsnedsättning.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen verkar för fler föreningslokaler i samband med nya bostadsprojekt genom samverkan med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, bostadsbolagen och utbildningsförvaltningen.	2015-01-01	2018-09-30	
 Workshop/dialog genomförs med brukare inom LSS angående tillgänglighet i närmiljön.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Mot bakgrund av månatlig uppföljning av inköpsstatistik bedömer förvaltningen att det justerade årsmålet för indikatorn uppfylls. I syfte att upprätthålla den höga andelen inköp via systemet följer förvaltningen regelbundet användarstatistiken och användarna erbjuds stöd i form av utbildningar. Att medarbetare som använder inköpssystemet erbjuds kontinuerligt utbildning har stor påverkan på måluppfyllelsen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	65 %			69 %	64 %	Tas fram av nämnden	VB 2017
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %				100 %	80%	2017
Analys Under året har förvaltningen genomfört upphandlingen av fritidsaktiviteter, samt planerat för upphandling av måltidsservice samt städning. I samtliga dessa upphandlingar har en plan för systematisk uppföljning tagits fram.							

Nämndmål:

Offentlig upphandling i Skärholmens stadsdelsnämnd utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

• Offentlig upphandling utgör ett medel att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. Förvaltningen ställer i alla upphandlingar tydliga kvalitetskrav, såsom exempelvis krav på bemanning och utbildningsnivå. Miljömässiga och sociala krav följs fullt ut där det är lämpligt. Stadens program för upphandling och inköp är implementerad i förvaltningens verksamheter.

Förväntat resultat

64 % av stadsdelsförvaltningens inköp från anslutna leverantörer är elektroniska.

Analys

Uppföljning av inköpsstatistik visar att 65 % av förvaltningens inköp från anslutna leverantörer är elektroniska. Förvaltningen är bland de bästa förvaltningarna i staden på att beställa bemanning till pedagogiska verksamheter via inköpssystemet. Det är ett resultat av god information och utbildning till de som använder systemet.

Förvaltningen bedömer att genomförda utbildningar av personal som arbetar med inköp har bidragit till att uppnå årsmålet.

Statistiken påverkas av vilka leverantörer och varor som är anslutna till systemet. Förvaltningen bedömer att det finns potential att förbättra antalet varor och tjänster anslutna till systemet.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Budget 2017

Kommunfullmäktige tilldelade stadsdelsnämnden en budget på 1161,4 mnkr för 2017. Under året har ytterligare totalt 13,5 mnkr erhållits för prestationsförändringar och budgetjusteringar. Förvaltningen har tilldelats budgetjusteringar för bland annat skötsel av naturreservat, avskrivningar av parkinvesteringar, feriearbetande ungdomar och medel för demokratiseringar. Efter justeringarna uppgick nettobudgeten till 1174,9 mnkr vilket är 1,7 mnkr lägre jämfört med 2016. Betydande del av budgetförändringen består av ökade prestationer inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, demokratiseringar samt arbetsmarknadsåtgärder.

Bokslut 2017

I bokslutet redovisas ett överskott på 19,3 mnkr före resultatöverföring. Resultatfonden från 2016 har ett överskott om 16,5 mnkr. Förskolans resultatenheter ökar sin resultatfond med

sammanlagt 2,7 mnkr. Efter resultatöverföring redovisar stadsdelsnämnden ett överskott om 16,6 mnkr.

De största avvikelserna mot budget före resultatöverföringen finns inom äldreomsorgen som redovisar ett överskott om 15,3 mnkr. Överskottet är direkt hänförlig till orsaker som förvaltningen inte haft rådighet över. Inom insatstypen vård- och omsorgsboende förklaras de lägre kostnaderna med att många brukare har gått bort under året och inom hemtjänsten har förändringar i regelverket kring anhöriganställning bidragit till en minskning av insatstyp.

Jämförelse med föregående år

Kostnaderna uppgår till 1 402,1 mnkr och intäkterna till 257,7 mnkr, vilket ger en nettokostnad på 1 144,4 mnkr. Stadsdelsförvaltningens intäkter minskade med 27,3 mnkr jämfört med 2016. Den främsta anledningen till minskningen av intäkterna är lägre statsbidrag från Migrationsverket. Kostnaderna minskade med 33,7 mnkr.

Personalkostnaderna uppgår till 577,5 mnkr, vilket är 41,2 procent av de totala kostnaderna. Förvaltningen har 21,3 mnkr (3,8 procent) högre personallönekostnader 2017 jämfört med 2016. Av ökningen utgör huvuddelen årets lönerrevision på 2,5 %. Resterande ökning är hänförlig till antalet feriejobb. Sammanlagt har stadsdelsförvaltningen 20 färre månadsavlönade i december 2017 än motsvarande period 2016. Förändringarna är relativt jämt fördelade inom förvaltningens verksamheter.

Lokalkostnaderna, som inkluderar hyror och drift, uppgår till 93,1 mnkr och utgör 6,6 procent av förvaltningens kostnader. Detta är 0,9 mnkr lägre än 2016.

Analys av verksamhetsområdena

Förvaltningen redovisar ett överskott om 19,3 mnkr före resultatöverföring och 16,6 mnkr efter resultatöverföring. Nedan redovisas resultat samt betydande händelser, uppdelat per verksamhetsområde, i enlighet med kommunfullmäktiges budgettilldelning 2017.

Verksamhet, netto mnkr	VP 2017	BJ	Prestations- förändringar	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse inkl. resultat- dispositioner	Avvikelse exkl. resultat- dispositioner
Nämnd och administration	35,9			35,9	33,7	2,2	2,2
Individ- och familjeomsorg	173,5	0,9		174,4	172,5	1,9	1,9
<i>varav socialpsykiatri</i>	<i>34,6</i>			<i>34,6</i>	<i>42,0</i>	<i>-7,4</i>	<i>-7,4</i>
Stadsmiljö	8,3	1,7		10,0	12,4	-2,4	-2,4
<i>räntor & avskrivning</i>	<i>11,1</i>	<i>-0,8</i>		<i>10,3</i>	<i>9,9</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>
Förskola	209,7	1,2	-10,1	200,8	196,1	4,7	2,1
Äldreomsorg	314,4	3,7		318,1	302,8	15,3	15,3
Funktionsnedsättning	272,8	6,8	4,7	284,3	285,6	-1,3	-1,3
Fritid och kultur	18,1	0,2		18,3	18,4	-0,1	-0,1
Flyktningmottagande				0,0	1,9	-1,9	-1,9
Arbetsmarknadsåtgärder	14,5	1,9		16,4	15,8	0,6	0,6
Ekonomiskt bistånd	99,3			99,3	99,8	-0,5	-0,5
<i>varav handläggning</i>	<i>32,7</i>			<i>32,7</i>	<i>32,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>
Övrig verksamhet	3,8	3,3		7,1	6,7	0,4	0,4
Summa	1 161,4	18,9	-5,4	1 174,9	1 155,6	19,3	16,6
Investeringar parker	10,7			10,7	11,0	-0,3	-0,3
Investeringar inventarier	1,3			1,3	2,1	-0,8	-0,8
Investeringar	12,0	0,0	0,0	12,0	13,1	-1,1	-1,1

Nämnd- och administration

Nämnd- och administration redovisar ett överskott om 2,2 mnkr vilket är exakt samma avvikelse som föregående års bokslut. Årets överskott beror, precis som föregående år på, lägre personalkostnader än budgeterat beroende främst på mellanrum mellan anställningar.

Individ- och familjeomsorg

Verksamheterna inom individ- och familjeomsorg redovisar ett överskott om 1,9 mnkr jämfört med ett underskott om 2,6 mnkr i bokslutet 2016.

Överskottet i år, precis som föregående år, beror främst på färre kostsamma placeringar för barn och unga samt ett utvecklat fungerande samarbete med resursenheten. Även Relationsvårdsteamet har ett lägre resultat än budget beroende på vakanser och färre placeringar i skyddat boende samt ökade schablon intäkter från Migrationsverket.

För verksamhetsområdet socialpsykiatri redovisas ett underskott om 7,4 mnkr. Föregående år redovisades ett överskott om 0,2 mnkr vilket berodde på en mindre ökning av intäkter. Underskottet i år är hänförligt till ökning av antal inkomna ärenden. Detta beror dels på att gruppen unga vuxna har omfördelats från barn och unga och dels på att andra grupper har ökade behov av stöd inom socialpsykiatri. Största förändringen finns inom HVB placeringar där kostnaderna har fördubblats mellan 2015 och 2017. Även kostnaderna för stödboende och boendestöd visar en markant ökning.

Verksamheten för vuxenmissbruk redovisar ett underskott om 2,6 mnkr, vilket är hänförligt till ökade kostnader för vård av unga vuxna mellan 18-25 år. För att komma tillrätta med underskottet görs en översyn av ärenden varje månad. Möjligheten till att hitta mindre kostsamma insatser som håller samma kvalitet ses kontinuerligt över. Samma arbete pågår även inom socialpsykiatrin.

Stadsmiljö

Stadsmiljöverksamheten redovisar ett underskott om 2,4 mnkr. Den främsta anledningen till underskottet är särskilda satsningar på stadsmiljödrift, framförallt renhållnings- och slyröjningsinsatser. Föregående år redovisades ett underskott om 0,3 mnkr beroende på en ökning av kapitalkostnaderna.

Förskoleverksamheten

Förskoleverksamheten redovisar ett överskott om 4,7 mnkr före resultatöverföring och 2,1 mnkr efter resultatöverföring, vilket kan jämföras mot ett underskott om 0,5 mnkr före resultatöverföring och 0,8 mnkr efter resultatöverföring 2016.

Förskoleverksamheten har fem resultatenheter som sammanlagt har ett överskott om 3,7 mnkr. 2,7 mnkr av resultatensheternas överskott förs till resultatfonden medan resterande 1,0 mnkr ingår i förskoleverksamhetens totala överskott efter resultatöverföring. Överskottet på resultatensheterna beror bland annat på nya rutiner vid vikariat tillsättning och senareläggning av inköp av Ipads till anställda kopplade till Skolplattformen.

Överskott om 1,1 mnkr är hänförlig till de centrala enheterna inom förskolan och beror bland annat på ökade intäkter för asylsökande barn inskrivna i förskoleverksamheten 2016 och 2017 och minskade personalkostnader inom Stödenheten.

I Vårberg öppnades en introduktionsförskola i augusti. Verksamheten har haft ca 125 besökare per månad, vilket är betydligt fler än väntat. Verksamheten har varit mycket uppskattad av besökarna. Det är en mötesplats för föräldrar och barn och en plats där personal har möjlighet att berätta om förskolans verksamheter. Introduktionsförskolan anordnar SFI och skapar möjlighet till kontakt mellan föräldrar och Jobbtorg.

Förvaltningen har enligt plan bedrivit barnomsorg på "obekväm arbetstid" i en lokal, gemensamt för alla barn med behov från och med 1 juli. Dock fortsätter förvaltningen att utföra barnomsorg på "obekväm arbetstid" i hemmet för ett fåtal barn som godkänt av utbildningsförvaltningen. Antal barn har blivit färre efter förändringen men antal snitt timmar per månad per barn har ökat jämfört med föregående år. Verksamhetens kostnader täcks av ersättning från staden, vilket är nytt för 2017. Detta innebär att förskoleverksamhetens omslutningsförändringar för ökade intäkter och kostnader ökat om ca 3,0 mnkr jämfört med föregående år.

Under 2017 var det i snitt 1346 barn inskrivna i den kommunala förskoleverksamheten, vilket är 38 färre barn jämfört med föregående år. I slutet av året har dock en ökad efterfrågan på förskoleplatser aktualiserats genom att fler barn ställts i kön. Under 2018 kommer planläggningen av bostadsbyggandet inom stadsdelsförvaltningen att ske och först därefter påbörjas uppförandet av bostäder i större omfattning.

Äldreomsorg

Verksamhetsområdet redovisar ett samlat överskott om 15,3 mnkr jämfört med bokslutet 2016 då ett underskott om 3,9 mnkr redovisades. Den främsta orsaken till årets överskott är att hänföra till beställarenheten.

Inom beställarenheten äldreomsorg genomfördes under 2016 en omorganisation. Enheten har sedan dess en mottagningsgrupp som primärt arbetar med vårdplaneringar och en grupp av biståndsbedömare som arbetar med brukare i ordinärt och särskilt boende. Denna organisering

har fungerat väl och har lett till att biståndsbedömarna som arbetar med brukare i ordinärt och särskilt boende har bättre förutsättningar att kunna följa upp pågående ärenden och utreda behoven. Omorganisationen har även lett till att biståndsbedömarna i mottagningsgruppen med kort varsel har möjlighet att åka på vårdplaneringar.

Gruppen har under året som gått arbetat med att säkerställa att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer och fokus har legat på att göra rättssäkra och lika bedömningar

Överskottet för 2017 inom beställarenheten äldreomsorg härrör främst från insatstyperna hemtjänst, vård och omsorgsboenden och korttidsvård. Beställarenheten har inom dessa insatstyper haft lägre kostnader än budgeterat.

Inom insatstypen hemtjänst är en förklaring till de lägre kostnaderna att ett flertal brukare som haft anhöriga anställda avsåg sina hemtjänstinsatser vid årets början i samband med att möjligheten för detta upphörde. Flera av dessa brukare valde att istället ansöka om hemvårdsbidrag, vilket för förvaltningen resulterat i en betydligt lägre kostnad.

Beställarenheten påbörjade under föregående år ett systematiskt arbete gällande beviljande av hemtjänst och beräkning av tid för insatser inom hemtjänst med syfte att säkerställa rättssäkra och lika bedömningar av behov. Detta arbete har även fortsatt i år, med goda resultat. Enhetens beviljade medeltimmar ligger i år strax under stadens genomsnitt jämfört med föregående år då de låg över stadens genomsnitt.

Beställarenhetens kostnader för hemtjänst har sjunkit med ca 9,0 mnkr i år jämfört med år 2016. Ca 6,0 mnkr går att härröra till de brukare som avsåg sina hemtjänst med hänvisning till reglerna kring anhöriganställning.

Inom insatstypen vård- och omsorgsboende förklaras de lägre kostnaderna med att många brukare har gått bort under året och inflödet av nya brukare inom denna insatstyp har inte legat på samma höga nivåer som under föregående år. Denna kostnadsutveckling har varit mycket svår att prognostisera för förvaltningen. Beställarenhetens kostnader för vård- och omsorgsboenden är ca 7 mnkr lägre i år jämfört med år 2016.

Inom insatstypen korttidsvård förklaras de lägre kostnaderna med att antalet placeringar varit betydligt lägre. Detta på grund av att behoven för denna insatstyp inte varit lika stora i år som år 2016. Även kostnaderna för resor till och från korttidsboendena har minskat, till följd av färre resor. Beställarenhetens totala kostnader för korttidsvård är ca 5,0 mnkr lägre i år jämfört med år 2016.

Kombinationen av ovannämnda faktorer har resulterat i en budget i balans, med ett överskott om 18,5 mnkr jämfört med 0,6 mnkr år 2016.

Hemtjänst i egen regi redovisar ett underskott om 0,9 mnkr, vilket är en förbättring med 3,7 mnkr jämfört med föregående år. Det minskade underskottet är bland annat ett resultat av förbättrade rutiner för schemaläggning och rapportering av medarbetarnas utförda tid. Löpande uppföljning med planerarna, samordnarna och medarbetarna angående debiteringsgrad (antal utförda timmar av beställda) och produktivitet (antal timmar hos kund av total tillgänglig tid) har varit viktiga förutsättningar för analysering och vidareutveckling av verksamheten och arbetet för en ekonomi i balans. För att minska sjukfrånvaron och vikariekostnaden har verksamheten sett över personalens schema samt arbetat med hälsofrämjande aktiviteter under året.

Sätra vård och omsorgsboende i egen regi inklusive socialpsykiatri redovisar ett underskott om 1,7 mnkr, exklusive socialpsykiatri 2,2 mnkr i underskott. Underskottet beror främst på lägre beläggningsgrad inom demensboenden jämfört med budgeten och föregående år.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 1,3 mnkr jämfört med ett överskott om 0,5 mnkr i bokslut 2016. Den främsta orsaken till årets underskott är hänförligt till beställarenheten funktionsnedsättning.

Beställarenheten funktionsnedsatta redovisar 8,5 mnkr underskott under verksamhetsåret 2017. Detta är ett betydligt bättre resultat jämfört med årets första prognos som visade på ett underskott på 15 mnkr.

Underskottet för år 2017 inom beställarenheten funktionsnedsatta återfinns främst inom insatstyperna hemtjänst, personlig assistans enl. LSS, boende enligt SoL och inom kostnaderna för turbundna resor.

Årets viktigaste utmaningar för att ha en budget i balans har varit omförhandlingar av boende placeringar utanför LOV, ökade transport kostnader för turbundna resor samt höga kostnaderna för hemtjänstinsatser.

För att möta de utmaningarna ovan bestämdes att dela beställarenheten till två grupper som äldre och funk, och enheten förstärktes med en enhetschef. Med nya ledningen har enheten satt sin fokus på genomsyn av samtliga insatser och omförhandlingar av dyra boende placeringar vilket har givit positiva effekter.

Inom insatstypen hemtjänst har enheten arbetat konsekvent med rättssäkra och likställda beslut. Beviljade genomsnitt hemtjänsttimmar i år ligger strax över stadens genomsnitt därmed har enheten uppnått sitt mål med att ligga i nivå med stadens genomsnitt. Arbetet ledde även till minskade kostnader på 2,3 mnkr under år 2017 i jämförelse med år 2016 men kostnaderna låg dock under budgeterad.

Det intensiva arbetet på omförhandlingarna av boendeplaceringar utanför LOV har däremot inte gett det förväntade positiva resultaten under 2017. Denna fråga är prioriterad även för år 2018.

Under 2017 ökade transportkostnaderna för turbundna resor markant i följd av det nya avtalet som upprättades. Kostnaderna för persontransporter är ca 8,8 mnkr högre i år 2017 jämfört med år 2016 vilket ledde till ett underskott på 2 mnkr efter budgetjusteringen på 6,8 mnkr.

Utförarenheterna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar en budget i balans, med ett samlat överskott om 7,2 mnkr jämfört med 5,0 mnkr i bokslut 2016. Förbättringen förklaras av att enheter som daglig verksamhet i egen regi och Svanholmens gruppbostad, som tidigare år haft underskott, har arbetat hårt under år 2017 för att nå en budget i balans.

Fritid och kultur

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 0,1 mnkr. Fritidsverksamheten övergick till Fryshuset i november 2013. Avtalet förlängdes den 15 november 2017 och gäller till och med den 14 november 2019. Årets underskott kan bland annat härledas till ökade kostnader i samband med flytt till nya lokaler.

Ekonomiskt bistånd

För verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd redovisas ett mindre överskott om 0,5 mnkr jämfört med förra årets underskott om 0,6. Förändringar beror på minskat antal bidragshushåll.

Genomsnittet för antalet bidragshushåll har minskat med 28 hushåll mellan 2016 och 2017. Under året har 405 hushåll avslutats, av dessa har 33 procent fått arbete eller börjat studera, 14 procent beviljats annan ersättning och 15 procent har flyttat från stadsdelsnämndsområdet eller har varit engångsansökningar. Bostadssituationen är fortfarande det största problemet för personer med ekonomiskt bistånd. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt för att motverka bostadslösheten för barnfamiljer med ekonomiskt bistånd. Enheten har täta uppföljningar med hushåll som är bostadslösa och har även tagit fram och kommunicerar ett informationsmaterial om hur man söker bostad.

Arbetsmarknadsåtgärder

För verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder redovisas ett mindre överskott om 0,6 mnkr jämfört med förra årets underskott om 0,1. Överskottet beror främst på insatser inom jobb- och utvecklingsgarantin som resulterade till minskade utbetalningar i år.

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet ligger de särskilda demokrati- och utvecklingsmedel som fördelades i budget och i *Avstämning av mål och budget 2017*. Dessa redovisas under verksamhetsmålet *Stockholm är en demokratisk stad där invånare har inflytande* tillsammans med det lokala utvecklingsprogrammet.

Resultatenheter

Förskolans Resultatenheter (tkr)	Årets resultat	Omf av årets resultat	Resultat från 2016	Resultat-överföring till 2018
RE1, Bredäng	1 691	1 498	2 352	3 850
RE2, Bredäng-Sätra	872	713	3 172	3 885
RE3, Skärholmen	811	811	2 169	2 980
RE4, Skärholmen-Vårberg	324	266	2 883	3 149
RE5, Vårberg	-24	-603	3 245	2 642
Netto	3 674	2 685	13 821	16 506

Förskoleverksamheten har fem resultatenheter som sammanlagt har ett överskott om 3,7 mnkr. 2,7 mnkr av resultatenheternas överskott förs till resultatfonden medan resterande 1,0 mnkr ingår i förskoleverksamhetens totala överskott efter resultatöverföring. Fyra av resultatenheterna hade möjlighet att omföra hela eller del av årets resultat till sin respektive fond medan en resultatenhet fick återföra 0,6 mnkr från resultatfonden. Återföringen beror på att bruttobudgeten för resultatenheten för 2017 är lägre jämfört med föregående år.

Förvaltningen har tagit hänsyn till riktlinjerna om maximal överföring om 5% av bruttobudgeten för innevarande år och maximal fond om 10% av bruttobudgeten.

Resultatenheterna har vid årets slut sammanlagt 16,5 mnkr att omföra till resultatfonden vilket motsvarar 9,8% av året bruttobudget.

Överskottet på resultatenheterna beror bland annat på nya rutiner vid vikarietillsättning och senareläggning av inköp av Ipad till anställda kopplade till nya Skolplattformen.

Investeringar

Förvaltningen har sammanlagt 10,9 mnkr i budget för parkinvesteringar och 1,3 mnkr för investeringar av maskiner och inventarier. I parkinvesteringar ingår medel för tillgänglighetsåtgärder, reinvesteringar samt nyckelinvesteringar/mindre parkinvesteringar.

Parkinvesteringar

Parkinvesteringsmedel 3,5 mnkr från Trafikkontoret har använts till genomförandet av upprustningen av Gröna stugans park. Reinvesteringar 3 mnkr har använts till huvudsakligen använts till upprustning av Trissans plaskdamm, men även utbyte av parkbänkar omfogning av ett antal trappor. Tillgänglighetsinvesteringar 3 mnkr har använts till genomförandet av Sättra motionsspår, samt upprustning av Sättrastrandsbadet och Mälrahöjdsbadet.

Nyckelinvesteringar 1,2 mnkr har använts till mindre upprustningar, bland annat installation av ljuskonstinstallationen Acorns vid Vårbergsvägen/Ekholmsvägen, mindre upprustningar i parkerna Idleken, Stångholmsparken, Sättrastrandsbadet, Mälrahöjdsbadet, Ekholmshöjden samt kompletterande finansiering av Gröna stugan.

Inventarier och maskiner

Under året har tre av förvaltningens fyra parkbilar bytts ut till en kostnad av 1,2 mnkr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Förvaltningen har inte gjort några försäljningar under 2017.

Stora projekt som inte är investeringar

Förvaltningen har inga stora projekt som inte är investeringar.

Ombudgeteringar

Förvaltningen begär inga ombudgeteringar till nästa år.

Medel för lokaländamål

Förvaltningen har inte erhållit medel för lokaländamål under 2017.

Analys av balansräkning

Tillgångar (mnkr)	2016-12-31	2017-12-31
Anläggningstillgångar	92,8	95,2
Kundfordringar	12,2	18,9
Diverse kortfristiga fordringar	55,8	17,9

Tillgångar (mnkr)	2016-12-31	2017-12-31
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	78,4	37,4
Kassa och bank	0,1	0,1
Summa tillgångar	239,3	169,4
Skulder och eget kapital (mnkr)	2016-12-31	2017-12-31
Eget kapital	-129,5	-58,7
Långfristiga skulder	-2,1	-1,9
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,1	0,0
Leverantörsskulder	-73,0	-74,5
Övriga kortfristiga skulder	-1,2	-3,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-33,5	-31,3
Summa skulder och eget kapital	-239,3	-169,4

Förvaltningens balansomslutning har minskat med 69,9 mnkr jämfört med ingående balans.

Tillgångar

- **Anläggningstillgångar** har ökat något till följd av ökade investeringar inom stadsmiljö.
- **Kundfordringar** har ökat genom förväntad ersättning för parkinvesteringar och stimulansbidrag.
- **Diverse kortfristiga fordringar** har minskat kraftigt beroende till största del på erhållna utbetalningar av fordringar från Migrationsverket.
- **Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter** har minskat kraftigt beroende till största del på minskade förväntade intäkter från Socialförvaltningen för asylsökande och ensamkommande.
- **Kassa och bank** är oförändrat.

Skulder och eget kapital

- **Eget kapital** har förändrats som ett resultat av förändringarna i balansräkningen.
- **Långfristiga skulder** har minskat något genom årets upplösning av investeringsbidrag.
- **Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder** är i stort sett oförändrat.
- **Leverantörsskulder** har ökat något.
- **Övriga kortfristiga skulder** har ökat genom erhållna medel för ej påbörjade projekt.
- **Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter** har minskat något.

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Förvaltningen har ett väl inarbetat sätt att hantera klagomål. Vår inställning är att klagomål bidrar till verksamhetsutveckling. Klagomålshanteringens gång är att varje klagomål oavsett

källbärare, e-post, skriftligt, annat registreras/ diarieförs av registrator. Klagomålet skickas omgående till ansvarig avdelningschef för bedömning/åtgärd. Registrator gör utdrag till förvaltningsledningen/ förvaltningsledningsmöte en gång per månad där respektive klagomåls status fastställs. Detta för att säkerställa att klagomål ej glöms bort/ ”faller mellan stolarna”. Är ärendet åtgärdat och klart skrivs detta in i ärendehanteringssystemet. Begreppet åtgärdat innebär i det här sammanhanget att en återkoppling till brukaren/medborgaren som framfört synpunkten/klagomålet skett där det är möjligt (vissa klagomål är anonyma) Den avdelning som ”äger” klagomålet utför återkopplingen för att direkt kunna svara på eventuella följdfrågor eller annat som brukaren/ medborgaren vill ha hjälp med.

Socialtjänsten

Avdelningen har fått in 35 klagomål.

Fem klagomål rör bemötande från medarbetare i förvaltningen. Nio klagomål rör olika typer av privata utförare (ej enbart bemötande utan sammantaget). Sexton klagomål rör olika aspekter av myndighetsutövning. Tre klagomål har inkommit avseende enskildas och samarbetspartners tillgänglighet till den medarbetare de önskar komma i kontakt med inom förvaltningen. Ett klagomål har inkommit från en sommaranställd ungdom. Klagomålet rör lönehantering. Ett klagomål har inkommit rörande öppen droghandel i ett av stadsdelsnämndsområdena. Ett klagomål har inkommit rörande att 127-festivalen spelar hög musik. Ett klagomål har inkommit rörande att förvaltningen inte hade hissat flaggan en helgdag.

Samtliga klagomål har hanterats utom tre ärenden där utredning fortsatt pågår.

Äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri

Avdelningen har fått in 12 klagomål och 8 synpunkter.

Nio av klagomålen avser hemtjänsten, två avser daglig verksamhet och ett klagomål avser Sätra vård- och omsorgsboende. Klagomålen är åtgärdade eller under handläggning. De inkomna synpunkterna handlar om beröm till personalen och verksamheterna på Sätra vård- och omsorgsboende och hemtjänsten, samt en synpunkt om dagverksamhetens öppettider. Synpunkterna har förmedlats till verksamheterna, vissa är fortfarande under handläggning. Samtliga inkomna synpunkter och klagomål har hanterats i enlighet med gällande rutiner och riktlinjer.

Förskola och fritid

Avdelningen har fått in 14 klagomål och 1 synpunkter.

Av 14 klagomål har 10 avslutats. Handläggning pågår på fyra stycken.

11/14 klagomål är verksamhetsrelaterade i egenskap av klagomål från vårdnadshavare gentemot medarbetares agerande mot ett enskilt barn, konflikter som uppstått mellan medarbetare samt i ett ärende gällande religionsuppfattning. Övriga tre klagomål handlar om missnöje med parkeringsplatser, städning samt en stor grop på en förskole gård.

Kränkningar utmynnar alltid i en utredning och handlingsplan. Därutöver arbetar förskolorna kontinuerligt med barns inflytande kopplat till likabehandlingsplanen, detta är både ett främjande och ett förebyggande arbete.

Synpunkten har tagits om hand av Fryshuset som för dialogen vidare.

**Stadsutveckling (from 2013-12-01 registreras de flesta ärenden i Synpunktsportalen)
och Medborgarservice**

Avdelningen har fått in 96 klagomål, 15 synpunkter, 60 frågor, 19 idéer och 13 beröm.

Övrigt